

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O STANJU POLJOPRIVREDE U FEDERACIJI BiH ZA 2018. GODINU

- ZELENI IZVJEŠTAJ -

Sarajevo, 2019. godine

SADRŽAJ

	Strana
I. U V O D	3
II. UNUTARNJA ORGANIZACIJA MINISTARSTVA	6
III. SEKTORSKA ANALIZA – POLJOPRIVREDA	7
A. PREGLED STANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI	10
A.1. Merkantilna proizvodnja	10
A.2. Sjemenska proizvodnja	23
A.3. Mjere zemljišne politike	26
B. PREGLED STANJA U ANIMALNOJ PROIZVODNJI	29
B.1. Govedarstvo	29
B.2. Ovčarstvo	36
B.3. Kozarstvo	37
-	
B.4. Svinjogojstvo.....	39
B.5. Pčelarstvo	41
B.6. Peradarstvo	44
B.7. Akvakultura	47
IV. ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI	49
V. MJERE NOVČANIH POTPORA PO MODELU POTICAJA PROIZVODNJI	54
A. Novčane potpore u biljnoj proizvodnji	54
B. Novčane potpore u animalnoj proizvodnji	63
VI. RURALNI RAZVOJ	77

VII. OSTALE VRSTE NOVČANIH POTPORA	80
VIII. PREGLED UKUPNO ODOBRENIH NOVČANIH POTPORA IZ PROGRAMA U 2018. GODINI	85
IX. KONTROLE NOVČANIH POTPORA U 2018. GODINI	86
X. REGISTAR POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA I REGISTAR KLIJENATA	87
XI. PREPORUKE	89

I. UVOD

Potencijali poljoprivredne proizvodnje u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji se ogledaju u: povoljnim agroklimatskim uslovima, kvalitetnom poljoprivrednom zemljištu, velikom broju najrazličitijih poljoprivrednih kultura, tradicionalnim poljoprivrednim proizvodima, kvalitetom poljoprivrednih proizvoda koji su dostigli vrhunski nivo, velikom broju autohtonih i izvornih proizvoda, znanju i trudu poljoprivrednih proizvođača, nisu iskorišteni u potpunosti.

U cilju prezentovanja dostignuća u ovom sektoru, a na osnovu člana 52. Zakona o poljoprivredi ("Službene novine Federacije BiH" br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13), Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo) izrađuje izvještaj o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini pod nazivom "Zeleni izvještaj".

Ovaj izvještaj sadrži ocjenu stanja i privrednog položaja poljoprivrede, te prijedlog i način provođenja mjera poljoprivredne politike u narednom periodu. Poljoprivreda i prehrambena industrija Federacije BiH su veoma važne sa stanovišta društveno-ekonomskog razvoja naše zemlje. Važnost sektora prije svega ogleda se u njegovom ekonomskom značaju, odnosno relativno visokom udjelu sektora u stvaranju bruto domaćeg proizvoda. Dodatno, njegova ekonomska održivost, sposobnost za rast, omogućava izvozne pretpostavke u vremenu krize i određen ekonomski rast, što čini poljoprivredni sektor osnovnim "stabilizatorom" društva i ekonomije Federacije BiH. Trenutno u našoj zemlji, i uslovima u kojima živimo, poljoprivredna proizvodnja nudi realne pretpostavke za zapošljavanje stanovništva, pogotovo u ruralnim područjima. U 2018. godini nastavio se proces liberalizacije tržišta po osnovu obaveza iz sporazuma CEFTA-e (zemlje članice su se obavezale na dalju liberalizaciju i uklanjanje vancarinskih barijera u trgovini) i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanja sa EU.

Ovi procesi su nastali zbog potrebe usklađivanja sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU i našom zakonskom regulativom, koja se pored ostalog ogleda u potrebi transformacije dosadašnje poljoprivredne politike iz jednog modela (poticaja proizvodnji) u mjere koje se ogledaju u tri stupa, a koje sadrže mjere tržišno-cjenovne politike, odnosno mjere direktnih plaćanja (I stup), strukturne mjere i mjere politike ruralnog razvoja (II stup) i mjere vezane za opće usluge u poljoprivredi (III stup).

Kada su u pitanju direktne podrške (I stup) u okviru Programa novčanih podrški za 2018. godinu nastavilo se sa primjenom Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 42/10), na osnovu kojeg su obuhvaćene podrške u sklopu mjera poticanja proizvodnje i plaćanja u sklopu mjera strukturne politike.

Visina sredstava odobrenih Budžetom Federacije BiH za 2018. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva za subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima - Poticaj za poljoprivredu nisu bila u skladu sa članom 3. stav (2) Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju (3-6% ukupnih prihoda i primanja Budžeta Federacije BiH), kao ni Srednjoročnom strategijom razvoja poljoprivrednog

sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine (2015.-2019.g.). Iz tog razloga izdvojena sredstva nisu bila dovoljna da se u Program uvedu podrške za sve modele iz Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju i proizvodnje iz modela poticaja proizvodnji, iz Dodatka II. navedenog zakona.

Pored toga, kod izrade Programa javio se i problem nerealizovanih zahtjeva i naslijeđenih dugovanja koja su prilikom preuzimanja mandata ovog saziva Vlade Federacije BiH iznosila cca 50 miliona KM.

Prateći realizaciju novčanih podrški u poljoprivredi u prethodnom periodu, uočen je niz poteškoća vezanih za proces apliciranja i obrade zahtjeva, kako za poljoprivrednike (klijente), tako i za službenike općina, nadležnih kantonalnih ministarstava kao i Ministarstva. U cilju transparentnije raspodjele odobrenih sredstava, kontrole njihovog utroška, kao i preporuke Revizije iz prethodnog perioda, Ministarstvo se opredijelilo za izradu softvera (Aplikaciju za obradu novčanih podrški u poljoprivredi), baziranog na Registru poljoprivrednih gazdinstava i Registru klijenata koji će u Federalni platni sistem uvesti sistemski rješenja uz veću efikasnost, efektivnost i ekonomičnost kao i transparentnost u obradi zahtjeva i isplate novčanih podrški. Ovaj sistem također omogućava izradu različitih analiza, izvještaja kao i monitoring realizacije propisanih mjera.

Imajući u vidu naprijed navedeno, neophodno je bilo pristupiti izradi novog Pravilnika koji bi na adekvatan način propisao način i uslove za ostvarivanje prava na novčanu podršku po modelu poticaja proizvodnji.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je preko svojih predstavnika u radnim grupama aktivno sudjelovalo u izradi i pripremi za usvajanje Strateškog plana ruralnog razvoja BiH 2018.-2021. godine. Usvajanje navedenog dokumenta je bio osnovni preduslov za uključivanje sektora poljoprivrede i ruralnog razvoja BiH u EU Instrument predpristupne pomoći (IPA II).

Na temelju Sektorskog planskog dokumenta koji je u međuvremenu izrađen, poljoprivredni sektor u BiH trebao bi imati na raspolaganju oko 61 miliona eura u naredne tri godine iz fondova IPA II.

Usvajanjem Strategije kreiran je jedinstveni okvir koji pokriva sve ključne mjere poljoprivredne politike u BiH na svim nivoima, te kao takav predstavlja platformu za međusobno usklađivanje politika ali i izbjegavanje situacija u kojima se jedan te isti proizvod potiče po dvije ili više istovjetnih osnova. To je posebno prisutno u Federaciji BiH i sada imamo strateški okvir koji nam omogućava jasno sagledavanje palete mjera poljoprivredne politike, što je preduslov za njihovo dodjeljivanje pojedinom nivou vlasti, čime ćemo izbjeći bilo kakvo preklapanje. Također su stvorene pretpostavke za bolje usklađivanje mjera između entiteta i Brčko distrikta te ispunjavanje EU preporuka vezanih za približavanje zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU.

Upravo su u toku aktivnosti na izradi Akcijskog dokumenta za IPA 2018. koji predstavlja detaljniju razradu Sektorskog planskog dokumenta i spomenute Strategije, a u njemu će biti definirani prioriteti, aktivnosti i raspodjela oko 30 miliona eura. Glavnina sredstava iz IPA II za 2018. godinu (oko 16 miliona eura) trebala bi biti usmjerena u podršku investicijskim projektima za povećanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača i

subjekata koji posluju sa hranom u okviru agroindustrije (povećanja obujma proizvodnje, jačanje proizvodnih kapaciteta i infrastrukture, uvođenje standarda kvalitete, prilagođavanje klimatskim promjenama, stavljanje u funkciju i održivo upravljanje poljoprivrednim zemljištem i sl. U ovu kategoriju mjera pripada i poboljšanje kvaliteta života u ruralnim zajednicama te institucionalno i administrativno jačanje kapaciteta na svim nivoima vlasti za bržu integraciju u EU. Dio sredstava namijenjen je jačanju institucija odgovornih za poslove poljoprivrede (oko 4 miliona eura).

Preostali dio (cca 10 miliona eura) namijenjen je jačanju institucija i prilagođavanju zakonodavstva BiH u oblastima sigurnosti hrane, veterinarstva i zaštite zdravlja bilja EU zakonodavstva. Ovo je vrlo važna oblast bez čijeg uređenja nećemo moći izvoziti naše poljoprivredne i prehrambene proizvode na EU tržište. Važno je naglasiti da u pitanje može doći i izvoz na tržišta na koja sada uspješno izvozimo iz razloga što sve zemlje neprestano povećaju zahtjeve prema standardima sigurnosti hrane nastojeći zaštititi svoje potrošače, ali i proizvodnju od bilo kakve vrste zdravstvenih rizika. Zbog toga je uspostava sistema sigurnosti hrane u BiH postalo važan prioritet, te je kao prioritet ugrađeno i u IPA II.

Ministarstvo je uspjelo uvrstiti Program ruralnog razvoja Federacije BiH u Program javnih investicija Federacije BiH 2018.-2020., čime su stvoreni preduslovi za osiguravanje kreditnih sredstava za finansiranje projekata u okviru mjera ruralnog razvoja u Federaciji BiH. Sada bi Federalno ministarstvo finansija trebalo pokrenuti proceduru vanjskog zaduženja na Vladi Federacije BiH, nakon čega bi kreditni sporazum mogao biti prihvaćen od strane Parlamenta Federacije BiH.

II. UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

Poslovi iz djelokruga Ministarstva vrše se u okviru sljedećih 13 organizacionih jedinica:

1. Kabinet ministra;
2. Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju;
3. Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe;
4. Sektor za poljoprivredna plaćanja;
5. Sektor za veterinarstvo;
6. Sektor za vode;
7. Sektor za šumarstvo i lovstvo;
8. Sektor za upravljanje projektima;
9. Sektor za finansije i računovodstvo;
10. Sektor za pravne, kadrovske i opće poslove;
11. Sektor za informatičke sisteme;
12. Jedinica za internu reviziju;
13. Federalna uprava za šumarstvo (FUŠ)

U Ministarstvu je sistematizovano 145 radnih mjesta, a popunjeno 94. Za izvršenje poslova i zadatka iz nadležnosti poljoprivrede i prehrambene industrije, ruralnog razvoja i plaćanja je sistematizirano 45, a zaposleno 34 službenika. U Sektoru za poljoprivredu i prehrambenu industriju je sistematizovano 21, a zaposleno 18 državnih službenika, u Sektoru za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe sistematizovano je 9 radnih mjesta, a popunjeno 7, dok je u Sektoru za poljoprivredna plaćanja sistematizovano 15 radnih mjesta od toga popunjeno 8 radnih mjesta.

U zemljama okruženja, poljoprivredi kao važnoj grani privrede, dat je daleko veći značaj nego u Bosni i Hercegovini, a samim tim i u Federaciji BiH, što se ogleda između ostalog i brojem uposlenih službenika u ovom sektoru. Iz navedenog se može zaključiti da se zbog nedovoljnih administrativnih kapaciteta u Federaciji BiH dovodi u pitanje provođenje programskih aktivnosti Ministarstva kao i dalje ispunjavanje obaveza iz SSP-a koje su u njenoj nadležnosti, stoga je potrebno poljoprivredni sektor izuzeti od zabrane zapošljavanja novih službenika.

III. SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA

3.1. Strateški ciljevi i prioriteta Ministarstva u skladu sa Srednjoročnom strategijom razvoja poljoprivrednog sektora u mandatnom periodu 2015. – 2019. godini su:

1. Razvoj poljoprivrede i pripadajućih sektora uz podizanje tehničko-tehnološkog nivoa, efikasnije korištenje raspoloživih resursa, te uvažavanje zahtjeva modernih tržišta.
2. Osiguranje uslova za snažnije generiranje stabilnijeg dohotka u okviru poljoprivrednog sektora i unaprjeđenje kvalitete života u ruralnim sredinama.
3. Održivo upravljanje prirodnim resursima i prilagođavanje poljoprivrede klimatskim promjenama.
4. Prilagođavanje institucionalno-zakonodavnog okvira i poljoprivredne politike sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom Evropske unije (CAP EU) uz uvažavanje stepena razvijenosti poljoprivrednog sektora Federacije BiH.

3.2. Program rada Ministarstva

Program rada Ministarstva za 2018. godinu bio je koncipiran na realizaciji strateških ciljeva, podciljeva, prioriteta i mjera kroz definisanje i provođenje strategija, politika, zakona i drugih propisa iz nadležnosti Ministarstva, te usaglašavanje istih sa pravnom stečevinom EU i drugim međunarodnim sporazumima i obavezama zaključenim od strane BiH, u bliskoj saradnji sa vladinim i nevladinim partnerima, s ciljem osiguravanja održivog razvoja sektora poljoprivrede, prehrambene industrije, veterinarstva, šumarstva i vodoprivrede putem racionalnog korištenja i zaštite prirodnih resursa, podrške proizvođačima i razvoja ruralnih područja.

Programske aktivnosti navedenog strateškog cilja 1 su posebno usmjerene na realizaciju slijedećih operativnih ciljeva i to:

- Ubrzavanje preuzimanja EU zakonodavstva – (pravni okvir u oblasti poljoprivrede uskladiti sa EU standardima - izrada zakona);
- Smanjivanje razlika u uslovima poslovanja u odnosu na zemlje regiona;
- Povećanje brojnosti i kvaliteta stočnog fonda;
- Jačanje prepoznatljivosti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na domaćem i internacionalnom tržištu;
- Regulatorno-organizaciono, materijalno-finansijsko, personalno i stručno jačanje poljoprivrednog savjetodavstva;
- Unaprjeđenje gospodarenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta; (zaštita zdravlja bilja, realizacija Akcionih planova i izrada izvještaja);

- Ruralni razvoj (program, projekti i obuke).

3.3. Zakonska regulativa iz oblasti poljoprivrede u Federaciji BiH

- Zakon o poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“, br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13),
- Zakon o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“, broj 42/10),
- Zakon o stočarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 64/04),
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/09),
- Zakon o zaštiti bilja od bolesti i štetočina koje ugrožavaju cijelu zemlju ("Službeni list R BiH", br. 2/92 i 13/94),
- Zakon o sjemenu i sadnom materijalu („Službene novine Federacije BiH“, br. 55/01 i 31/14),
- Zakon o poljoprivrednim savjetodavnim službama („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o vinu („Službene novine Federacije BiH“, broj 55/12).
- Zakon o poljoprivrednoj organskoj proizvodnji („Službene novine Federacije BiH“, broj 72/16).

Navedene zakone prate podzakonski akti koji su doneseni na osnovu istih.

3.4. Usvojeni zakonski i podzakonski akti u Federaciji BiH u 2018. godini

- Odluka o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim poduzećima i poduzetnicima - Poticaj za poljoprivredu" utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2018. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/18 i 101/18),
- Odluka o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim poduzećima i poduzetnicima – Izmirenje obaveza iz ranijeg perioda" utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2018. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva („Službene novine Federacije BiH“, broj 21/18),
- Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“ broj: 68/18 i 87/18),
- Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ruralnog razvitka („Službene novine Federacije BiH“ broj: 48/18)
- Pravilnik o načinu i metodama atestiranja/kontrole poljoprivredne mehanizacije („Službene novine Federacije BiH“, br. 1/18),
- Pravilnik za organsku biljnu i stočarsku proizvodnju („Službene novine Federacije BiH“, br. 14/18),
- Pravilnik o pčelarstvu („Službene novine Federacije BiH“, br. 31/18).

3.5. Federalni propisi koji su bili u postupku izrade i donošenja:

- Program ruralnog razvoja u Federaciji BiH za period 2018.-2021.
- Zakon o izmjenama Zakona o poljoprivredi FBiH,

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju,
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu u Federaciji BiH,
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

3.6. Registri koji se vode u Sektoru za poljoprivredu i prehrambenu industriju

- Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata (RPG i RK),
- Registar laboratorija za kontrolu kvaliteta poljoprivrednog sjemena,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sjemena, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sadnog materijala,
- Registar dorađivača poljoprivrednog sjemena,
- Registar uvoznika poljoprivrednog sjemena, sadnog materijala, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar pravnih i fizičkih lica za promet fitofarmaceutskim sredstvima,
- Registar distributera i uvoznika mineralnih gnojiva,
- Registar mineralnih gnojiva,
- Registar proizvođača, prerađivača, uvoznika i distributera biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata (FITOREGISTAR),
- Registar uzgajivača uzgojno vrijednih životinja,
- Registar ergela,
- Registar subjekata iz oblasti prehrambene i duhanske industrije.

A. PREGLED STANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI ZA 2018. GODINU

Poljoprivredna proizvodnja je vrlo značajna gospodarska djelatnost u Federacije BiH i zasigurno može predstavljati temelj razvoja gospodarstva.

Na osnovu pregleda stanja u biljnoj proizvodnji za 2018. godinu na području Federacije BiH, možemo konstatirati da za ratarsku, voćarsku i vinogradarsku proizvodnju, uzgoj industrijskog i ljekovitog i aromatičnog bilja, donekle i povrtlarsku proizvodnju koje se odvijaju u potpunosti na otvorenom, najznačajniji faktor uspješnosti proizvodnje su klimatski uvjeti koji vladaju tokom vegetacije a i tokom stadija mirovanja tako da se smatraju odlučujućim faktorom za ostvarivanjem visokih i stabilnih prinosa odnosno cjelokupne biljne proizvodnje. Pored temperature koja u našim klimatskim uvjetima može biti ekstremna (visoka ili niska) i na taj način negativno utjecati na prinose, količina padalina i njezin raspored tokom vegetacijskog perioda je najvažniji faktor koji utiče na visinu prinosa. Pomenuti uvjeti u odnosu na prethodnu godinu bili su izrazito povoljniji. Na klimu nije moguće izravno uticati te je ona ograničavajući faktor u proizvodnji i postizanju visokih i stabilnih prinosa. Primjenom odgovarajuće agrotehnike moguće je do određene granice ublažiti pojedine klimatske elemente, na čemu treba raditi u narednom periodu.

Prema prirodi i porijeklu proizvoda, poljoprivredna proizvodnja se dijeli na grane, oblasti: biljnu i stočarsku proizvodnju. Ova dva osnovna oblika poljoprivredne proizvodnje međusobno su usko povezana. To su ustvari dva stepena poljoprivredne proizvodnje.

Biljna proizvodnja predstavlja njen prvi stepen, proizvodnju organske tvari od strane biljaka. Prema tome, biljna proizvodnja kao jedini način proizvodnje organske tvari, koja je osnovna potreba živih bića na zemlji, javlja se kao uvjet opstanka životinjskog svijeta. Biljni proizvodi se koriste za ishranu ljudi i stoke i kao sirovina u industriji, pa je samim tim veoma važno izvršiti njen pregled stanja. Biljna proizvodnja obuhvata gajenje svih važnih ratarskih, povrtnih, voćarskih i vinogradarskih kultura. Pregledom stanja u ovoj proizvodnji u 2018. godini u donosu na prethodnu godinu, obuhvaćene su zasijane i požnjevene površine, broj rodni stabala voća i trsova vinove loze, te ostvareni ukupni i prosječni prinosi.

Godišnji izvještaj o stanju biljne proizvodnje u prethodnoj godini radi se na osnovu saradnje sa kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede, Federalnim zavodom za statistiku i ostalim dostupnim službenim putem dostavljenim podacima i službenim izvorima podataka za ovu proizvodnju.

A.1. MERKANTILNA PROIZVODNJA

ZASIJANA ORANIČNA POVRŠINA

U Federaciji Bosne i Hercegovine u periodu 2017./2018. godine došlo je do smanjenja ukupne zasijane oranične površine u jesenjoj i proljetnoj sjetvi u odnosu na prethodni vremenski period (2016/2017) za 7,5% što se može vidjeti iz datog usporednog prikaza zasijanih površina u jesenjoj i proljetnoj sjetvi u 2016./2017. i 2017./2018. i na Grafikonu 1.

Promatrano po grupama usjeva u proljetnoj i jesenjoj sjetvi, bilježi se smanjenje zasijanih površina i to kod žita za 1,6 %, krmnog bilja za 6,6%, povrtnog bilja za 7,5%, dok kod industrijskog bilja bilježimo uvećanje za 10,1% u odnosu na sjetvu u 2016./2017. godini.

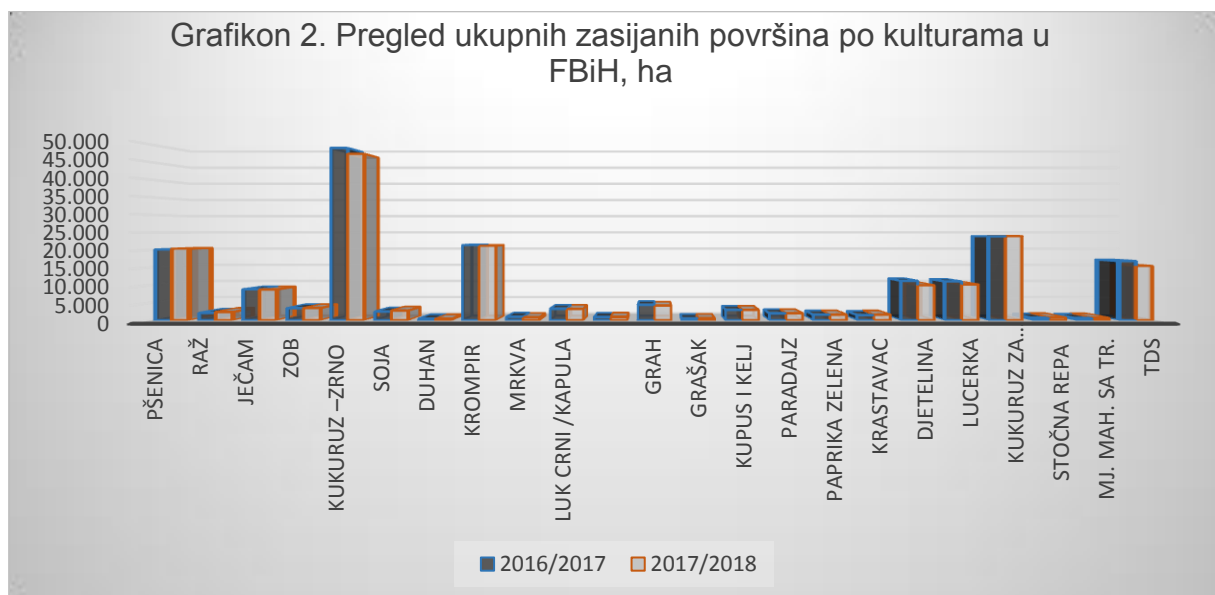
Iz datog pregleda sjetvenih površina po kulturama, te na osnovu podataka sadržanih u Tabeli 1. i predstavljenim u Grafikonu 2. zaključuje se da je u periodu 2017./2018. došlo do povećanja zasijanih površina u odnosu na 2016./2017. godinu kod slijedećih kultura; pšenice za 1%, raži za 12,2%, soje 12%, šećerne repe 19,7%, luka bijeloga 5,2% a smanjenje zasijanih površina kukuruz-zrno 3,4%, djeteline 11,2%, lucerke 7,7%, DTS 8%, graha 3,5% i mrkve 13,4%.

Tabela 1. Pregled ukupnih zasijanih oraničnih površina u F BiH, ha

	2016/2017	2017/2018	Index
Žita	90.179	82.300	98,4
Industrijsko bilje	2.895	3.186	110,1
Povrtno bilje	42.250	39.088	92,5
Stočno – krmno bilje	65.415	61.089	93,4
Zasijano – ukupno	200.739	185.663	92,5
Pšenica	20.141	20.351	101,0
Raž	2.110	2.368	112,2
Ječam	8.815	8.774	99,5
Zob	3.450	3.477	100,8

Kukuruz –zrno	48.995	47.330	96,6
Soja	2.457	2.751	112,0
Duhan	438	435	99,3
Krompir	21.381	21.187	99,1
Mrkva	964	832	86,6
Luk crni /kapula	3.267	3.238	99,1
Luk bijeli /češnjak	900	947	105,2
Grah	4.372	4.218	96,5
Grašak	517	539	104,1
Kupus i kelj	2.974	2.973	100,0
Paradajz	1.975	1.987	100,5
Paprika zelena	1.587	1.598	100,7
Krastavac	1.484	1.569	105,8
Djetelina	11.219	9.957	88,8
Lucerka	11.045	10.193	92,3
Kukuruz za krmu	23.884	23.944	100,2
Stočna repa	673	806	119,7
mj. mah. sa tr.	609	719	118,1
TDS	16.865	15.470	92,0

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

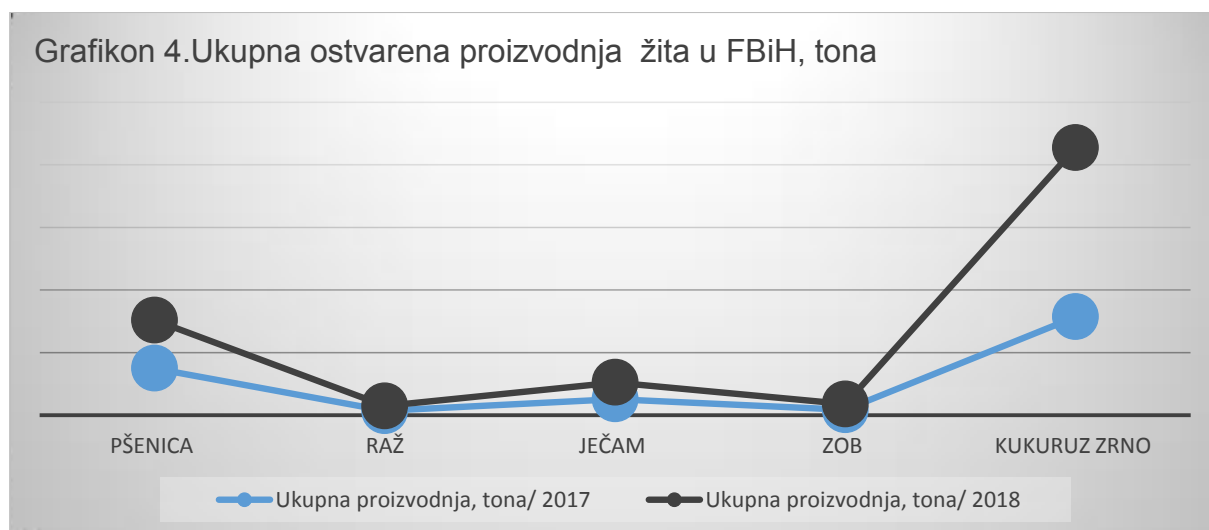
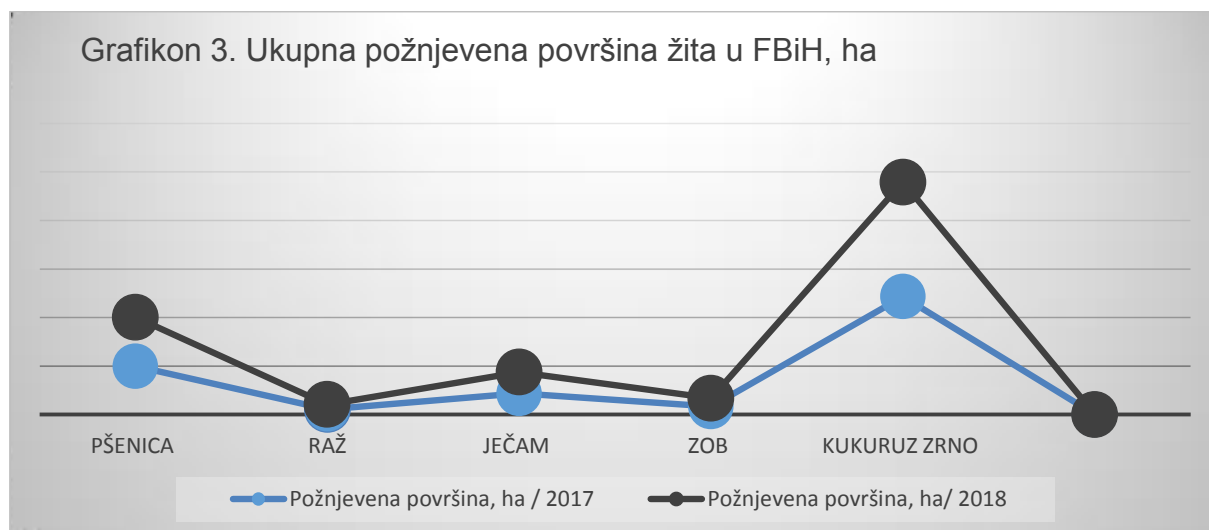

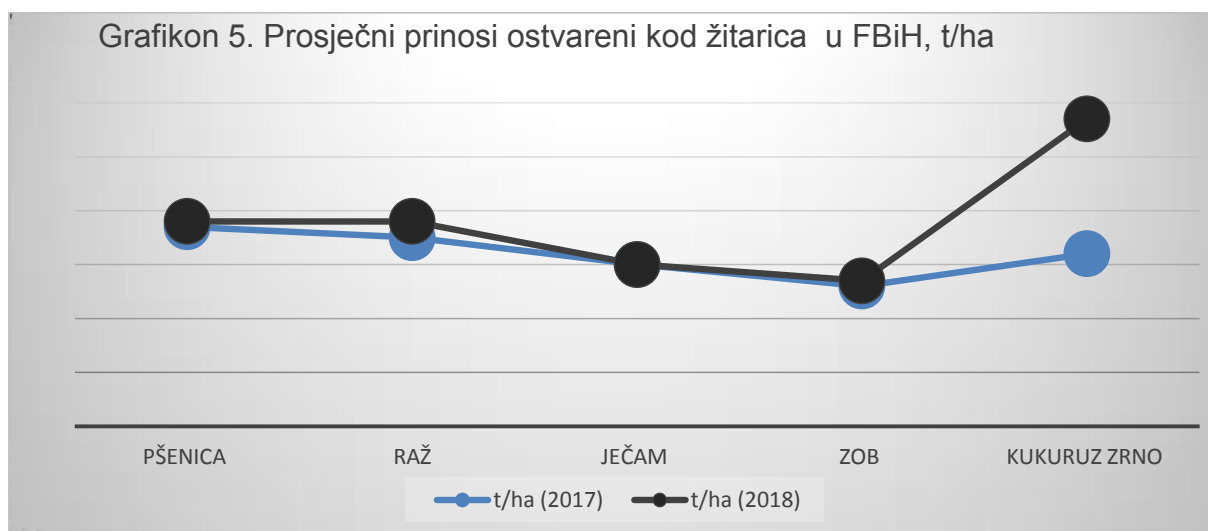
OSTVARENA PROIZVODNJA I PRINOSI USJEVA

U Federaciji Bosne i Hercegovine ostvareni ukupni prinosi žita u 2018. godini su uvećani u odnosu na 2017. godinu. Uvećanje ukupno proizvedenih količina žita (pšenica, raž, ječam, zob i kukuruz-zrno) su ostvareni povećanim prosječnim prinosima žitarica po jedinici površine, a što je posljedica izuzetno povoljnih klimatskih uvjeta u 2018. godini

Pšenice je proizvedeno 76.936 tona, što predstavlja povećanje ukupne proizvodnje za 2,7%, a ostvareni prosječni prinos iznosio je 3,8 t/ha, što predstavlja uvećanje za 0,1% u odnosu na prethodnu godinu. Prosječni prinos u 2018. godini je veći i kod raži, ječma, zobi i kukuruz-zrno u odnosu na prethodnu godinu.

Pregled poŕnjevenih površina, ukupne proizvodnje i ostvarenih prosječnih prinosa kod ŕitarica dat je u Grafikonu 3, 4 i 5.

Kod svih povrtnih kultura se bilježi uvećanje ukupno proizvedenih količina i prosječnih prinosa, što se odnosi i na krmno bilje gdje je došlo do znatnog uvećanja prosječnih prinosa a samim tim i ukupnih prinosa za 2018. godinu u Federaciji Bosne i Hercegovine.

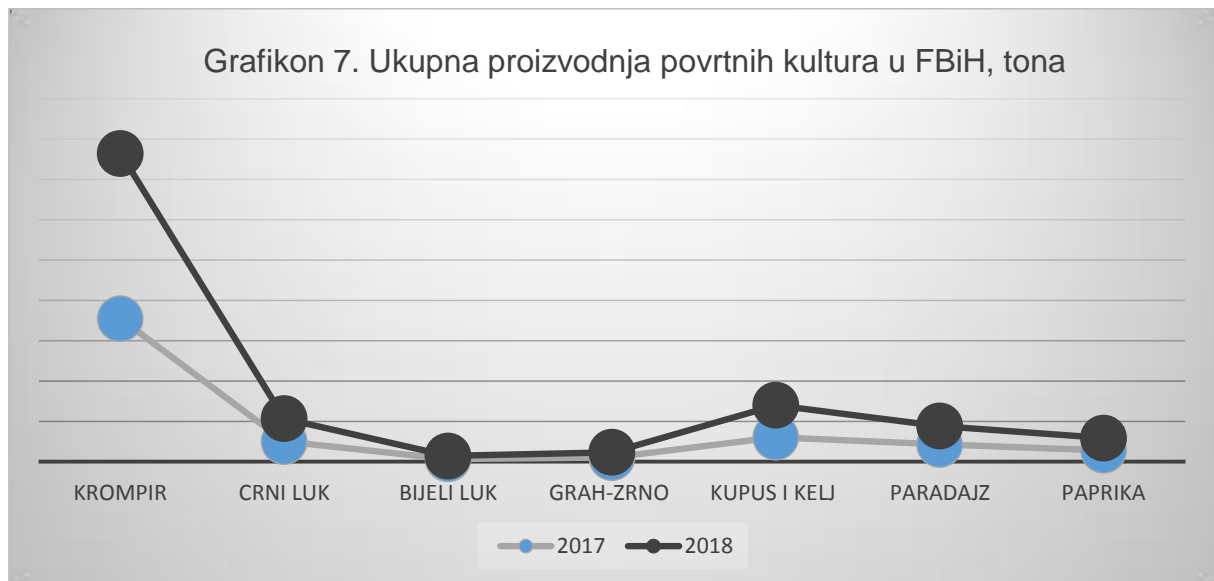
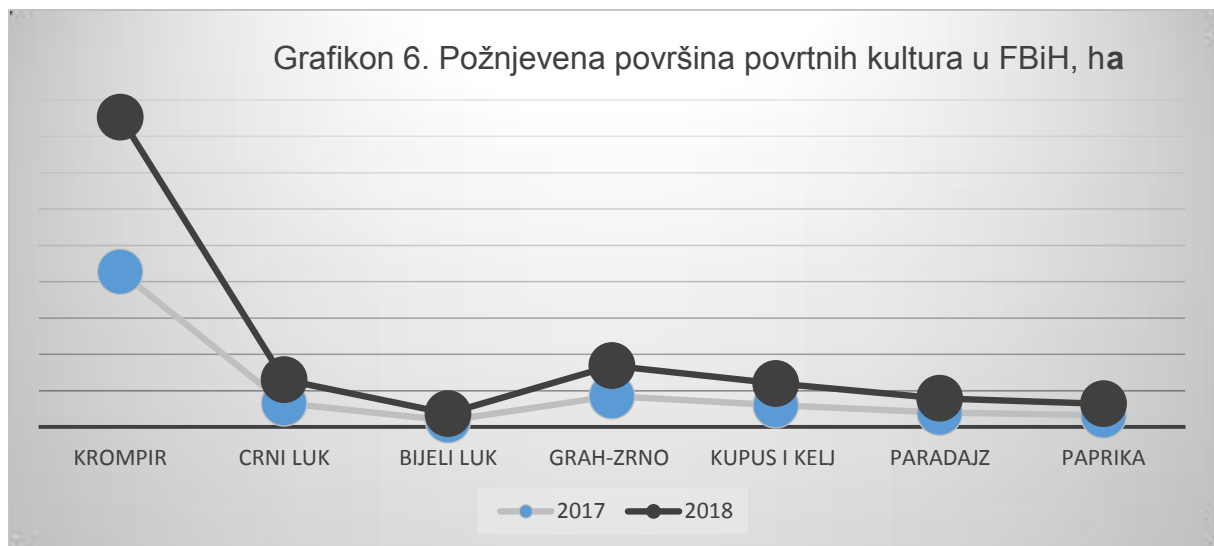
Pregled podataka o požnjevenim površinama, ostvarenim ukupnim prinosima i proizvodnji po jedinici mjere kod povrća, dat je u Tabeli 2. i Grafikonu 6, 7 i 8, a pregled stanja kod proizvodnje krmnog bilja dat je u Tabeli 2. i Grafikonu 9, 10 i 11.

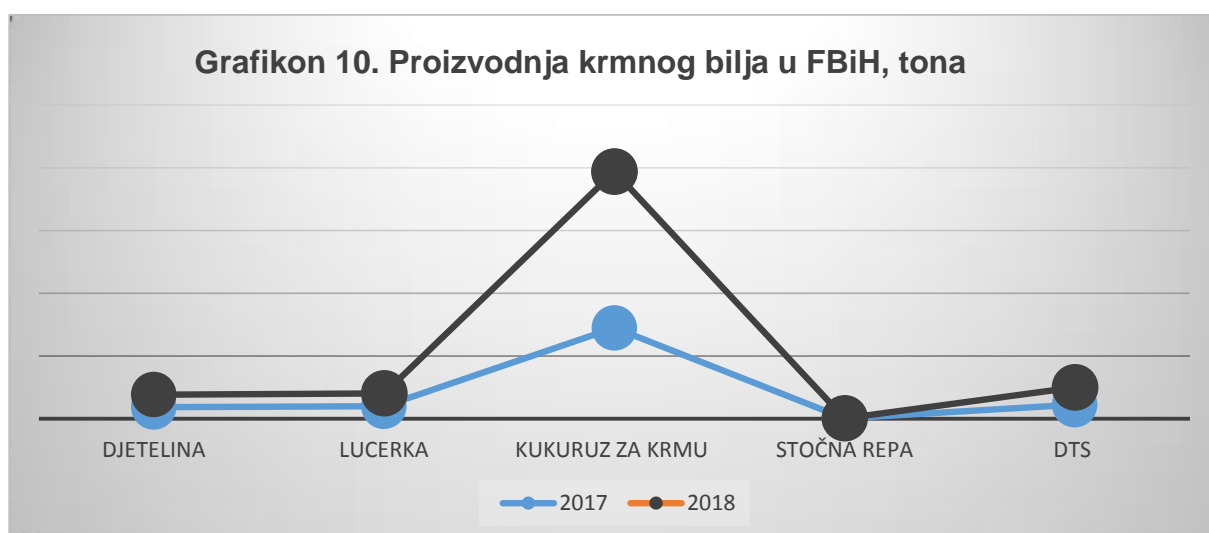
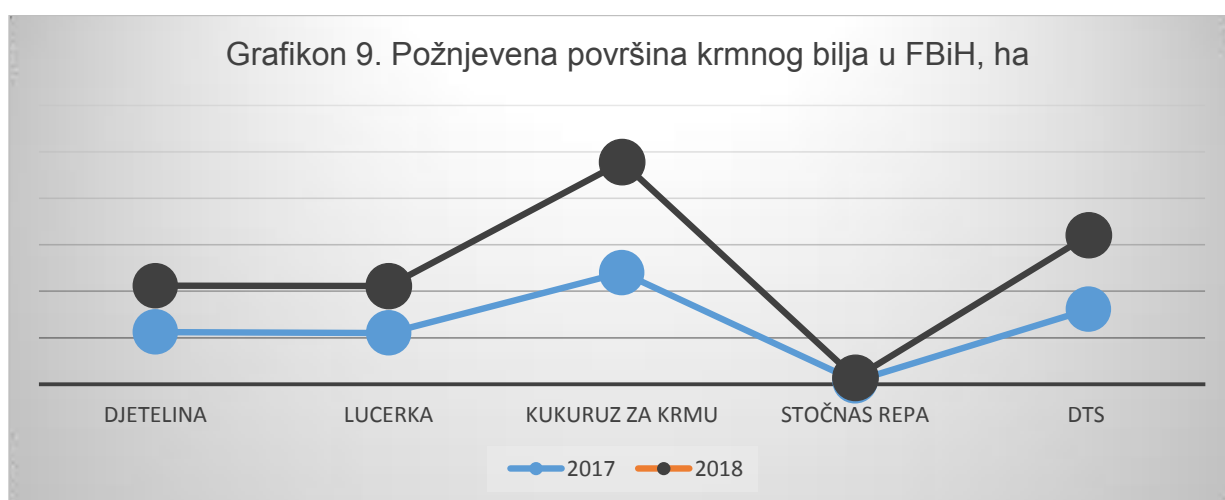
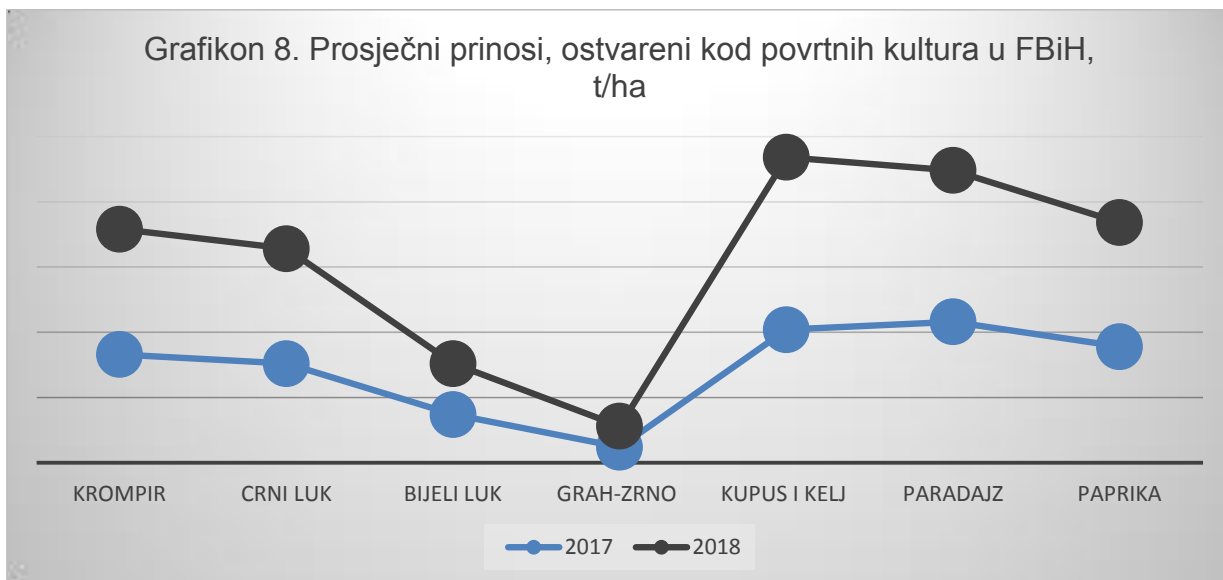
Tabela 2. Pregled požnjevenih površina, ostvarene proizvodnje i prosječnih prinosa u 2017. i 2018. godini u FBiH

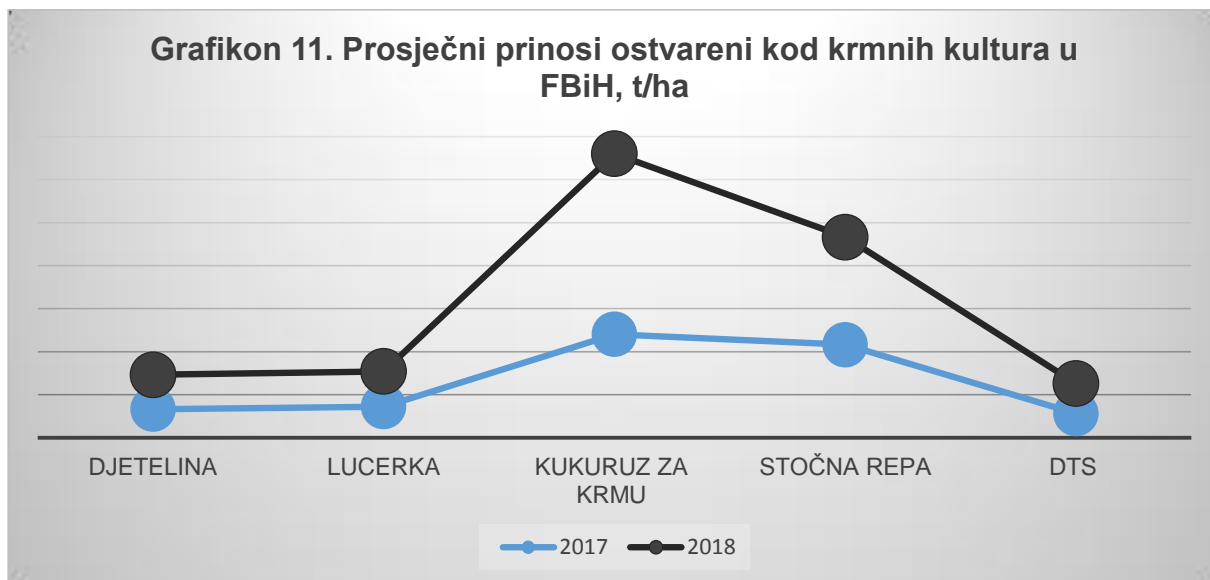
Usjev	2017			2018			Indeks-prinos
	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	
Godina	2017			2018			2018/17
Pšenica	19.946	75.059	3,7	20.175	76.936	3,8	102,7
Raž	2.104	7.294	3,5	2.095	7.569	3,8	103,7
Ječam	8.736	25.812	3,0	8.770	26.608	3,0	103,0
Zob	3.336	8.773	2,6	3.404	9.161	2,7	104,4
Kukuruz zrno	48.662	157.385	3,2	47.126	270.282	5,7	171,7
Krompir	21.337	177.233	8,3	21.286	204.720	9,6	115,5
Crni luk	3.261	24.881	7,6	3.228	28.462	8,8	114,4
Bijeli luk	900	3.340	3,7	951	3.702	3,9	110,8
Grah-zrno	4.215	5.061	1,2	4.224	6598	1,6	130,4
Kupus i kelj	2.980	30.365	10,2	3.000	39.641	13,2	130,5
Paradajz	1.975	21.347	10,8	1.964	22.731	11,6	106,5
Paprika	1.584	14.048	8,9	1.605	15.178	9,5	108
Djetelina	11.237	36.785	3,3	9.931	39.725	4,0	108

Lucerka	11.014	39.270	3,6	10.087	41.567	4,1	105,8
Kukuruz za krmu	24.021	289.417	12,0	23.771	498.306	21,0	172,2
Stočna repa	672	7.286	10,8	682	8.501	12,5	116,7
DTS	16.127	44.525	2,8	15.927	55.277	3,5	124,1

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

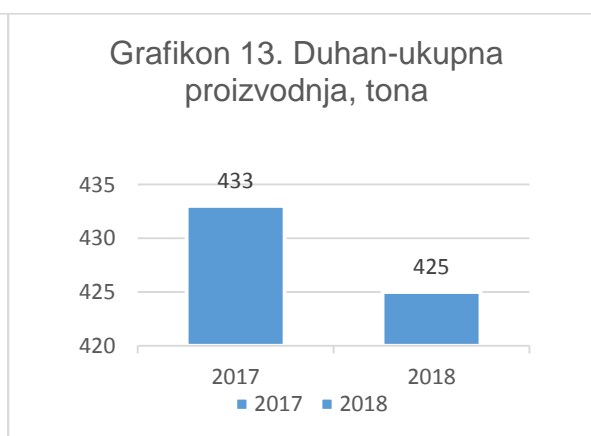

Pregled podataka o požnjevenim površinama za industrijsko bilje, te ostvarenih ukupnih i prosječnih prinosa, dat je u Tabeli 2.a, pregled ostvarene proizvodnje dat je u Grafikonu 12 i 13. Na osnovu podataka iz Tabele 2a, može se konstatovati da je u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2018. godini došlo je do značajnog uvećanja prosječnih prinosa soje u odnosu na 2017. godini, a samim tim ukupne proizvodnje za 102%. Uvećanje je rezultat izuzetno povoljnih klimatskih uvjeta u 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu, a isto možemo konstatirati i kod proizvodnje duhana gdje je došlo do uvećanja ukupnog prinosa za 61,1%.

Tabela 2.a Pregled ostvarenih prinosa kod usjeva industrijskog bilja u FBiH u 2017. i 2018. godini

Usjev	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Prinos index
	2017			2018			
Soja	2.425	3.445	1,4	2.713	6.968	2,6	202,2
Duhan	433	384	0,9	425	619	1,5	161,1

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

PROIZVODNJA LJEKOVITOG I AROMATIČNOG BILJA

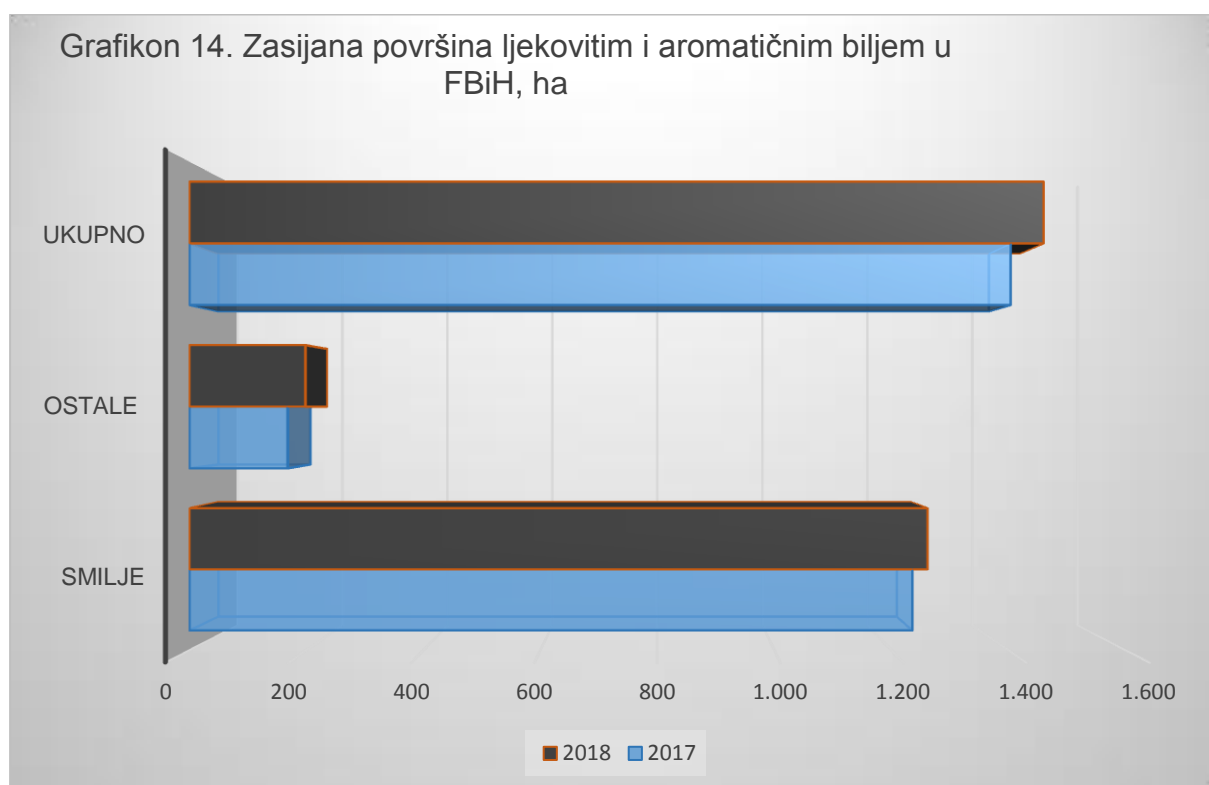
S obzirom na ljekovito i aromatično bilje, uslijed poremećaja na svjetskom tržištu, došlo je do direktne stagnacije u ovoj proizvodnji.

U Tabeli 3. su sadržani podaci, koji su predstavljeni u Grafikonu 14., zasađenih površina ljekovitim i aromatičnim biljem u 2017. i 2018. godini, iz koje se može zaključiti da su u 2018. godini zasađene površine ostale na nivou prethodne godine.

Tabela 3. Pregled površina zasijanih ljekovitim i aromatičnim biljem u F BiH, ha

Zasijana površina (ha)		
	2017	2018
Smilje	1.236	1.262
Ostale	168	198
Ukupno	1.404	1.460

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

VOĆARSKA I VINOGRADARSKA PROIZVODNJA

Ukupna proizvodnja i ostvareni prinosi voćnih vrsta u 2018. godini, u odnosu na prethodnu godinu, uvećani su kod skoro svih vrsta voća, osim kajsije gdje bilježimo smanjenje za 42,7% ostvarenih prinosa.

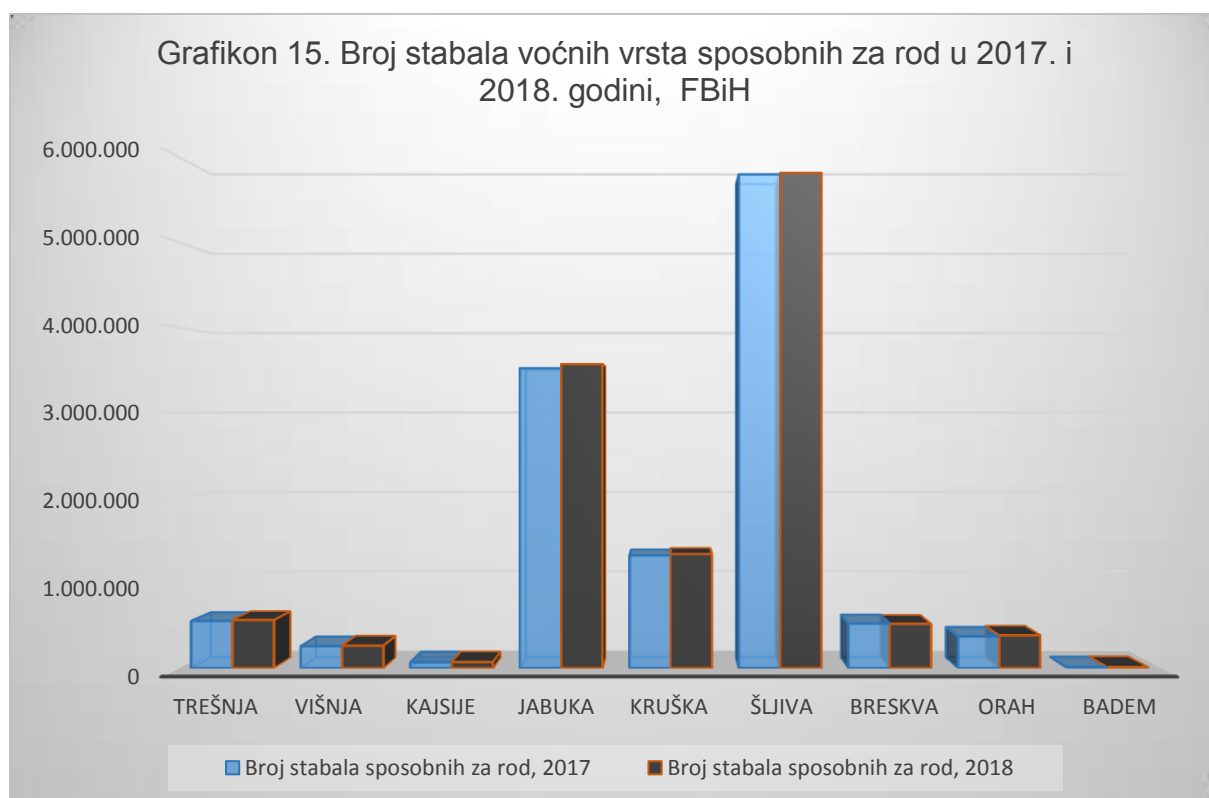
Uvećanje ukupne proizvodnje rezultat je uvećanja prosječnih prinosa po mjernoj jedinici. Ovakvom stanju u oblasti voćarstva značajnu ulogu doprinijeli su povoljni klimatski uvjeti u pojedinim fenofazama razvoja u odnosu na 2017. godinu.

Podaci o broju rodni stabala, ostvarene proizvodnje i postignutih prinosa najvažnijih voćnih kultura u Federaciji BiH dat je u Tabeli 4., a pregled broja stabala sposobnih za rod, ostvarene proizvodnje voća i ostvarenih prosječnih prinosa dat je Grafikonu 15, 16 i 17.

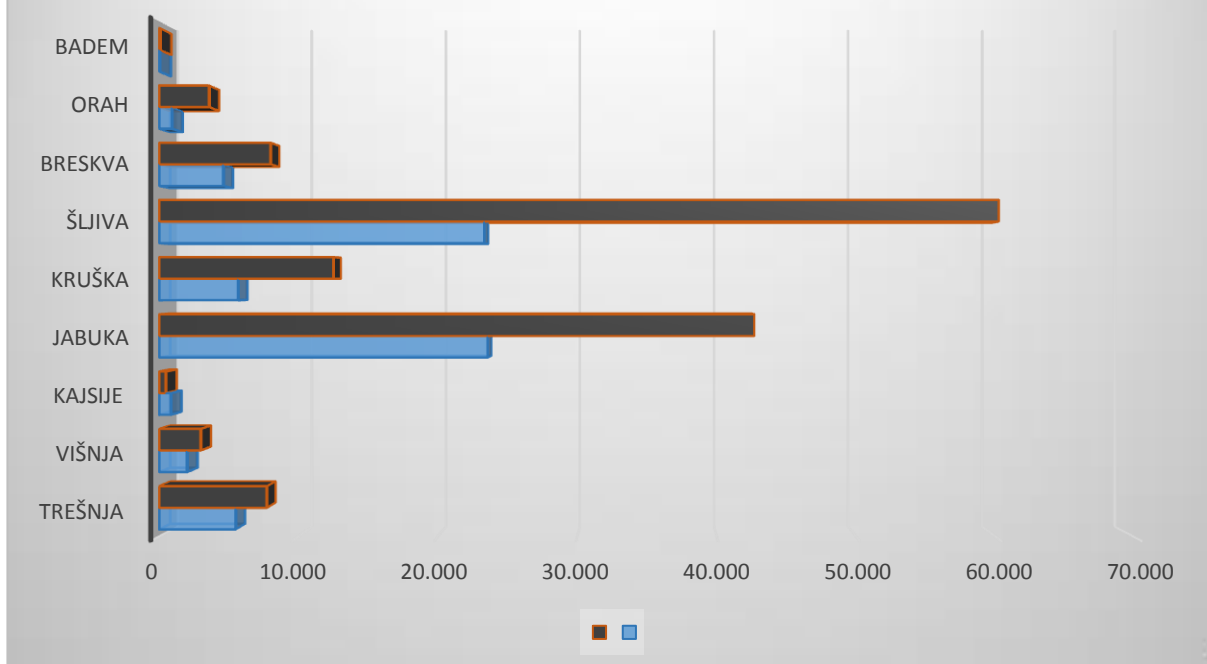
Tabela 4. Pregled proizvodnje voća u 2017. i 2018. godini

	Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Index uk. prinosa
		Ukupan prinos, tona	kg/stablo		Ukupan prinos, tona	kg/stablo	
	2017			2018			2018/17
Trešnja	554.932	5.493	9,9	56.6535	7.725	13,8	140,6
Višnja	257.393	2.005	7,8	264.573	2.984	11,3	148,8
Kajsije	70.378	836	11,9	72.259	479	6,6	57,3
Jabuka	3.520.810	23.568	6,7	3.567.302	42.693	12,0	181,1
Kruška	1.322.738	5.675	4,4	1.339.634	12.508	9,3	220,4
Šljiva	5.790.991	23.330	4,0	5.807.952	60.241	10,4	258,5
Breskva	524.144	4.607	8,8	520.248	7.997	15,4	183,6
Orah	373.627	924	2,5	386.116	3.588	9,3	338,1
Badem	10.860	47	4,3	11.550	82	7,1	174,5

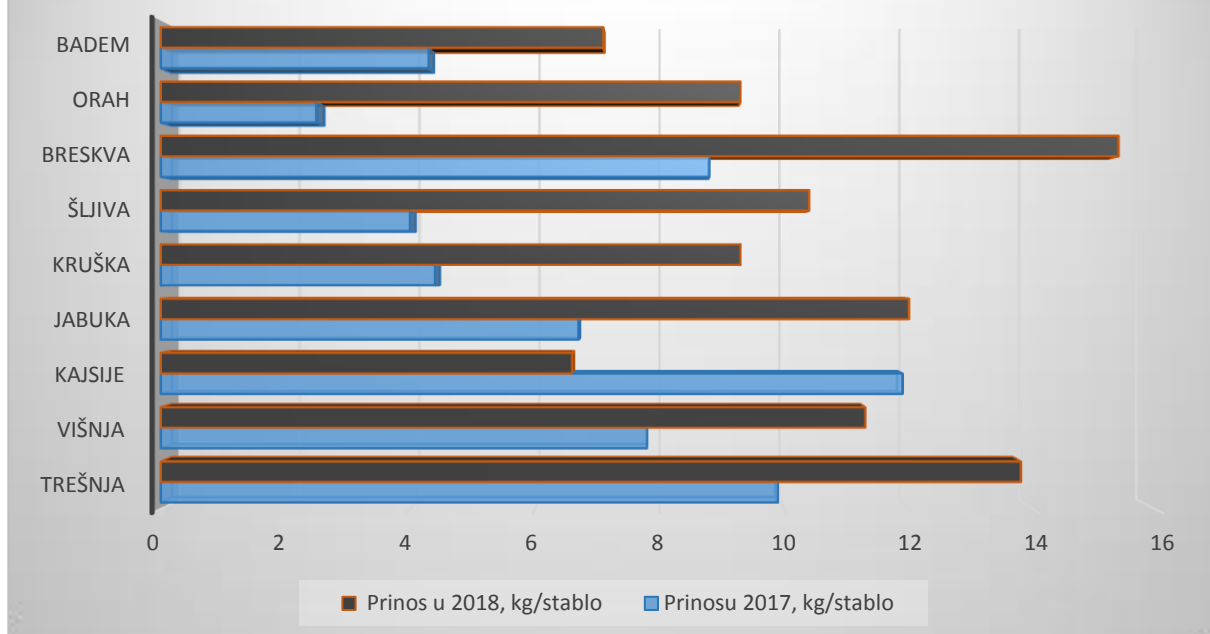
Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

Grafikon 16. Ostvarena proizvodnja voća u FBiH u 2017. i 2018. godini, tona

Grafikon 17. Prinos voća u 2017. i 2018. god, kg/stablo

PROIZVODNJA JAGODASTOG I BOBIČASTOG VOĆA

Zbog niza pozitivnih karakteristika jagodasto i bobičasto voće predstavlja jednu o najvećih perspektiva u budućem razvoju voćarstva na području Federacije BiH. Ono što daje prednost u odnosu na druge voćne vrste, sumira se kroz sljedeće: osigurava brz povrat uloženi sredstava, mogućnost proizvodnje u vansezonskom periodu, plodovi traženi na tržištu itd. U Tabeli 4a. sadržani su podaci o požnjevenim površinama jagodastog i bobičastog voća, iz kojih se vidi da u 2018. godini imamo uvećanje površine pod

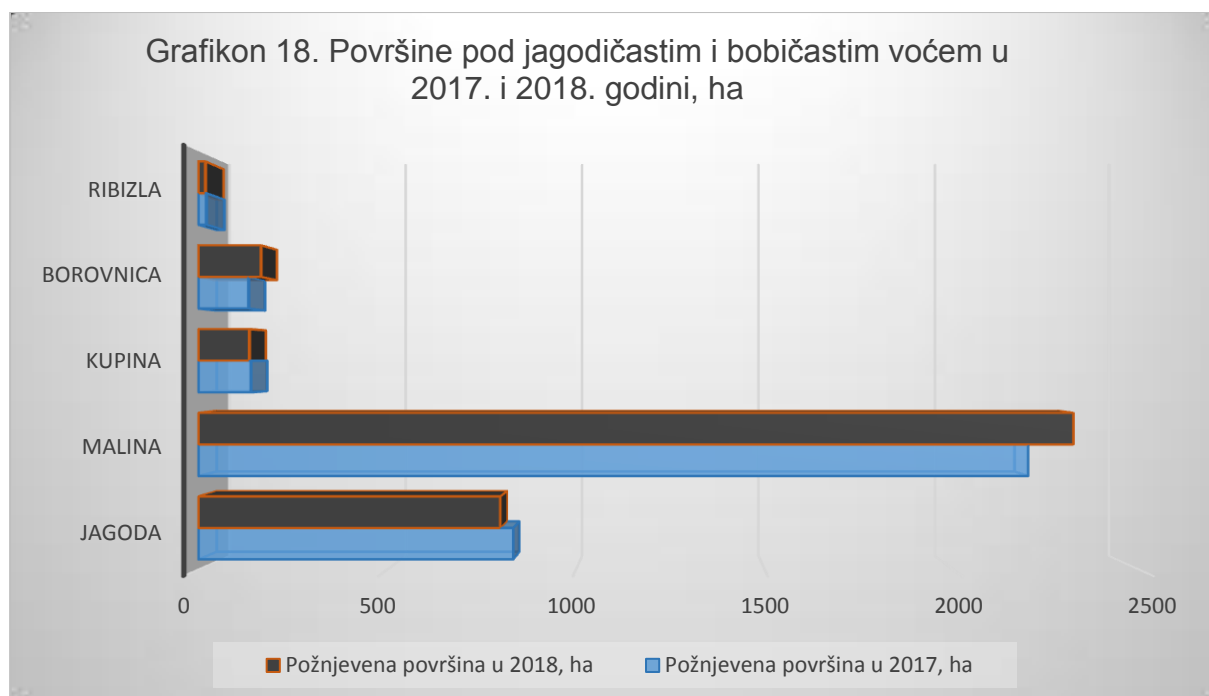
malinjacima za 10,5% i borovnice za 26% u odnosu na 2017. godine, dok su ostale vrste ostale na razini prošlogodišnjih, što se može zaključiti i iz Grafikona 18, 19 i 20.

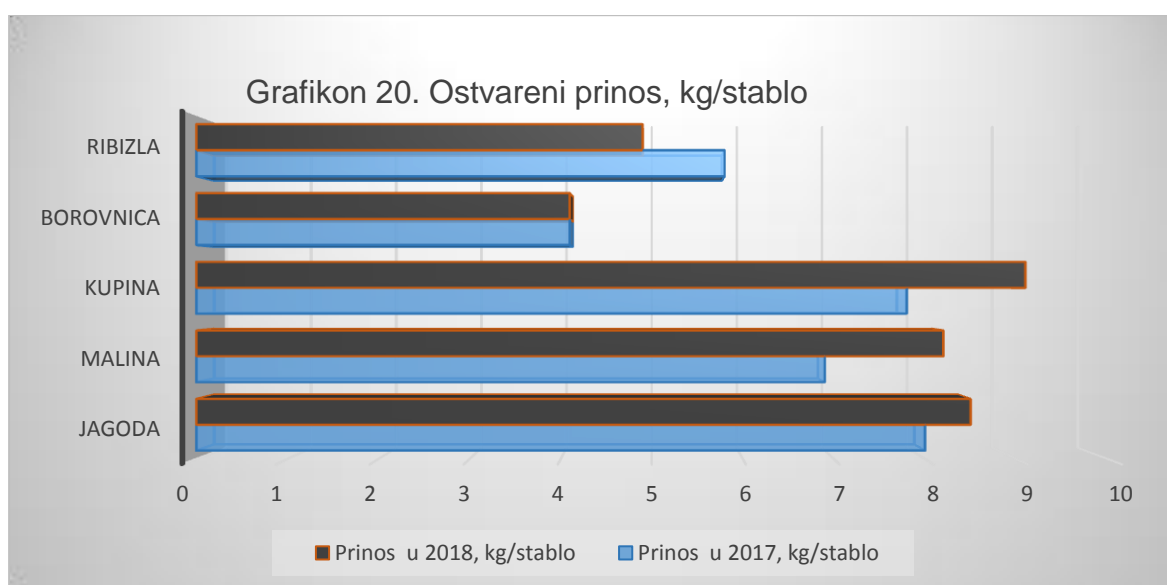
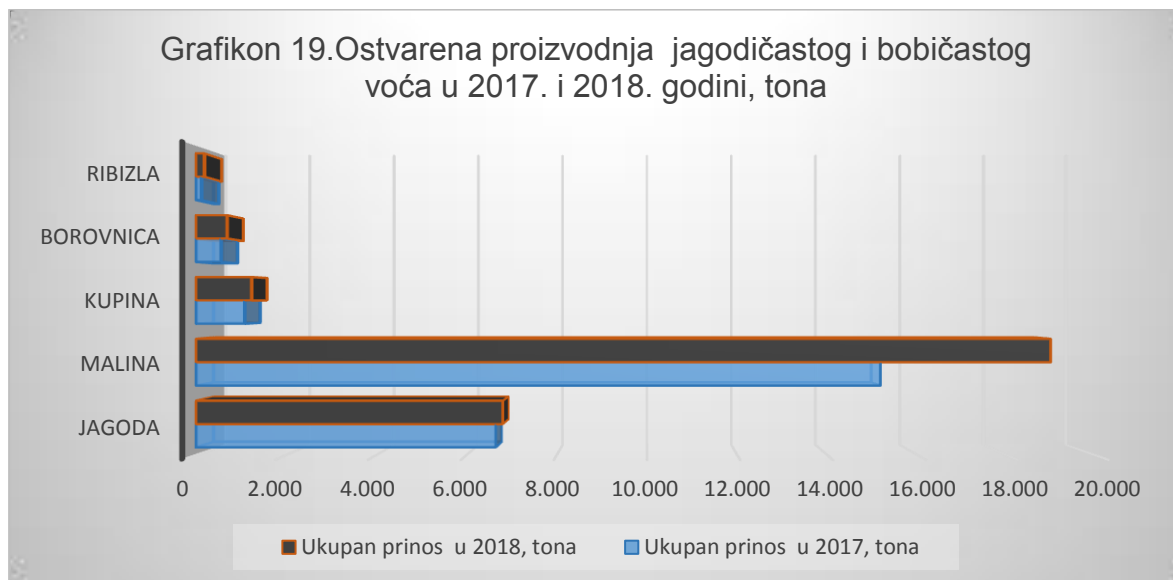
Klimatski uvjeti i u ovoj proizvodnji su imali dominantan utjecaj na uvećanje prosječnih a samim tim i ukupnih prinosa odnosno ostvarene proizvodnje kod jagodičastog i bobičastog voća.

Tabela 4a. Pregled površina jagodastog i bobičastog voća u 2017. i 2018. godini.

	Požnjevena površina, ha	Prinos		Požnjevena površina, ha	Prinos		Indeks prinosa
		Ukupan prinos, tona	Prinos t/ha		Ukupan prinos, tona	Prinos t/ha	
		2017			2018		18/17
Jagoda	834	6.646	8,0	799,7	6.801,9	8,5	102,3
Malina	2.199	15.176	6,9	2.321,2	18.994,3	8,2	118,6
Kupina	139	1.076	7,8	135,0	1.230,1	9,1	114,3
Borovnica	133	553	4,1	165,7	685,0	4,1	123,9
Ribizla	21	121	5,8	18,7	184,4	4,9	152,4

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

VINOGRADARSTVO

Tabela 4.b Pregled proizvodnje grožđa u 2017. i 2018. godini

	Broj čokota sposobnih za rod	Prinos		Broj čokota sposobnih za rod	Prinos		Indeks
		Ukupan prinos, tona	kg/čokotu		Ukupan prinos, tona	kg/čokot	
	2017			2018			2018/2017
Grožđe	14.475.899	24.567	1,7	14.002.766	37.002	2,6	152,9

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

Na osnovu analize podataka o proizvodnji grožđa u 2017. i 2018. godini koji su sadržani u Tabeli 4b. može se zaključiti da je u 2018. godini smanjen broja čokota sposobnih za rod za 9,7 %, ali je značajno uvećana ukupno ostvarena proizvodnja grožđa za 52,9% u odnosu na 2017. godinu. Ovakvo stanje u vinogradarskoj proizvodnji je rezultat kasnih povoljnih klimatskih uvjeta.

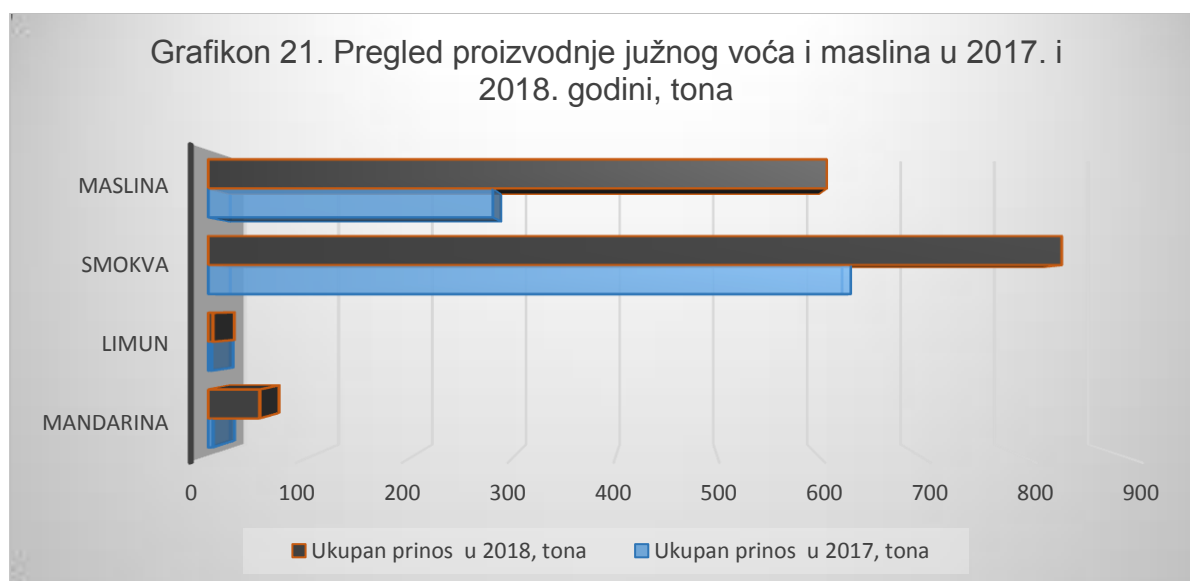
PREGLED STANJA U PROIZVODNJI JUŽNOG VOĆA I MASLINA

Stanje u oblasti proizvodnje južnog voća i maslina u Federaciji Bosne i Hercegovine prema analizi podataka sadržanih u Tabeli 4c. i datom prikazu u Grafikonu 21. pokazuju da se bilježi značajan rast obima proizvodnje ovih vrsta voća u 2018. godini što potvrđuje naprijed pomenuto, a ujedno i dominantnost klimatskih uvjeta u ovoj proizvodnji.

Tabela 4c. Pregled proizvodnje južnog voća i maslina u 2017. i 2018. godini

	Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Indeks uk. prinosa
		Ukupan prinos, tona	kg/stablo		Ukupan prinos, tona	kg/stablo	
	2017			2018			2018/17
Mandarina	3.250	4,4	1,3	3.250	50,3	15,4	1143,2
Limun	1.150	3,0	2,6	1.150	4,3	4,9	143,3
Smokva	71.720	631	8,8	68.290	838	12,3	132,8
Maslina	58.750	279,4	4,8	64.000	607,3	9,5	217,4

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

A.2. SJEMENSKA PROIZVODNJA

Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH bilježi rast u 2018. godini posebno nakon dužeg nepovoljnog perioda i to po sljedećim proizvodnjama: proizvodnja sjemena strnog žita je povećana na 3.979,7 tone u odnosu na prethodnu godinu kada je proizvodnja iznosila 2.499,8 tona; proizvodnja sjemenskog krompira bilježi konstantno nisku proizvodnju u posljednjem periodu (trend u svim zemljama u okruženju); proizvodnja sadnica drvenastog voća je zabilježila povećanje u odnosu na prethodnu godinu.

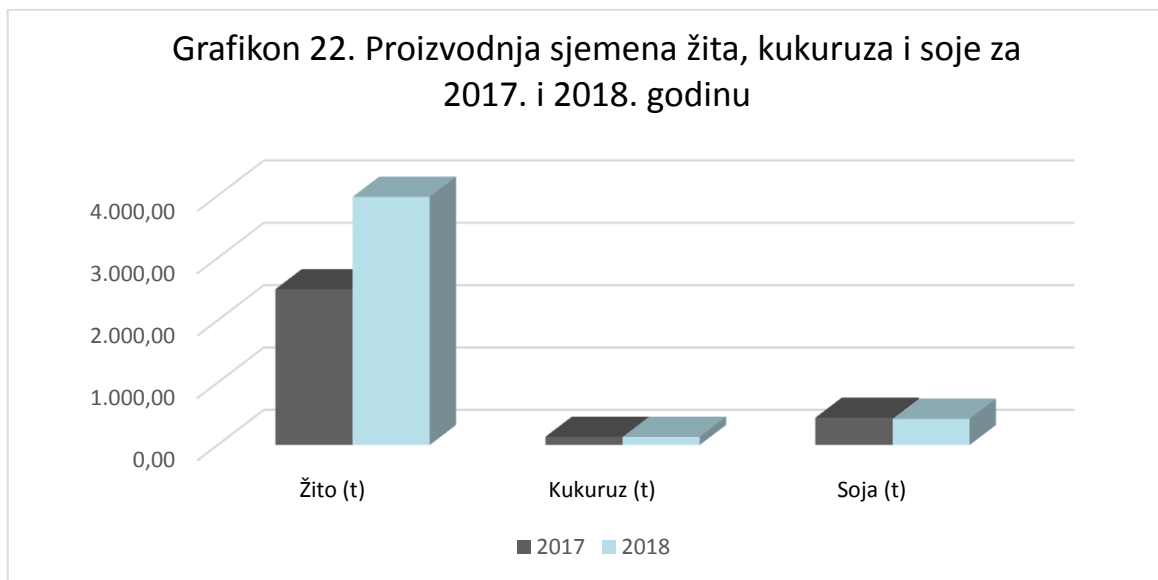
Kod proizvodnje presadnica povrća zabilježeno je povećanje proizvodnje u odnosu na prethodni period većinom zbog izvoza na tržište zemalja EU. Ova proizvodnja zadovoljava domaće potrebe, a dijelom se i izvozi, tako da je Federacija BiH u proizvodnji presadnica povrća postala lider u ovoj regiji, sa proizvedenom količinom u 2018. godini od 10.615.108 kom presadnica povrća, od čega je izvezeno na inozemno tržište 4.586.658 komada. Također možemo konstatirati da je Federacija BiH prepoznatljiva po kvalitetu presadnica povrća u zemljama EU.

Tabela 5. Pregled proizvodnje sjemena, sadnog materijala poljoprivrednog bilja i presadnica povrća u periodu 2017.- 2018. godina

Vrsta sjemena, sad. materijala i presadnica	2017.		2018.	
	Količina	Površina (ha)	Količina	Površina (ha)
Žito (t)	2.499,8	495,2	3.979,7	895
Kukuruz (t)	132,6	83,1	130	68
Soja (t)	437,4	277,4	420,36	297
Krompir (t)	56,4	4,0	56,3	4,0
Duhan (kg)	0,54	0,06	0,6 kg	0,03
Ukupno	3.126,7	859,7		
Presadnice povrća (kom)	10.205.529		10.615.108	
Drvenasto voće (kom)	629.711		890.989	
Ljekovito i aromatično bilje (kom)	4.606.212		447.863	
Jagodasto voće (kom)	4.112.850		3.138.938	
Vinova loza (kom) sa podlogama	312.325		281.558	

Izvor: Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo, Federalni agromediterranski zavod Mostar

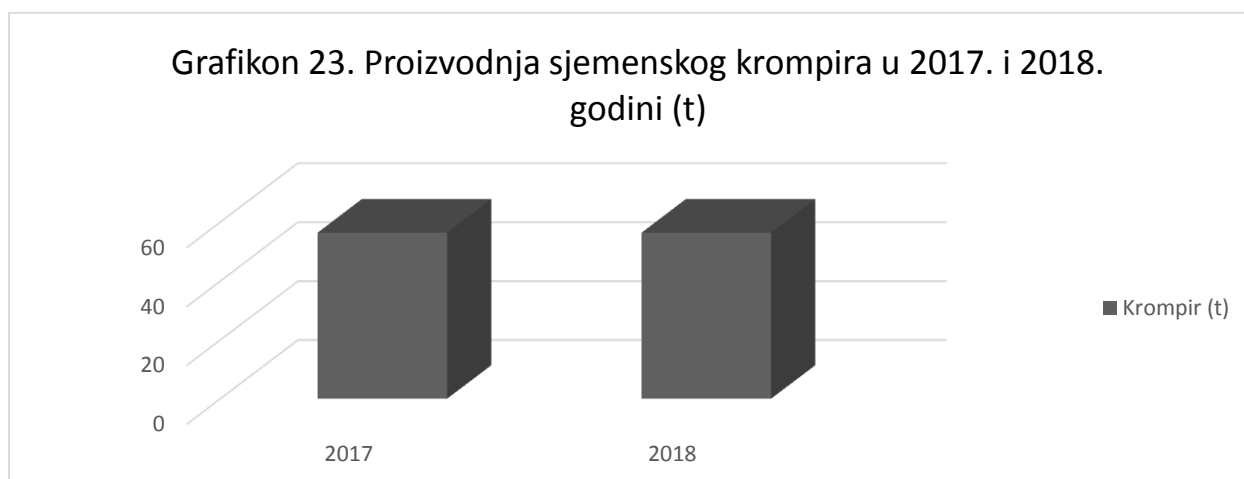
Grafikon 22. Proizvodnja sjemena žita, kukuruza i soje za 2017. i 2018. godinu

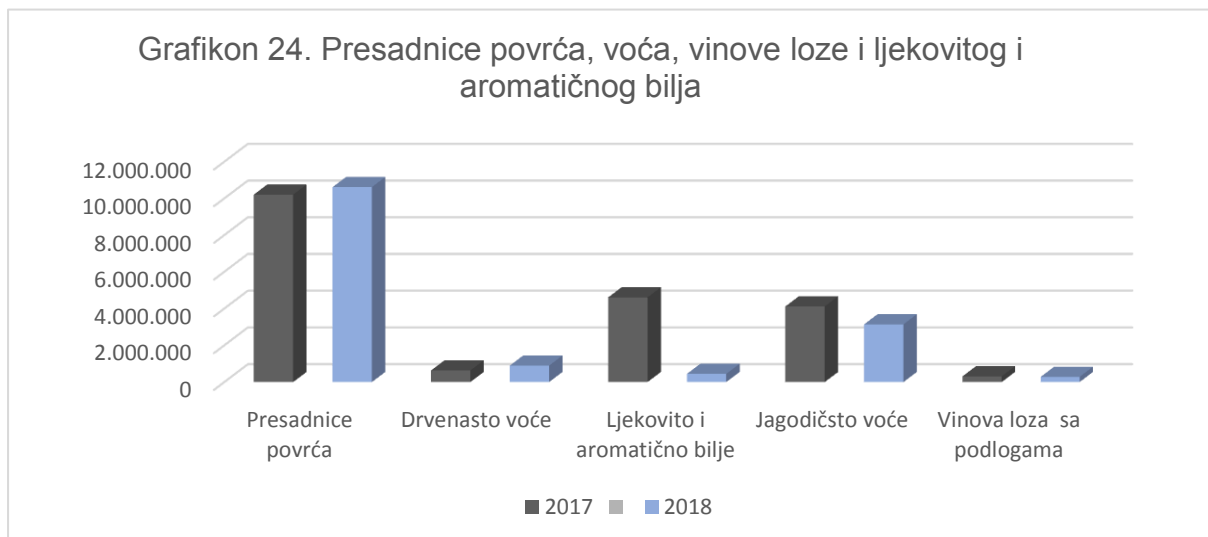
Proizvodnjom domaćeg deklariranog sjemena smanjuje se potreba za uvoz istog, a s druge strane omogućava domaćim proizvođačima žitarica da dođu do kvalitetnijeg i jeftinijeg sjemenskog materijala.

U 2018. godini došlo je do povećanja proizvodnje sjemena u odnosu na prethodni period zbog povoljnih klimatskih prilika i proširenja sortimenta.

Grafikon 23. Proizvodnja sjemenskog krompira u 2017. i 2018. godini (t)

U tabeli i grafikonu proizvedene količine sjemenskog krompira u 2018. godini približne u odnosu na prethodnu godinu, smanjenje proizvodnje je zabilježeno u svim zemljama okruženja a razlog je u veoma niskoj cijeni krompira iz EU kao i ne ispunjavanju fitosanitarnih uslova kod domaćih proizvođača.

Iz grafikona i tabele gore vidljivo je da proizvodnja presadnica povrća bilježi rast u odnosu na prethodni period, u sadnom materijalu se bilježi porast proizvodnje, a proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja je u velikom padu.

A.3. MJERE ZEMLJIŠNE POLITIKE

Poljoprivredno zemljište je prirodno bogatstvo i neobnovljivi prirodni resurs koji je potrebno koristiti na način koji najviše odgovara prirodnim osobinama zemljišta i postojećim privredno ekonomskim i agrotehničkim uvjetima.

Globalni trendovi u ovoj oblasti idu u smjeru povećanja cijene hrane i poljoprivrednog zemljišta tako da se radi o dobru koje postaje jedan od ključnih osnova održivog razvoja svake zemlje pa tako i Federacije BiH.

U cilju reforme poljoprivredne politike u Federaciji BiH donesena je Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine (2015.-2019.). Od ostalih dokumenata u upravljanju poljoprivrednim zemljištem koriste se: Strategija gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, Osnove uređenja zemljišta - Program navodnjavanja i program okrupnjavanja posjeda u Federaciji BiH, Projekat višenamjenskog vrednovanja zemljišta u Federaciji BiH, Program ruralnog razvoja Federacije BiH (2018.-2021.) kao i drugim dokumentima koji ukazuju na potrebu posvećivanja posebne pažnje gospodarenju osnovnim resursom poljoprivredne proizvodnje - poljoprivrednim zemljištem.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i kantonalna resorna ministarstva dužna su voditi evidenciju o poljoprivrednom zemljištu u vlasništvu države. Kantonalna ministarstva vode posebnu evidenciju o poljoprivrednom zemljištu koje je dato u zakup, koncesiju ili je promijenilo namjenu korištenja.

KORIŠTENJE, UREĐENJE I RASPOLAGANJE POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM

U Federaciji BiH korištenje, uređenje i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem je obavezno vršiti u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/09).

Sagledavši sve zakonske odredbe koje su propisane o poljoprivrednom zemljištu i dostavljenim traženim podacima za 2017. i 2018. godinu od strane kantonalnih ministarstava zaduženih za implementaciju predmetnog Zakona u dole navedenim tabelama dat je pregled korištenja, uređenja i raspolaganja poljoprivrednim zemljištem.

a) KORIŠTENJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Pregled trajne promjene namjene poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2017. i 2018. godini

Kanton	2017			2018		
	Br. investitora	Ukupna površina (m ²)	Uplaćena sredstva (KM)	Br. investitora	Ukupna površina (m ²)	Uplaćena sredstva (KM)
USK	490	328.964,12	571.332,07	448	294.316,00	602.265,60
PK	29	113.788,99	445.265,61	22	26.618,00	34.857,83
TK	49	112.975,00	383.867,38	508 *	875.453,40*	1.968.069,34*
ZDK	430	240.608,80	526.683,02	339	367.404,00	657.295,61
BPK	11	4.381,00	3.942,00	7	7.248,00	18.016,00
SBK	145	79.817,68	103.247,22	267*	124.451,00*	0,00*
HNK	46	159.049,50	348.759,31	278*	482.175,00*	0,00*
ZHK	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
KS	80	23.676,72	73.282,40	25	24.957,24	67.618,05
K 10	1	19.121,00	2.359,00	60*	266.000,00*	0,00*
UKUPNO	1281	1.082.382,81	2.458.738,01	1954	2.468.622,64	3.348.122,43

Izvor podataka: *Resorna kantonalna ministarstva – dostavljena evidencija o poljoprivrednom zemljištu iskazana na propisanim obrascima;
Resorna kantonalna ministarstva – dostavljena Rješenja:

U 2017. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1281. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je 1.082.382,81 m². Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene iznosila su 2.458.738,01 KM.

U 2018. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1954. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je 2.468.622,64 m². Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene iznosila su 3.348.122,43 KM.

U 2018. godini u odnosu na 2017. godinu da se zaključiti da je došlo do povećanja broja investitora prilikom promjene namjene poljoprivrednog zemljišta, kao i povećanja iznosa prikupljenih sredstava za ovu namjenu.

b) UREĐENJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Pregled projekata uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2017. i 2018. godini

Kanton	2017		2018	
	Broj projekata	Urađena površina (ha)	Broj projekata	Urađena površina (ha)
USK	0	0,00	0	0,00
PK	0	0,00	0	0,00

TK	0	0,00	0	0,00
ZDK	4	2,50	3	7,29
BPK	0	0,00	0	0,00
SBK	0	0,00	0	0,00
HNK	0	0,00	0	0,00
ZHK	0	0,00	0	0,00
KS	3	1,88	0	0,00
K 10	0	0,00	0	0,00
UKUPNO	7	4,38	3	7,29

Izvor podataka: dostavljeni Projekti od strane investitora

U 2017. godini sa područja Federacije BiH dostavljeno je ukupno 7 projekata za uređenje i zaštitu poljoprivrednog zemljišta i to od strane Zeničko-dobojskog i Sarajevskog kantona i ukupno je uređeno 4,38 ha.

Projekte uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta u 2018. godini koji se sufinansiraju iz namjenskih sredstava prikupljenih od promjene namjene poljoprivrednog zemljišta, zakupa i koncesije dostavio je jedan kanton i to Zeničko-dobojski. U 2018. godini sa područja Federacije BiH dostavljena su 3 projekta i ukupno je uređeno 7,29 ha zemljišta.

c) RASPOLAGANJE POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM

Pregled poljoprivrednog zemljišta dato u zakup i koncesiju po kantonima u 2017. i 2018. godini

Kanton	2017			2018		
	Broj zakupoprimaca/koncesionara	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)	Broj zakupoprimaca/koncesionara	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)
USK	0	0,00	0,00	4	16,01	528,00
PK	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
TK	59	119,97	18.901,96	38*	91,10*	12.917,99*
ZDK	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
BPK	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
SBK	1	2,50	731,25	1	4,00	900,00
HNK	28	230,95	23.122,67	2	9,22	1.935,00
ZHK	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
KS	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
K 10	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
UKUPNO	88	353,42	42.755,88	44	120,33	16.280,99

Izvor podataka: * Resorna kantonalna ministarstva – dostavljena evidencija o poljoprivrednom zemljištu iskazana na propisanim obrazcima;
Resorna kantonalna ministarstva- dostavljeni Ugovori

U 2017. godini podatke su dostavila tri kantona i to Tuzlanski, Srednjobosanski i Hercegovačko-neretvanski kanton. Ukupan broj zakupoprimaca/koncesionara na području Federacije BiH u 2017. godini je 88. Ukupna površina zakupa i koncesije poljoprivrednog zemljišta u 2017. godini iznosi 353,42 ha, a uplaćena sredstva od zakupa i koncesije iznose 42.755,88 KM.

U 2018. godini podatke su dostavila četiri kantona i to: Unsko-sanski, Tuzlanski, Srednjo-bosanski i Hercegovačko-neretvanski kanton. Ukupan broj zakupoprimaca na području Federacije BiH u 2018. godini je 44. Ukupna površina zakupa poljoprivrednog zemljišta u 2018. godini iznosi 120,33 ha, a uplaćena sredstva od zakupa iznose 16.280,99 KM.

Napomena: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstava dostavilo je dopis broj: 03-2-24/3-360/19 od 07.03.2019. godine svim resornim kantonalnim ministarstvima radi dostavljanja evidencije o poljoprivrednom zemljištu u skladu sa odredbama predmetnog Zakona i Pravilnika o sadržaju i obliku obrazaca i načinu vođenja evidencija o poljoprivrednom zemljištu za 2018. godinu. Od deset resornih kantonalnih ministarstava tražene podatke nisu dostavili sljedeći kantoni: Posavski i Zapadno-hercegovački kanton.

d) OSTALE AKTIVNOSTI

1. Od ukupno 79 općina sa područja Federacije BiH Program gospodarenja državnim poljoprivrednim zemljištem u naše Ministarstvo je dostavilo na uvid 30 općina. Općine koje još uvijek nisu donijele Program gospodarenja u skladu sa predmetnim Zakonom ne mogu raspolagati poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države.
2. Izvještaje o kontroli plodnosti tla dostavio je Hercegovačko-neretvanski i Unsko-sanski kanton.
3. Dostavljena saglasnost za prijedlog Projekta Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH sa predloženim naslovom: Stvaranje podsticajnog okruženja za podršku implementaciji LDN - (Land Degradation Neutrality), a kroz jačanje nacionalnih i lokalnih kapaciteta i uspostavljanje Sistema monitoringa i izvještavanja LDN-a u Bosni i Hercegovini.

B. PREGLED STANJA U ANIMALNOJ PROIZVODNJI U 2018. GODINI

Donošenjem Zakona o stočarstvu utvrđeni su okviri za institucijske strukture, nadležnosti, odgovornosti, linije izvještavanja, mehanizme koordinacije, procesa konsultacija, prava, obaveze i način provođenja mjera na svim nivoima vlasti u Federaciji BiH u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, kao i regulisanje odnosa u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, utvrđivanje mehanizma za optimalan pristup u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja i vođenje registara uzgoja, kao i registara uzgajivača na prostoru Federacije BiH.

B.1. GOVEDARSTVO

U Federaciji Bosne i Hercegovine govedarska proizvodnja je jako zastupljena i značajna i kao takva ima za cilj organizovati takve proizvodne sisteme koji će osigurati dovoljne količine kravljeg mlijeka i goveđeg mesa ne samo za potrebe naše zemlje, nego i osigurati

viškove za mogući izvoz. Takva proizvodnja u sistemu održive govedarske proizvodnje treba pronaći ravnotežu između privrednih interesa, zaštite okoline i udovoljavanju socijalnim zahtjevima. Najvećim dijelom se oslanja na srednja i mala gazdinstva, a manjim dijelom na velike proizvodne jedinice.

Sadašnje stanje govedarske proizvodnje još uvijek nije na potrebnom nivou, a intencija je dostići zadovoljavajuće količine mesa i mlijeka.

Ograničavajući faktori između ostalog su:

- usitnjena imanja,
- mali broj grla na imanjima (3 do 10),
- neadekvatni uslovi držanja stoke,
- nepovoljni krediti za poljoprivredu kao niskoakumulativnu granu privrede,
- nije uspostavljena savjetodavna služba,
- needuciranost farmera u domenu govedarske proizvodnje, što se očituje u veoma niskom nivou proizvodnje po kravi.

U cilju podizanja konkurentnosti govedarske proizvodnje na ovako otvorenom tržištu i zadovoljavanju potreba za mlijekom i mesom naše zemlje, nužno je u govedarstvu uspostaviti nove proizvodne sisteme koji će se veličinom proizvodne jedinice (farme), nivoom proizvodnje, te primjenom tehnoloških procesa moći nositi sa proizvodnim sistemima zemalja iz okruženja.

Pored navedenog, ima i drugih faktora koji bitno utiču na sadašnje stanje i trendove u govedarskoj proizvodnji, a to su: stanje u prerađivačkoj industriji mlijeka, u mesoprerađivačkoj industriji i njihovoj međusobnoj povezanosti, što se ogleda kroz kvalitet mlijeka i mliječnih proizvoda kao i kvalitet mesa i mesnih proizvoda.

Posebno je naglašen problem cjenovnih odnosa u otkupu sirovina.

Tabela 9. Brojno stanje goveda 2017.- 2018. godina

Godina	Ukupno goveda	Krave i steone junice
2017.	211.875	155.726
2018.	207.194	151.384

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u 2018. godini došlo je do smanjenja brojnog stanja goveda u Federaciji BiH u odnosu na 2017. godinu.

Tabela 10. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po kantonima u 2017. godini

Kantoni	Goveda (2017.)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Sistem krava	Tov junadi	Muzna grla	Junice	Sistem krava	Tov junadi

			tele				tele	
USK	18.684	3.151	335	3.744	18,3	14,0	4,1	16,0
PK	820	340	0	1.500	0,8	1,5	0,0	6,4
TK	34.040	6.230	325	10.659	33,3	27,6	4,0	45,6
ZDK	17.000	5.400	1.000	2.200	16,6	23,9	12,2	9,4
BPK	1.200	800			1,2	3,5	0,0	0,0
SBK	4.572	1.612	30	612	4,5	7,1	0,4	2,6
HNK	7.450	755	1.340	395	7,3	3,3	16,4	1,7
ZHK	3.150	492	358	624	3,1	2,2	4,4	2,7
KS	5.617	1.470	861	1.402	5,5	6,5	10,5	6,0
K10	9.745	2.321	3.920	2.241	9,5	10,3	48,0	9,6
UKUP NO	102.278	22.571	8.169	23.377	100,0	100,0	100,0	100,0

Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva i vlastiti obračun

Tabela 11. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po kantonima u 2018. godini

Kantoni	Goveda (2018.)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi
USK	18.710	5.195	355	3.410	18,3	22,5	4,3	13,8
PK	880	260	0	1.300	0,9	1,1	0,0	5,3
TK	34.170	6.736	270	11.183	33,4	29,2	3,3	45,3
ZDK	17.000	5.400	1.000	2.200	16,6	23,4	12,2	8,9
BPK	1.250	130			1,2	0,6	0,0	0,0
SBK	7.800	251	67	848	7,6	1,1	0,8	3,4
HNK	6.410	1.230	1.504	670	6,3	5,3	18,4	2,7
ZHK	2.832	374	450	723	2,8	1,6	5,5	2,9
KS	5.471	1.389	710	1.419	5,3	6,0	8,7	5,8
K10	7.890	2.123	3.831	2.921	7,7	9,2	46,8	11,8

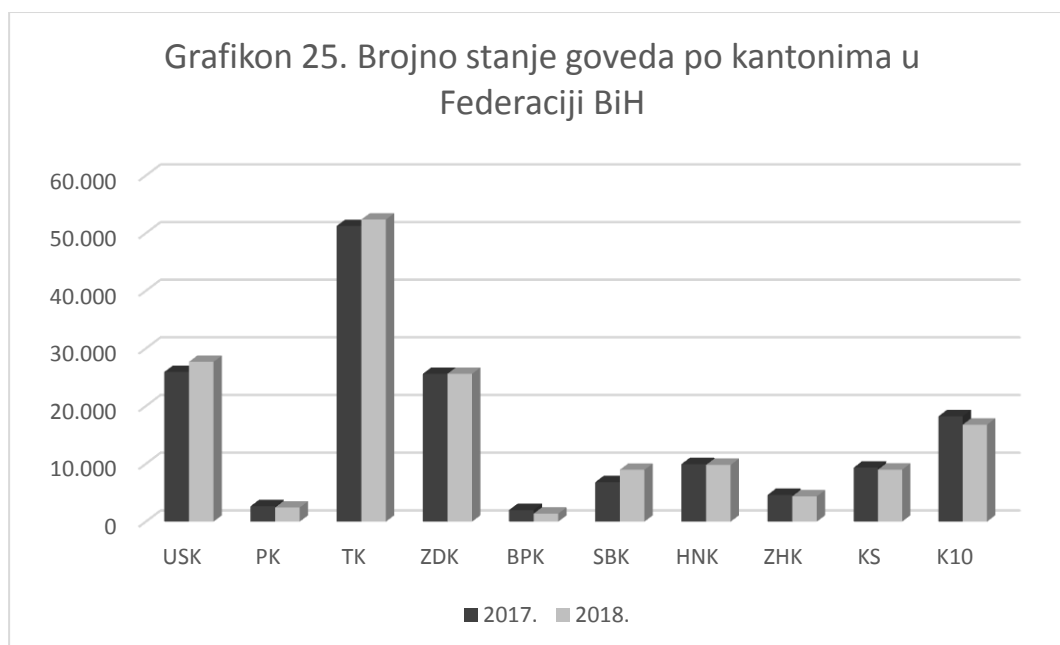
UKUP NO	102.413	23.088	8.187	24.674	100,0	100,0	100,0	100,0
--------------------	----------------	---------------	--------------	---------------	-------	-------	-------	-------

Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva i vlastiti obračun

Tabela 12. Brojno stanje goveda po kantonima u Federaciji BiH

Kantoni	2017. godina	2018. godina
USK	25.914	27.670
PK	2.660	2.440
TK	51.254	52.359
ZDK	25.600	25.600
BPK	2.000	1.380
SBK	6.826	8.966
HNK	9.940	9.814
ZHK	4.624	4.379
KS	9.350	8.989
K10	18.227	16.765
UKUPNO	156.395	158.362

Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva

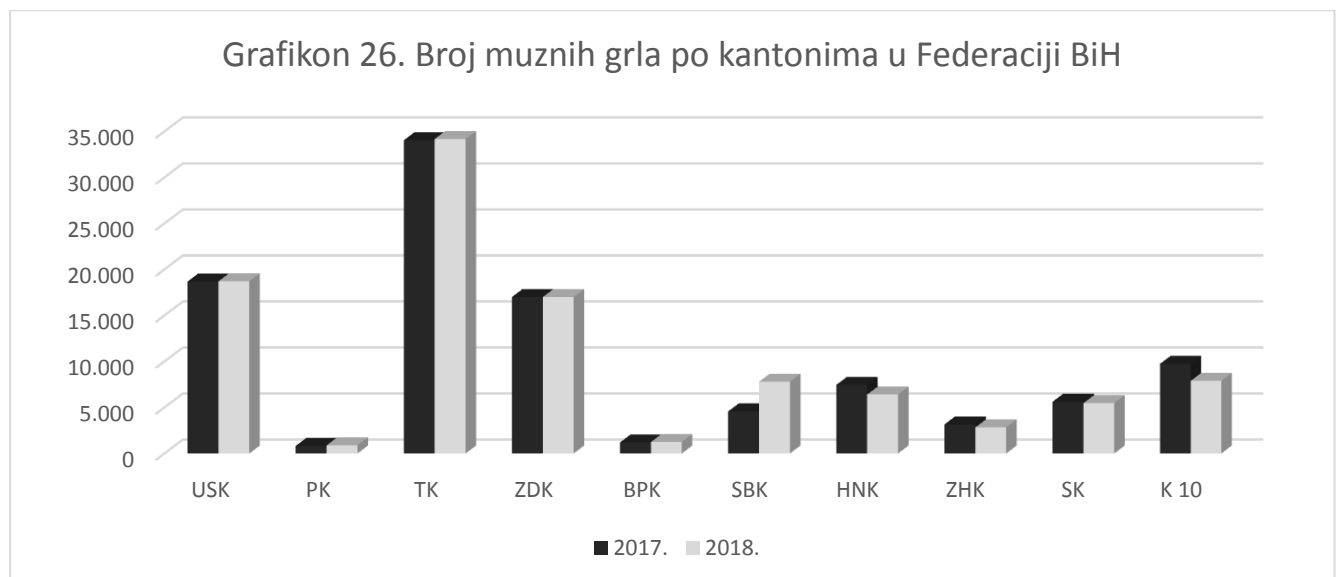

Zbog sve zahtjevnijeg tržišta za proizvodnju kvalitetnog mlijeka koja podrazumijeva primjenu standarda o kvaliteti sirovog i svježeg mlijeka, veći broj malih poljoprivrednih proizvođača koji ne mogu zadovoljiti propisane standarde (uslovi držanja, higijenski paket i sl.) ne isporučuju mlijeko za tržište zbog čega se prestaju baviti ovom proizvodnjom čime se smanjuje broj muznih grla. S druge strane velike farme, su uglavnom osavremenile svoje proizvodne kapacitete, tehnologiju proizvodnje, primjenjuju zootehničke mjere, te imaju visok stepen iskorištenosti genetskog potencijala grla i proizvodnost po grlu, dostižući proizvodnju po grlu na nivou evropskih farmi.

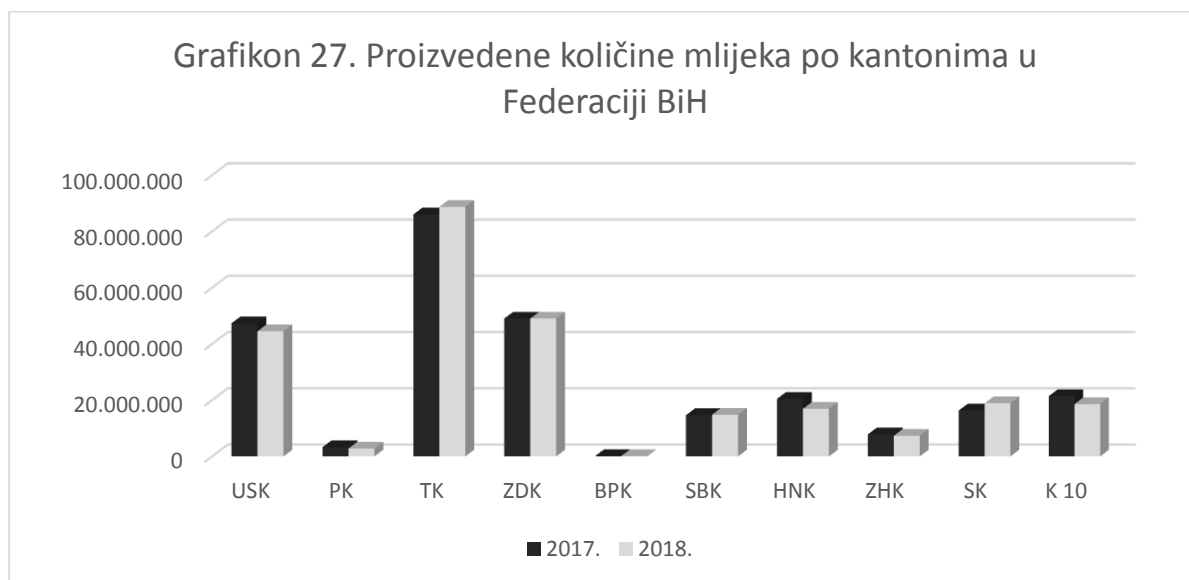
Tabela 13. Broj muznih grla i proizvodnja mlijeka po kantonima u F BiH 2017.- 2018. godina

Kanton	2017. godina				2018. godina			
	Muzna grla		Proizvodnja mlijeka		Muzna grla		Proizvodnja mlijeka	
	Broj krava	%	Litara	%	Broj krava	%	Litara	%
USK	18.684	18,3	47.347.269	17,8	18.710	18,3	44.513.600	17,0
PK	820	0,8	3.280.000	1,2	880	0,9	2.800.000	1,1
TK	34.040	33,3	86.036.478	32,3	34.170	33,4	88.744.294	33,9
ZDK	17.000	16,6	49.000.000	18,4	17.000	16,6	49.000.000	18,7
BPK	1.200	1,2	120.484	0,0	1.250	1,2	109.399	0,04
SBK	4.572	4,5	14.676.081	5,5	7.800	7,6	14.800.000	5,7
HNK	7.450	7,3	20.433.600	7,7	6.410	6,3	16.914.000	6,5
ZHK	3.150	3,1	7.820.000	2,9	2.832	2,8	7.330.000	2,8
SK	5.617	5,5	16.314.600	6,1	5.471	5,3	18.884.500	7,2
K 10	9.745	9,5	21.442.740	8,0	7.890	7,7	18.605.163	7,1
UKUPNO	102.278	100,0	266.471.252	100,0	102.413	100,0	261.700.956	100,0

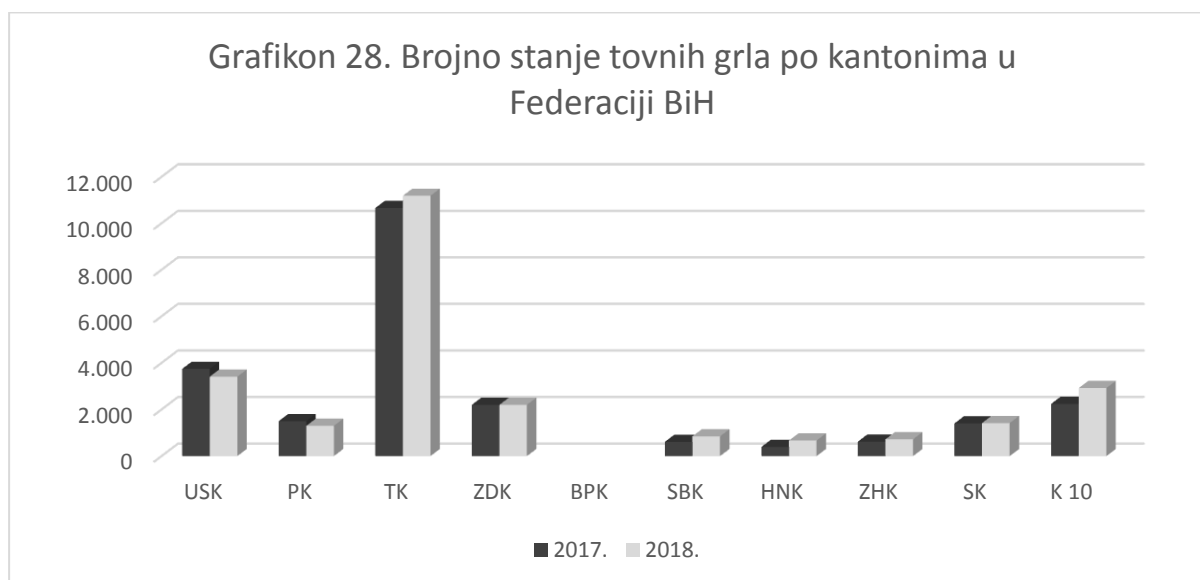
Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva i vlastiti proračun

Iz Tabele 13. i Grafikona 26. vidljivo je da je u Federaciji BiH došlo do neznatnog povećanja broja muznih grla. Prema navedenim podacima vidljivo je da se najveći broj muznih grla nalazi u Tuzlanskom, Unsko-sanskom i Zeničko-dobojskom kantonu.

Iz Tabele 13. i Grafikona 27. vidljivo je da je došlo do blagog smanjenja proizvodnje mlijeka u Federaciji BiH u 2018. u odnosu na 2017. godinu. Najveće količine proizvedenog mlijeka su u Tuzlanskom, Zeničko-dobojskom i Unsko-sanskom kantonu.

Iz Grafikona 28. vidljivo je da je u Federaciji BiH došlo do povećanja broja tovničkih junadi u 2018. u odnosu na 2017. godinu. Do blagog povećanja broja tovničkih junadi došlo je u Tuzlanskom kantonu, Kantonu 10, Srednjobosanskom i Hercegovačko-

neretvanskom kantonu. Najveći broj tovnih junadi nalazi se u Tuzlanskom i Unsko-sanskom kantonu.

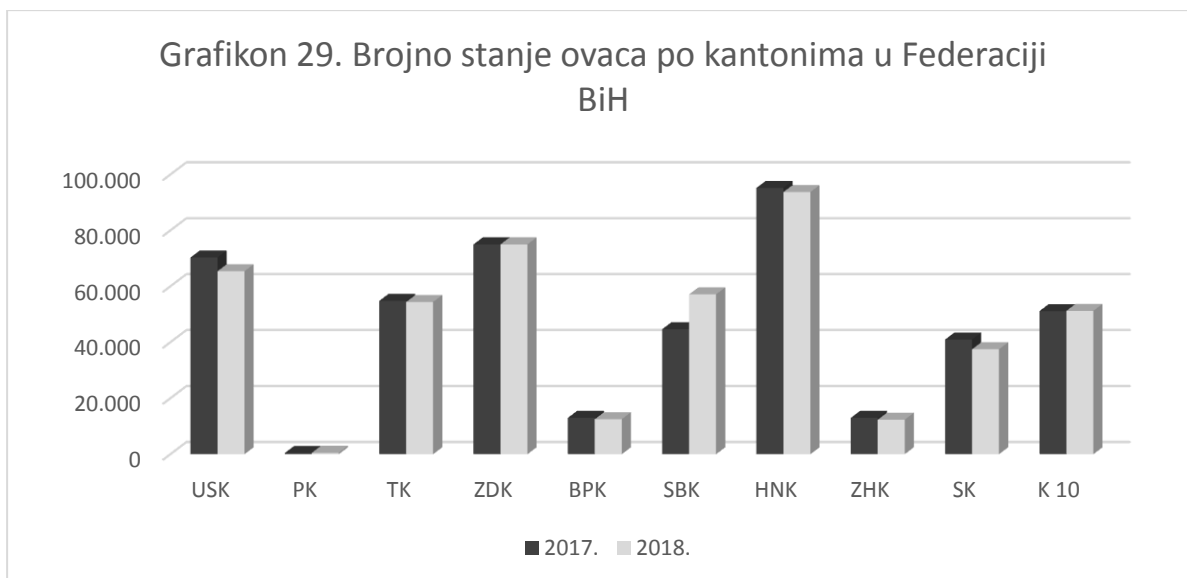
B.2. OVČARSTVO

Ovčarstvo je veoma važna grana stočarstva koja je zastupljena najvećim dijelom u ruralnim područjima Federacije BiH, kao takva čini značajan izvor prihoda za stanovništvo, a ogleda se u proizvodnji mlijeka, autohtonih sireva i mesa. Pri tome se vlasnicima stada nude različite mogućnosti usmjeravanja proizvodnje prema većem ili manjem preferiranju mesa ili mlijeka, što, uz genetske usmjerenosti, ovisi o nekoliko važnih ekonomskih i socioloških faktora. Značajno je napomenuti da se sve veći broj proizvođača mlijeka odlučuje za proizvodnju domaćih autohtonih sireva, što u konačnici stvara veću dodatnu vrijednost i povećava dobit ove vrste proizvodnje.

Tabela 14. Broj ovaca u Federaciji BiH po kantonima (2017.-2018. godina)

Kanton	Broj ovaca u 2017.g.	%	Broj ovaca u 2018.g.	%
USK	70.320	15,3	65.380	14,2
PK	450	0,1	500	0,1
TK	54.762	11,9	54.385	11,8
ZDK	75.000	16,4	75.000	16,3
BPK	13.000	2,8	12.500	2,7
SBK	44.650	9,7	57.108	12,4
HNK	95.204	20,8	93.730	20,4
ZHK	12.975	2,8	12.325	2,7
SK	40.957	8,9	37.477	8,2
K10	51.126	11,2	51.214	11,1
UKUPNO	458.444	100,0	459.619	100,0

Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva

Prema podacima iz kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u Federaciji BiH u većini kantona je došlo do blagog pada ili rasta broja ovaca. Najveće povećanje broja ovaca je zabilježeno u Srednjobosanskom kantonu, a smanjenja u Unsko-sanskom i Sarajevskom kantonu. Najveći broj ovaca lociran je u Hercegovačko-neretvanskom, Zeničko-dobojskom i Unsko-sanskom kantonu.

B.3. KOZARSTVO

U Federaciji BiH imamo značajan dio prirodnih resursa za uzgoj koza i to u različitim sistemima poput otvorenih i poluotvorenih pašnjaka, uzgoja u stajama i kombinovanom uzgoju. Danas se u Federaciji BiH svi navedeni sistemi uzgoja koza mogu vidjeti u praksi.

Postoje moderne komercijalne farme sa visokim ulaganjima u objekte i opremu sa orijentacijom na proizvodnju mlijeka kao i komercijalne farme sa improvizovanim stajama koje obezbjeđuju minimum standarda sa osnovnom opremom.

U Tabeli 15. ispod je prikazano ukupno brojno stanje koza u Federaciji BiH, sa pregledom grla koja se muzu i proizvedenom količinom mlijeka po muznom grlu.

Tabela 15. Brojno stanje koza u 2017.- 2018. godina

Godina	Ukupno grla	Broj muznih koza	Količina mlijeka po muznom grlu (litra)
2017.	44.616	26.379	185
2018.	44.145	27.102	201

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Iz navedene tabele je vidljivo da je došlo do blagog povećanja broja muznih grla koza, kao i povećanje količina mlijeka po pomuženoj kozi. Ministarstvo je prepoznalo ovaj vid proizvodnje kao veoma važnu granu u stočarstvu i godinama se ova proizvodnja značajno podržava uz povećanje podrške po litri mlijeka, kako bi se zadovoljile potrebe za kozjim mlijekom.

Uprkos podrškama Ministarstva, kozarstvo se nije značajno razvijalo i ako postoji organizovani otkup mlijeka i prodaja kozjeg mesa.

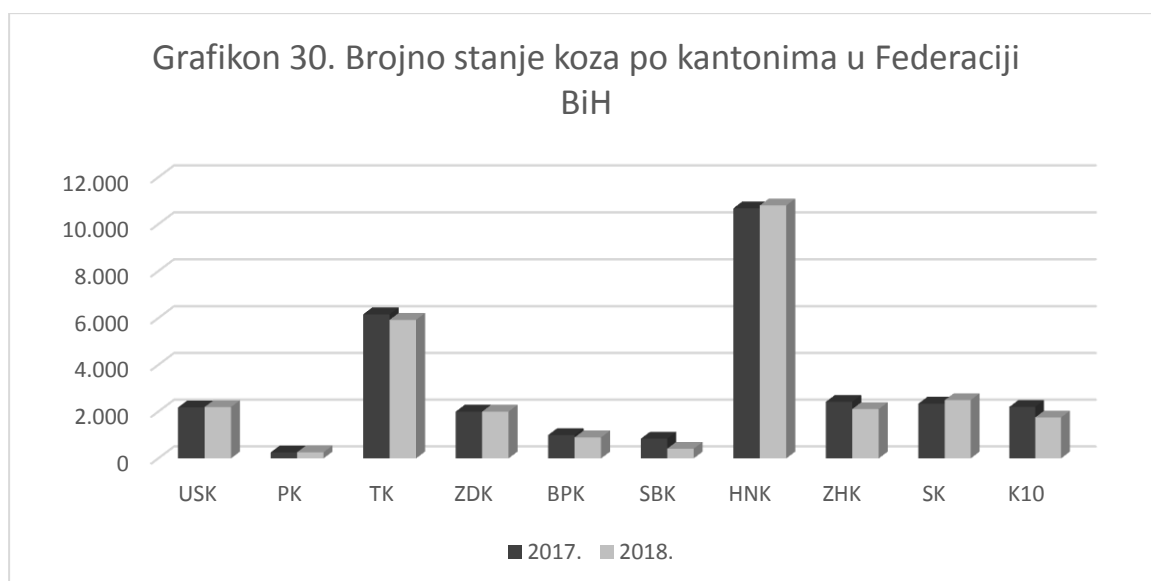
Tabela 16. Brojno stanje koza u Federaciji BiH po kantonima 2017.-2018. godina

Kanton	Broj koza u 2017.	%	Broj koza u 2018.	%
USK	2.181	7,2	2.194	7,6
PK	255	0,8	260	0,9
TK	6.162	20,5	5.925	20,5
ZDK	2.000	6,6	2.000	6,9
BPK	1.000	3,3	900	3,1
SBK	841	2,8	413	1,4
HNK	10.680	35,5	10.800	37,4
ZHK	2.420	8,0	2.110	7,3
SK	2.343	7,8	2.493	8,6
K10	2.202	7,3	1.749	6,1
UKUPNO	30.084	100,0	28.844	100,0

Izvor: Kantonalna ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede i vlastiti proračun

Iz Tabele 16. i Grafikona 30., a prema podacima iz kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede, vidljivo je da je u Federaciji BiH u 2018. godini došlo do smanjenja brojnog stanja koza u odnosu na 2017. godinu.

Najveći broj koza nalazi se u Hercegovačko-neretvanskom i Tuzlanskom kantonu.

B.4. SVINJOGOJSTVO

Trenutno stanje u svinjogojskoj proizvodnji u Federaciji BiH nije na zadovoljavajućem nivou i ne osigurava dovoljnu proizvodnju svinjskog mesa za domaće potrebe. Razlozi za ovakvo stanje se mogu svesti na sljedeće faktore: potpuno liberalizirano tržište mesa u BiH, mali broj rasplodnih i tovnih grla na gazdinstvu, usitnjena imanja (malo obradive površine), neodgovarajući uslovi držanja, loš pasminski sastav, nedostatak uzgojno – selekcijskog rada u sektoru, nedostupnost povoljnih kreditnih linija, strukturnih i podrški ruralnom razvoju, slaba educiranost proizvođača svinjskog mesa i dr.

U Federaciji BiH u područjima gdje se uzgajaju svinje prakticira se samo završna faza proizvodnog ciklusa odnosno tov svinja. Tov svinja se zasniva na uvezenoj prasadi i to s ciljem podmirivanja domaćeg tržišta. U mesoprerađivačkoj industriji domaća sirovina je zastupljena u veoma malom procentu, jer je većina sirovine iz uvoza. Ovaj način proizvodnje u svinjogojstvu se nastavio i u 2018. godini.

Tabela 17. Brojno stanje svinja 2017.- 2018. godina

Godina	Ukupno svinja	Krmače i suprasne nazimice
2017.	91.400	9.550
2018.	86.427	8.726

Izvor: Federalni zavod za statistiku

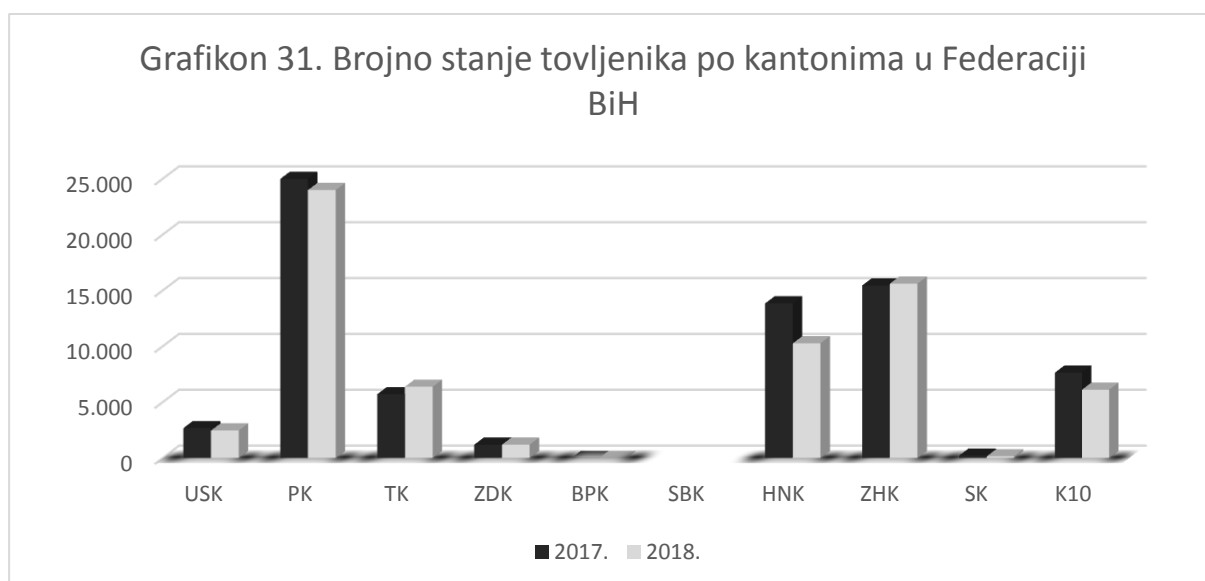
Prema statističkim podacima u 2018. godini došlo je do smanjenja ukupnog broja svinja u odnosu na 2017. godinu, kao i smanjenja broja krmača i suprasnih nazimica u odnosu na 2017. godinu.

Tabela 18. Brojno stanje tovljenika (tovnih svinja) po kantonima u F BiH 2017. - 2018.

Kantoni	2017. god.	2018. god.
USK	2.681	2.470
PK	25.000	24.000
TK	5.719	6.387
ZDK	1.200	1.200
BPK	0	0
SBK	Nije dostavljen podatak	Nije dostavljen podatak
HNK	13.850	10.280
ZHK	15.456	15.620
SK	228	163
K10	7.645	6.120
Ukupno	71.779	66.240

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz Tabele 18. i Grafikona 31., a prema podacima kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede vidljivo je da je u Federaciji BiH smanjen broj tovljenika u 2018. u odnosu na 2017. godinu. Porast brojnog stanja tovljenika zabilježen je u Tuzlanskom, dok je smanjen broj u K10, Hercegovačko-neretvanskom i Posavskom kantonu. Najveći broj tovnih grla zabilježen je u Posavskom kantonu.

B.5. PČELARSTVO

Najveći značaj pčelarstva, pored proizvodnje meda i ostalih pčelinjih proizvoda ogleda se u oprašivanju poljoprivrednog bilja, jer bi poljoprivredna proizvodnja bila nezamisliva bez pčela. U poređenju sa drugim industrijski razvijenim zemljama, imamo izuzetno čistu i zdravu prirodu, što rezultira proizvodnjom kvalitetnog i zdravstveno ispravnog meda, kao i drugih pčelinjih proizvoda i matica.

Pčelarstvo je regulisano Zakonom o stočarstvu. U skladu sa navedenim Zakonom, u 2018.g. donesen je Pravilnik o pčelarstvu (Službene novine Federacije BiH br. 31/18) kojim su definisani uslovi za bavljenje pčelarstvom, razmnožavanje pčela, lokacije pčelinjaka, paša pčela i njihova selidba, uspostavljanje katastra pčelinje paše, prodaja pčela, matica i pčelinjih proizvoda i uspostavljanje registra košnica i pčelara.

Početkom 2019. godine uspostavljen je Registar pčelara i pčelinjaka.

Tabela 19. Podaci o broju pčelinjih zajednica i količinama proizvedenog meda 2017.- 2018. godina

Godina	Broj košnica	Ukupna proizvodnja, tona	Proizvodnja po košnici, kg
2017.	225.983	1.351	6
2018.	232.975	2.138	9,2

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u Federaciji BiH u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu došlo je do povećanja broja pčelinjih zajednica, povećanja proizvodnje meda po pčelinjoj zajednici i ukupnih količina meda.

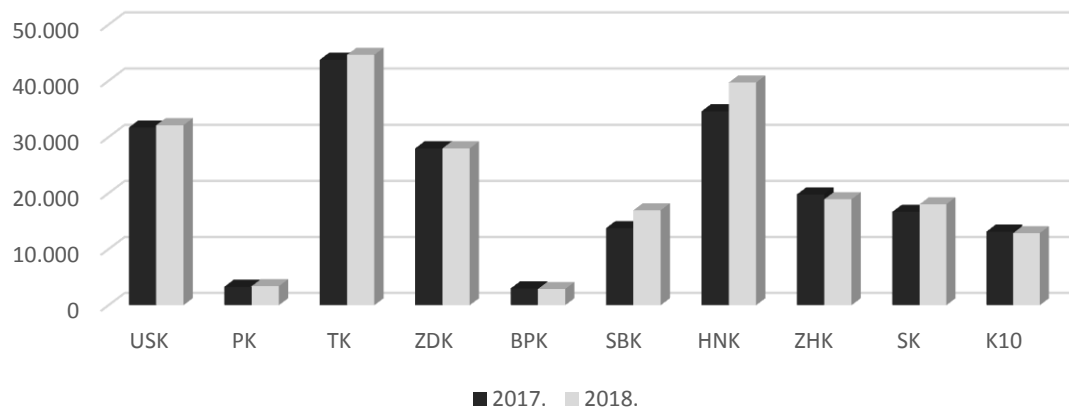
U Federaciji BiH imamo mali broj velikih proizvođača meda i pčelinjih proizvoda kao i onih koji se bave proizvodnjom i prodajom matica. Analizom je utvrđeno da pčelarstvo u većini slučajeva predstavlja dodatni izvor prihoda kod najvećeg broja pčelara, a isti med i druge proizvode prodaju izvan sistema. Da bi mogao prodavati svoj med, kao i druge pčelinje proizvode i matica na službenom tržištu, proizvođač mora biti registrovan kao obrt, pravni subjekt ili farma i da ispunjava sve sanitarne uslove. Također mora vršiti i redovne analize kvalitete meda i provoditi zdravstvene mjere na pčelinjaku.

Tabela 20. Broj pčelinjih zajednica i proizvodnja meda po kantonima u Federaciji BiH u 2017. - 2018. godina

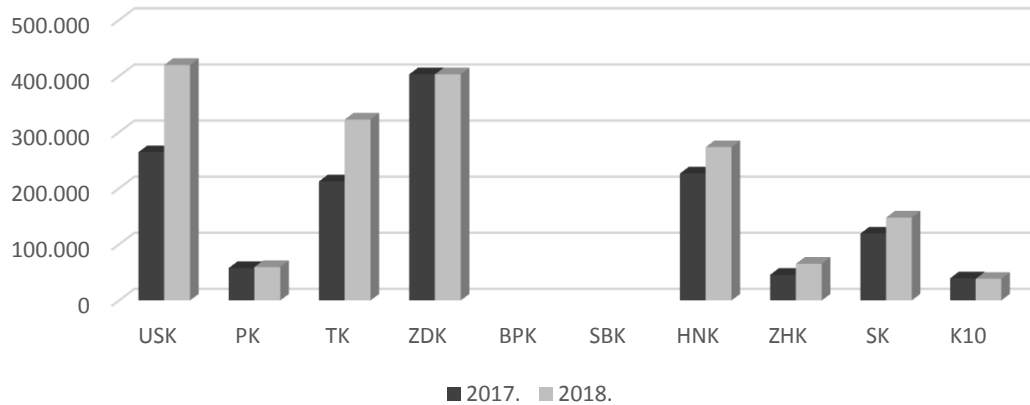
Kanton	2017.				2018.			
	Broj pčelinjih zajednica (kom)	%	Količina meda (kg)	%	Broj pčelinjih zajednica (kom)	%	Količina meda (kg)	%
USK	31.721	15,3	264.306	19,3	32.117	14,8	419.792	24,3
PK	3.300	1,6	57.750	4,2	3.400	1,6	59.500	3,4
TK	43.767	21,1	212.125	15,5	44.631	20,5	322.515	18,6
ZDK	28.000	13,5	403.000	29,5	28.000	12,9	403.000	23,3
BPK	3.000	1,4		0,0	2.900	1,3		0,0
SBK	13.782	6,6		0,0	16.952	7,8		0,0
HNK	34.600	16,7	226.200	16,5	39.710	18,3	273.350	15,8
ZHK	19.800	9,5	45.800	3,3	18.910	8,7	65.300	3,8
SK	16.676	8,0	119.245	8,7	18.040	8,3	147.838	8,5
K10	13.142	6,3	39.426	2,9	12.876	5,9	38.628	2,2
UKUPNO	207.788	100,0	1.367.852	100,0	217.536	100,0	1.729.923	100,0

Izvor: Kantonalna ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede i vlastiti proračun

Grafikon 32. Broj pčelinjih zajednica po kantonima u Federaciji BiH

Grafikon 33. Proizvedene količine meda po kantonima u Federaciji BiH

Prema podacima kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u Federaciji BiH u 2018. u odnosu na 2017. godinu došlo je do povećanja broja pčelinjih zajednica i proizvodnje meda, što je vidljivo iz navedene tabele i grafikona.

Također je vidljivo da je najveći broj košnica lociran u tri kantona i to: Tuzlanskom, Hercegovačko-neretvanskom i Unsko-sanskom kantonu.

Najveća proizvodnja meda je u Unsko-sanskom, Zeničko-dobojskom, Tuzlanskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

B.6. PERADARSTVO

Peradarstvo, kao jedna od grana stočarstva, ima bitno mjesto u poljoprivrednoj proizvodnji. To proizlazi iz činjenice da je savremeno peradarstvo najintenzivniji oblik stočarstva i ima potpuno industrijsko značenje.

Važnost peradarstva očituje se prvenstveno u proizvodnji mesa i jaja, koja predstavlja jedan od najefikasnijih i najbržih načina dobivanja visokokvalitetnih animalnih proizvoda za ishranu ljudi.

Proizvodnja mesa peradi u Federaciji BiH zasniva se uglavnom na proizvodnji mesa pilića.

Proizvodnja pilećeg mesa (brojleri) je značajno zastupljena u Federaciji BiH i kao takva je konkurentnija u odnosu na druge proizvodnje. Za razliku od drugih, pileće meso iz uvoza je opterećeno carinom, tako da naš proizvođač pilećeg mesa uz gotovo dostignute evropske uslove proizvodnje ima dobre preduslove za bavljenje ovom proizvodnjom.

Tabela 21. Podaci u peradarskoj proizvodnji u Federaciji BiH u hiljadama, 2017.-2018. godine

Godina	Broj peradi/hiljada kljun	Broj koka nosilja/hiljada kljun
2017.	10.719	1.776
2018.	11.755	1.817

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Iz Tabele 21. je vidljivo da je u Federaciji BiH u 2018. godini ukupan broj peradi povećan u odnosu na 2017. godinu, kao i broja koka nosilja.

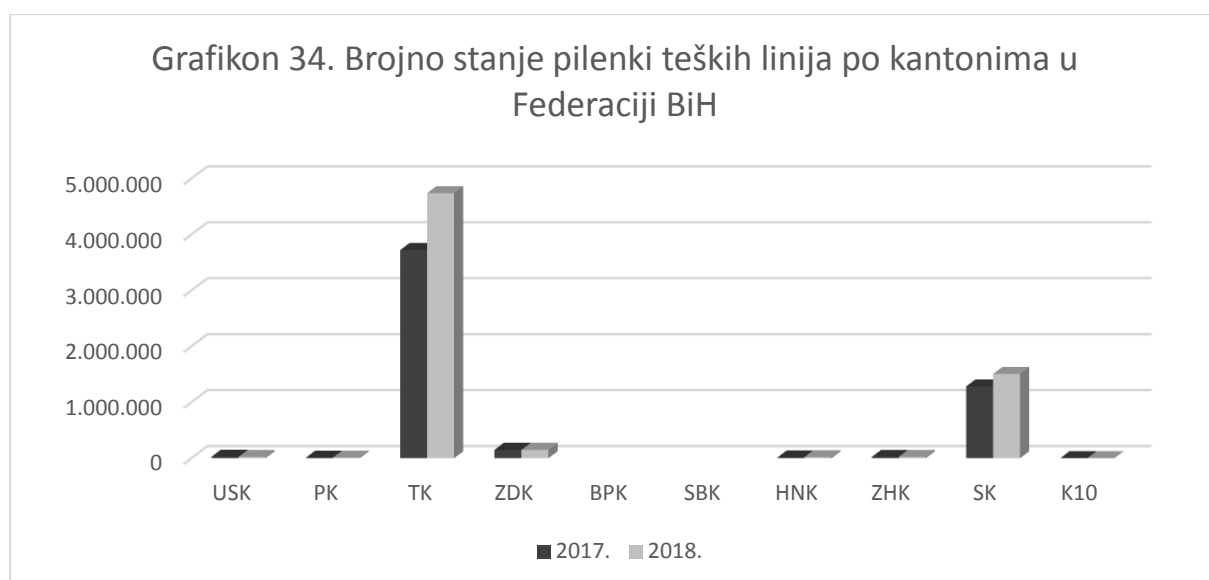
Tabela 22. Broj peradi matičnih jata po kantonima u 2017.- 2018. godina

Kantoni	2017.			2018.		
	Pilenke teške lin. /kljun	Pilenke lahke lin./kljun	18-sedm. pilenke/kljun	Pilenke teške lin. /kljun	Pilenke lahke lin./kljun	18-sedm. pilenke/kljun
USK	27.500	25.590	11.500	23.950	48.599	15.600
PK	10.000	14.000	430.000	10.000	14.000	250.000
TK	3.722.400	142.100	224.089	4.739.700	110.100	122.270
ZDK	150.000	84.000	8.000	150.000	84.000	8.000

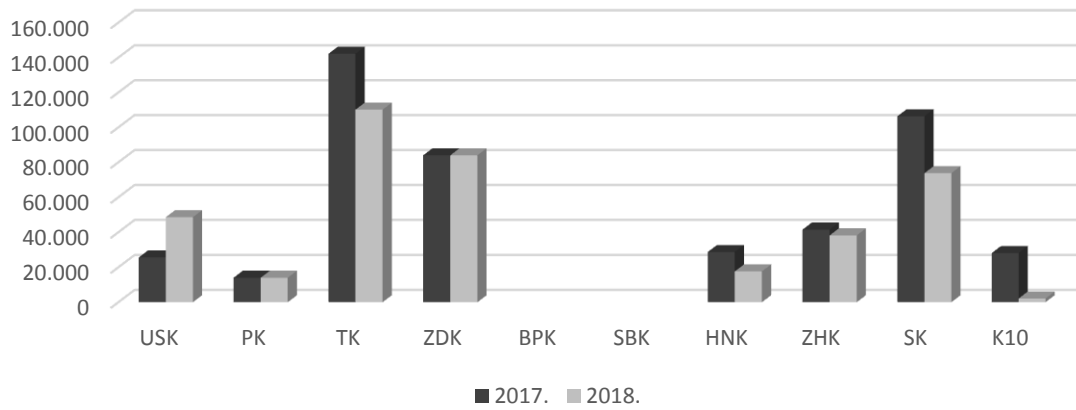
BPK						
SBK			24.960			28.100
HNK	15.000	28.700	6.800	19.900	17.600	8.600
ZHK	23.250	41.520	21.120	24.150	38.220	21.120
SK	1.283.970	106.345	82.055	1.506.470	73.770	62.573
K10	2.813	28.110	8.126	2.450	2.101	7.814
UKUPNO	5.234.933	470.365	816.650	6.476.620	388.390	524.077

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

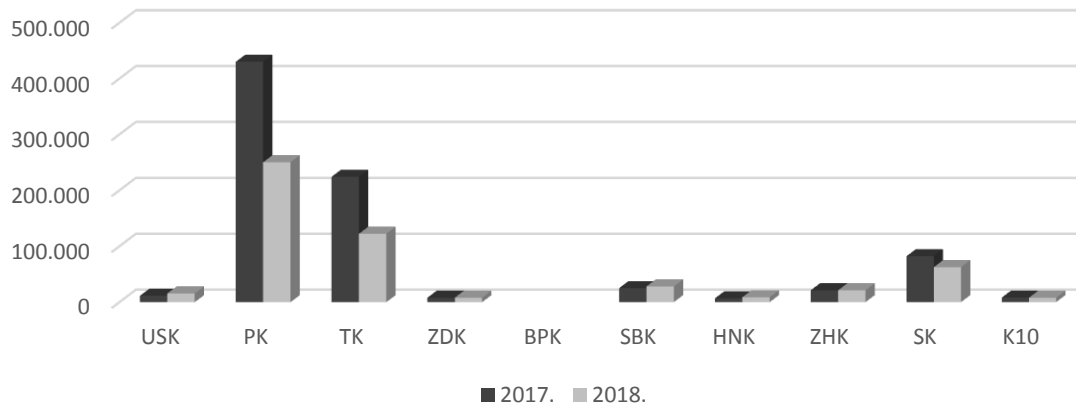
Iz Tabele 22. i Grafikona 34., 35. i 36. vidljivo je da je u 2018. godini u Federaciji BiH došlo do povećanja broja pilenki teških linija, smanjenja broja pilenki lahkih linija te do smanjenja broja 18-sedmičnih pilenki.

Grafikon 35. Brojno stanje pilenki lakih linija po kantonima u Federaciji BiH

Grafikon 36. Brojno stanje 18-sedmičnih pilenki po kantonima u Federaciji BiH

B.7. AKVAKULTURA

U oblasti akvakulture u Federaciji BiH, u 2018. godini ostvareno je povećanje proizvodnje. To povećanje iznosi oko 10% u odnosu na prethodnu 2017. godinu (8% u proizvodnji konzumne pastrmke i 2% u proizvodnji morskih riba). U proizvodnji konzumne pastrmke došlo je do određenih promjena u kvantitativnom i kvalitativnom smislu: povećana je proizvodnja kalifornijske pastrmke (*Oncorhynchus mykiss*) - 2.575 t, a smanjena proizvodnja potočne pastrmke (*Salmo trutta fario*) - 60 t. Proizvodnja konzumne potočne zlatovčice (*Salvelinus fontinalis*) je ostala nepromijenjena i iznosi 20 t. U proizvodnji mlađi potočne pastrmke za potrebe približavanja otvorenih voda nije bilo većih odstupanja od dosadašnje proizvodnje i ona je u 2018. godini iznosila oko 4 miliona jedinki potočne pastrmke. Pored mlađi potočne pastrmke, u prethodnoj godini je uzgojena i mlađ drugih salmonidnih vrsta riba: oko 100.000 jedinki mlađi mekousne pastrmke (*Salmo obtusirostris*), 40.000 jedinki mlađi glavatice (*Salmo marmoratus*) i 20.000 jedinki mlađi mladice (*Hucho hucho*).

Proizvodnja morskih organizama, prvenstveno morskih riba (marikultura) ostvarila je povećanje od oko 2%. Na dvije farme, koje egzistiraju u području Neumskog zaljeva u 2018. godini ukupna proizvodnja u marikulturi je iznosila 220 tona, od čega najveći udio čini morska riba (orada i lubin), oko 210 tona a ostatak od 10 tona školjke, prvenstveno dagnja ili mušula.

U pogonu za preradu ribe (firma „Žuvela“- Stolac) i tvornici riblje hrane („Bosfish“ – Hadžići, obim proizvodnje se nije značajnije mijenjao u odnosu na prethodni period.

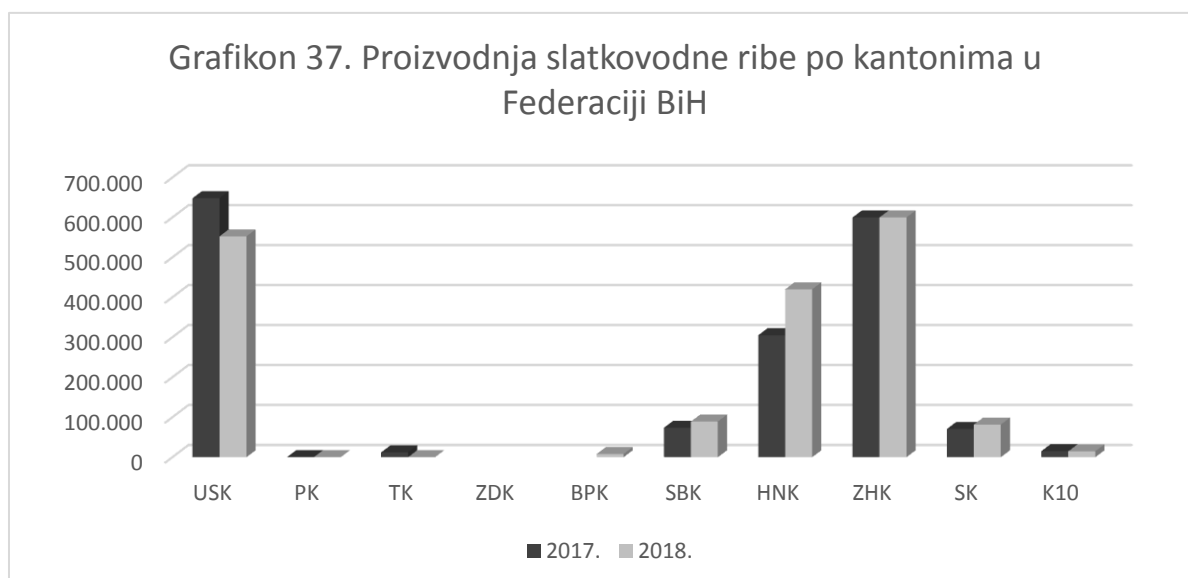
Plasman ribe na područje Evropske unije je ostvaren u potpunosti za bescarinsku kvotu od 500 tona godišnje. Značajna količina ribe plasirana je i na područje Srbije i Crne Gore.

Tabela 23. Proizvodnja u akvakulturi po kantonima u Federaciji BiH u 2017. - 2018. godina

Kantoni	2017.			2018.		
	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogojilišta	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogojilišta
USK	648.168	0	2	552.595	0	2

PK	0	0	0	0	0	0
TK	12.000	0	2	0	0	0
ZDK		0			0	
BPK		0		8.000	0	1
SBK	73.724	0	2	89.182	0	2
HNK	305.000	210.000	13	420.000	210.000	16
ZHK	600.000	0	2	600.000	0	2
SK	70.500	0	5	81.500	0	5
K10	15.121	0	11	14.763	0	11
Ukupno	1.724.513	210.000	37	1.766.040	210.000	39

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz Tabele 23. i Grafikona 37. vidljivo je da je došlo do povećanja proizvodnje slatkovodne ribe, dok je proizvodnja morske ribe ostala na istom nivou u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu.

IV. ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI

1.1 PROIZVODNJA I KAPACITETI

Najzastupljenije grane prehrambene industrije u Federaciji BiH su: proizvodnja mlijeka i prerađevina od mlijeka, proizvodnja mesa i prerađevina od mesa, prerada žitarica i proizvodnja brašna i mlinsko-pekarskih proizvoda, prerada voća i povrća, proizvodnja vode i osvježavajućih bezalkoholnih pića, te proizvodnja alkoholnih pića (pivo, vino i jaka alkoholna pića).

Prehrambena industrija u Federaciji Bosne i Hercegovine ima potencijal, koji na žalost nije dovoljno iskorišten. Bez obzira što je svake godine sve veći asortiman izvoznih prehrambenih proizvoda kao i tržišta na koja se plasiraju ti proizvodi, ipak je uvoz skoro svih prehrambenih proizvoda mnogostruko veći od izvoza. Jedine grane prehrambene industrije gdje je izvoz veći od uvoza su: industrija mlijeka (mlijeko i pavlaka), te mlinska industrija (pšenično brašno).

U tabeli 24. su predstavljeni indeksi proizvodnje prehrambenih proizvoda, pića i duhanskih proizvoda za 2018. godinu.

Tabela 24. Indeksi proizvodnje

Oblasti industrijske proizvodnje	XII 2018. θ 2017.	XII 2018. XII 2017.	I-XII 2018. I-XII 2017.
1. Proizvodnja prehrambenih proizvoda	100,7	100,7	98,5
2. Proizvodnja pića	102,0	100,0	100,7
3. Proizvodnja duhanskih proizvoda	198,3	149,6	69,4

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Sudeći po indeksu proizvodnje, vidljivo je da je proizvodnja prehrambenih proizvoda u 2018. godini neznatno manja u odnosu na 2017., dok se proizvodnja pića neznatno povećala. Međutim, karakteristično je za proizvodnju duhanskih proizvoda da je u velikom padu u odnosu na 2017. godinu, iako su pokazatelji odnosa XII mjesec 2018 i XII mjesec 2017. godine, te XII mjesec 2018. i prosjek iz 2017. puno veći. Razlog tome da su proizvođači duhana i duhanskih proizvoda prijavili veću proizvodnju u XII mjesecu 2018. godine.

Tabela 25. Proizvodnja prehrambenih proizvoda, pića i cigareta u 2018.godini

Proizvodi	Jed. mjere	2017.	2018.	Indeks 2017./2018.
Brašno i proizvodi od brašna	tona	262.789	246.726	0,94
Meso i prerađevine od mesa	tona	65.175	64.919	1,00
Mlijeko i prerađevine od mlijeka	tona	143.904	145.376	1,01
Proizvodi od voća i povrća	tona	10.787	38.654	3,58

Čokolada i konditorski proizvodi	tona	2.155	2.227	1,03
Kafa, čaj, so, začini, supe	tona	127.663	129.835	1,02
Alkoholna pića, vino, pivo	000 lit	49.376	48.123	0,97
Vode i osvježavajuća pića	000 lit	292.505	301.516	1,03
Cigarete	mil. kom	1.379	763	0,55

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Proizvodnja prehrambenih proizvoda u 2018. godini je ostala skoro na istom nivou kao i 2017. godini, osim proizvoda od voća i povrća gdje je ostvarena proizvodnja 3,5 puta veća od proizvodnje ostvarene u 2017. godini. Međutim, povećanje proizvodnje se uglavnom odnosilo na proizvodnju sokova od voća i povrća jer privredno društvo Stanić Beverages d.o.o. Kreševo imalo enormno povećanje svoje proizvodnje.

Iz prethodnih tabela se da zaključiti da je proizvodnja duhanskih prerađevina (cigarete, duhan za pušenje i sl.) smanjena za više od 30%, a samih cigareta za čak 45%.

Tabela 26. Pregled kapaciteta i njihova iskorištenost po pojedinim granama prehrambene industrije

Grana prehrambene industrije	Jed. mjere	Proizvodnja u 2018.	Kapacitet /godišnji	Iskorištenost kapaciteta %
Mlinska industrija	t	149.105	302.150	49,35
Prerada mlijeka	000 lit	180.725	400.000	45,18
Prerada mesa	t	64.919	169.000	38,41
Prerada voća i povrća	t	4.083	15.000	27,22
Sokovi od voća i povrća	000 lit	34.571	41.010	84,30
Proizvodnja keksa i vafla	t	12.299	22.400	54,91
Proizvodnja vode	000 lit	98.240	430.000	22,85
Proizvodnja bezalkoholnih pića	000 lit	203.276	365.100	55,68
Proizvodnja piva	000 lit	43.931	150.000	29,29
Proizvodnja vina	000 lit	4.055	26.400	15,34
Proizvodnja cigareta	t	763	7.000	10,90

Podaci o proizvodnji u 2018. godini – Izvor: Federalni zavod za statistiku
Podaci o kapacitetima – Izvor: FMPVŠ - Odsjek za prehrambenu industriju

Kapaciteti privrednih društava koja se bave proizvodnjom prehrambenih proizvoda u Federaciji BiH su nedovoljno iskorišteni, kao i godinama unazad. Čak se može zaključiti da je iskorištenost kapaciteta u blagom padu u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu. To se može objasniti i činjenicom da dolazi do otvaranja novih pogona za proizvodnju prehrambenih proizvoda i povećanja kapaciteta a da je proizvodnja ostala na istom nivou.

Uglavnom, iz tabele 26. je evidentno da je iskorištenost kapaciteta u većini grana prehrambene industrije ispod 50%. Grane prehrambene industrije gdje je iskorištenost kapaciteta veća od 50% su: prerada voća i povrća čija je iskorištenost kapaciteta 84%, što je vidno povećanje u odnosu na 2017. godine, zahvaljujući povećanju proizvodnje sokova od voća i povrća. Također, u mlinskoj industriji je iskorištenost kapaciteta oko 50% (proizvodnja brašna), u proizvodnji keksa i vafla 54,91%, te kod proizvodnje bezalkoholnih pića je 55,68%.

Najniža iskorištenost kapaciteta je u proizvodnji cigareta i iznosi oko 10,90 %, a u proizvodnji vina 15,34%. Kada se govori o iskorištenosti kapaciteta u prehrambenoj industriji treba uzeti u obzir činjenicu da Federalni zavod za statistiku nema podatke o proizvodnji za sve subjekte iz oblasti prehrambene industrije, te je pretpostavka da je ostvarena proizvodnja veća, nego što prikazuju podaci u tabeli 26. Tako npr. prema nezvaničnim podacima o proizvodnji vina koje posjeduje ovo Ministarstvo, iskorištenost kapaciteta je veća od 50%.

1.2. ZASTUPLJENOST DOMAĆIH SIROVINA U PROIZVODIMA

Proizvođači prehrambenih proizvoda prema porijeklu sirovina koje prerađuju se mogu podijeliti u dvije grupe:

- Proizvođači koji prerađuju sirovine koje su najvećim dijelom domaćeg porijekla (mlijeko, prirodne mineralne i prirodne izvorske vode, voće i povrće, grožđe za proizvodnju vina) i
- Proizvođači koji proizvodnju zasnivaju uglavnom na uvezenim sirovinama (prerada žitarica, prerada mesa, proizvodnja piva, proizvodnja osvježavajućih bezalkoholnih pića, proizvodnja cigareta).

Treba napomenuti da se za proizvodnju sokova od voća i povrća znatan dio sirovine uvozi (koncentrati voća i povrća).

1.3. POKRIVENOST UVOZA IZVOZOM

Tabela 27. Proizvodnja, uvoz, izvoz i pokrivenost uvoza izvozom pojedinih prehrambenih proizvoda u Federaciji BiH u 2018. godini

Proizvod	Proizvodnja (kg/lit)	Izvoz (KM)	Uvoz (KM)	Pokrivenost uvoza izvozom %
Mlijeko i vrhnje	115.075.472	41.647.991	26.821.292	155,28
Sir	3.961.852	6.041.951	68.601.021	8,81
Maslac	227.603	1.114.643	14.258.782	7,82
Brašno (pšenično)	149.058.289	13.989.344	11.594.764	120,65
Čokolada i ostali proizvodi koji sadrže kakao	2.227.144	4.968.332	105.641.395	4,7
Tjestenina	3.647.041	1416.315	12.700.606	11,15
Pivo	43.930.928	448.900	119.193.560	0,38
Vino	4.054.584	5.867.617	14.343.426	40,91
Prirodne mineralne i izvorske vode	98.239.836	4.513.633	16.530.708	27,30
Bezalkoholna pića	203.275.699	38.273.824	109.131.907	35,07
Meso - govedina	14.045.765	40.326.520	128.957.427	31,27
Meso - svinjetina	782.830	0	25.765.044	*
Meso - ovčetina	533.265	120.649	474.417	25,43
Meso - peradi	14.834.825	8.242.652	21.536.279	38,27
Sokovi od voća i povrća	34.571.225	856.069	11.511.052	7,44
Džem, marmelada	1.171.144	1.325.813	3.144.060	42,17
Cigarete (mil. kom)	763	5.345.707	67.677.084	7,90

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku i Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Iz Tabele 27. može se vidjeti da je kod mlijeka i pavlake pokrivenost uvoza izvozom na zavidnom nivou i iznosi 155,28% (iako neznatno niža od 2017. godine kada je iznosila 166,88%), te izvoz brašna veći od uvoza i pokrivenost uvoza izvozom iznosi 120, 65%.

Najmanja pokrivenost uvoza izvozom zabilježena je kod sira, maslaca, piva, voćnih sokova. U 2018. godini također nije bilo izvoza svinjskog mesa, a izuzetno je velik i uvoz piva, gdje je pokrivenost uvoza izvozom tek 0,38 % gdje što je dva puta manje u odnosu na 2017. godinu, iako imamo vlastite kapacitete za proizvodnju čija je iskorištenost manja nego u 2017. godini i iznosi 29,29 %.

Iako za proizvodnju vode i osvježavajućih bezalkoholnih pića imamo velike prirodne resurse i prerađivačke kapacitete, ipak je pogotovo veliki uvoz vode i pokrivenost uvoza izvozom iznosi 27,30 %, dok je kod proizvodnje bezalkoholnih pića taj odnos nešto bolji i iznosi 35,07 %.

1.4. KRETANJE CIJENA POJEDINIH PREHRAMBENIH PROIZVODA

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku i Federalnog ministarstva trgovine, u decembru 2018. godine u odnosu na decembar 2017. godine, cijene su više za 1,8% (godišnja inflacija).

Tabela 3.

	<u>XII 2018.</u>	<u>XII 2018.</u>	<u>θ 2018.</u>	<u>XII 2018.</u>	<u>XII 2018.</u>
	XI 2018.	XII 2017.	θ 2017.	θ 2017.	XII 2017.
Ukupan indeks	99,7	101,8	101,6	102,0	101,4
Hrana i bezalkoholna pića	100,2	100,2	100,5	99,8	101,0
Hrana	100,2	100,4	100,6	99,8	101,2
Bezalkoholna pića	100,3	99,4	99,7	99,1	100,0
Alkoholna pića i duhan	100,0	106,6	107,3	107,6	106,2
Alkoholna pića	100,1	100,7	99,4	99,9	100,3
Duhan	100,0	108,1	109,3	109,6	107,8

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

1.5. ZAPOSLENOST I NEZAPOSLENOST

Prosječan broj zaposlenih u 2017. i XII mjesecu 2018. godine prikazan je u tabeli 4.

Tabela 4.

Oblasti industrijske proizvodnje	θ-2017.	XII 2018.	<u>XII 2018</u> <u>θ-2017.</u>
---	----------------	------------------	---

Broj zaposlenih u Federaciji BiH	505.201	529.281	104,8
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	13.831	13.929	100,7
Proizvodnja pića	1.418	1.468	103,5
Proizvodnja duhanskih proizvoda	321	218	67,9

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Ukupan broj zaposlenih u mjesecu decembru 2018. godine na području Federacije BiH je 529.281 osoba, što predstavlja povećanje broja zaposlenih za 0,02% u odnosu na novembar 2018. godine. U poređenju sa godišnjim prosjekom broja zaposlenih u 2017. godini na području Federacije BiH došlo je do povećanja broja zaposlenih za 4,8%. Godišnji prosjek broja zaposlenih u Federaciji BiH u 2018. godini je 519.800.

Krajem decembra 2018. godine u Federaciji Bosne i Hercegovine na evidencijama službi za zapošljavanje bilo je 329.907 nezaposlenih osoba, što predstavlja povećanje za 1244 lica ili 0,4% u odnosu na novembar/studeni 2018. godine.

Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih u decembru 2018. godine bila je: VSS 24.474 ili 7,4%, VŠS 5.393 ili 1,6%, SSS 90.116 ili 27,3 %, VKV 1.249 ili 0,4%, KV 104.944 ili 31,8 %, NKV 97.406 ili 29,5 %, PKV 5.818 ili 1,8% i NSS 507 ili 0,2%.

1.6. PLAĆE

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenom za decembar 2018. godine u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosi 914 KM. Godišnji prosjek isplaćene mjesečne neto plaće u Federaciji BiH u 2018. godini je 889 KM što je za 3,4% veće u odnosu na godišnji prosjek isplaćene mjesečne neto plaće u Federaciji BiH u 2017. godini.

U odnosu na isti period prethodne godine došlo je do povećanja prosječne mjesečne isplaćene neto-plaće za 4,4%.

Tabela 5.	Neto plaće (KM)			Bruto plaća (KM)		
	θ-2017.	XI 2018.	XII 2018.	θ-2017.	XI 2018.	XII 2018.
Federacija Bosne i Hercegovine	860	907	914	1.318	1.395	1.405
Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov	838	882	878	1.270	1.343	1.337
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	544	591	578	815	888	871
Proizvodnja pića	1.017	1.053	1.135	1.570	1.623	1.755
Proizvodnja duhanskih proizvoda	976	654	872	1.496	990	1.333

V. MJERE NOVČANIH PODRŠKI PO MODELU POTICAJA PROIZVODNJI

U skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju Vlada Federacije BiH na prijedlog Ministarstva donosi Odluku o usvajanju Programa. U 2018. godini usvojene su dvije Odluke o usvajanju Programa i to:

- Odluka o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim poduzećima i poduzetnicima - Poticaj za poljoprivredu" utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2018. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/18 i 101/18), (iznos 58.200.000 KM)
- Odluka o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim poduzećima i poduzetnicima – Izmirenje obaveza iz ranijeg perioda" utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2018. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva („Službene novine Federacije BiH“, broj 21/18), (iznos 11.500.000 KM)

Ukupna vrijednost dva programa je iznosila **69.700.000,00** KM, od čega je realizovano **69.513.992,31** KM odnosno **99,73%**.

S tim u vezi u 2018. godini su propisane mjere poticaja proizvodnji kako slijedi:

A. Novčane podrške u biljnoj proizvodnji

Tabela 30. Odobreni poticaji biljnoj proizvodnji u 2018. godini po vrstama poticaja

A/1		BILJNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
A/1-1	Br.	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura, voćarskih kultura, grožđa i maslina		
	1.	Proizvodnja hljebnih žita (pšenica i raž)		3.143.629,91
	2.	Proizvodnja stočnog žita (ječam, zob i tritikale)		502.050,49
	3.	Proizvodnja krmnog bilja (silažni kukuruz, stočni grašak i grahorice)		1.838.639,35
	4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)		750.742,57
	5.	Proizvodnja heljde		49.427,40
	6.	Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja		168.990,49

	7.	Proizvodnja povrća		580.511,30
	8.	Proizvodnja grožđa i maslina		638.778,02
	9.	Proizvodnja voća		290.352,54
	10.	Proizvodnja duhana u listu -Virdžinija, Berlej i Hercegovački ravnjak		65.644,79
A/1-2		Proizvodnja sjemena		
	11.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica		390.879,00
	12.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta		331.917,00
	13.	Proizvodnja sjemena krompira (osnovno sjeme)		0,00
	14.	Proizvodnja sjemena krompira (sjeme I sorte reprodukcije)		3.162,00
A/1-3		Proizvodnja sadnog materijala		
	15.	Deklarisane sadnice krošnjastog voća		79.654,80
	16.	Deklarisane sadnice jagodičastog voća		0,00
	17.	Deklarisane sadnice vinove loze		78.676,13
		Ukupno A/1-1, A1-2, A1-3 (PROIZVODNJA 2017.)		8.913.055,79
A/1-4		Nerealizovane podrške		
	18.	Nerealizovani zahtjevi klijenata iz prethodnih godina po modelu poticaja proizvodnji, kojima zbog vršenja naknadnih kontrola i provjera nije isplaćena novčana podrška po Programu novčanih podrški		125.164,58
		UKUPNO A/1	9.040.000,00	9.038.220,37

Tabela 31. Pregled poticaja za biljnu proizvodnju po kantonima u Federaciji BiH

A/1		BILJNA PROIZVODNJA	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
A/1-1		Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih, voćarskih i vinogradarskih kultura											
	1.	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)	0,00	1.043.134,78	1.911,60	7.965,00	1.831.110,37	22.482,54	152.274,21	75.418,24	2.393,00	6.940,17	3.143.629,91
	2.	Proizvodnja stočnog žita (ječam, zob i tritikale)	0,00	142.027,71	39.356,94	8.272,00	35.906,99	16.712,84	139.984,90	102.394,40	12.646,61	4.748,10	502.050,49
	3.	Proizvodnja krmnog bilja (silažni kukuruz, stočni grašak i grahorice)	0,00	241.231,72	64.435,05	56.358,00	51.561,06	94.171,74	579.335,20	639.737,70	106.544,15	5.264,73	1.838.639,35
	4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	0,00	63.373,48	0,00	0,00	661.444,45	0,00	12.215,08	13.709,56	0,00	0,00	750.742,57
	5.	Proizvodnja heljde	0,00	24.452,56	0,00	22.581,00	0,00	0,00	0,00	2.393,84	0,00	0,00	49.427,40
	6.	Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja	0,00	0,00	27.708,91	9.108,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	132.173,58	168.990,49

	7.	Proizvodnja povrća	0,00	58.611,26	170.183,09	0,00	0,00	730,00	1.489,20	0,00	2.446,45	347.051,30	580.511,30
	8.	Proizvodnja grožđa i maslina	0,00	0,00	592.383,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	46.394,91	638.778,02
	9.	Proizvodnja voća	3.291,62	0,00	263.979,82	0,00	6.986,10	13.398,00	2.697,00	0,00	0,00	0,00	290.352,54
	10.	Proizvodnja duhana u listu - Virdžinija, Berlejš i Hercegovački ravnjak	0,00	0,00	0,00	0,00	61.045,80	0,00	4.598,99	0,00	0,00	0,00	65.644,79
A/1-2		Proizvodnja sjemena	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	11.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica	0,00	31.248,00	0,00	0,00	359.631,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	390.879,00
	12.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	0,00	162.657,00	0,00	0,00	169.260,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	331.917,00
	13.	Proizvodnja sjemena krompira (osnovno sjeme)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	14.	Proizvodnja sjemena krompira (sjeme I sorte reprodukcije)	0,00	3.162,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.162,00
A/1-3		Proizvodnja sadnog	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO

		materijala											
	15.	Deklarisane sadnice krošnjastog voća	0,00	0,00	10.186,45	0,00	0,00	12.041,29	57.427,06	0,00	0,00	0,00	79.654,80
	16.	Deklarisane sadnice jagodičastog voća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	17.	Deklarirane sadnice vinove loze	0,00	0,00	57.151,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21.525,00	78.676,13
A/1-4		Nerealizovane podrške	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	18	Nerealizovani zahtjevi klijenata iz prethodnih godina po modelu poticaja proizvodnji, kojima zbog nedostatka sredstava ili naknadnih kontrola nije isplaćena novčana podrška	0,00	37.601,00	0,00	0,00	0,00	67.945,00	16.958,58	0,00	1.560,00	1.100,00	125.164,58
		SVEGA A/1	3.291,62	1.807.499,51	1.227.296,10	104.284,00	3.176.945,77	227.481,41	966.980,22	833.653,74	125.590,21	565.197,79	9.038.220,37

Efekti novčanih podrški u biljnoj proizvodnji

Indikatori praćenja efekata poticaja u biljnoj proizvodnji u 2017/2018. godini izraženi kroz broj hektara obuhvaćenih plaćanjem i iznosom poticaja po kulturama.

Obračun efekata poticaja vrši se na osnovu svih zaprimljenih i odobrenih zahtjeva za 2017, odnosno 2018. godinu, s tim da se nisu uzeli u razmatranje zaprimljeni i obrađeni zahtjevi iz 2018. godine koji su upućeni na kontrolu Federalnoj upravi za inspekcijske poslove. U okviru biljne proizvodnje poslani su zahtjevi za kontrolu u ukupnom iznosu 877.843 KM i to sljedećih proizvodnji: proizvodnja krušnih žita 97.725,23 KM, proizvodnja stočnog žita 2.164,50 KM, proizvodnja krmnog bilja 89.786,31 KM, proizvodnja uljarica 43.618 KM, proizvodnja heljde 14.880 KM, proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja 98.565,72 KM, proizvodnja povrća 51.054,70 KM, proizvodnja grožđa i maslina 9.926,05 KM, proizvodnja voća 5.959,50 KM, proizvodnja sjemena strnih žitarica 283.278 KM i proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta 180.885 KM.

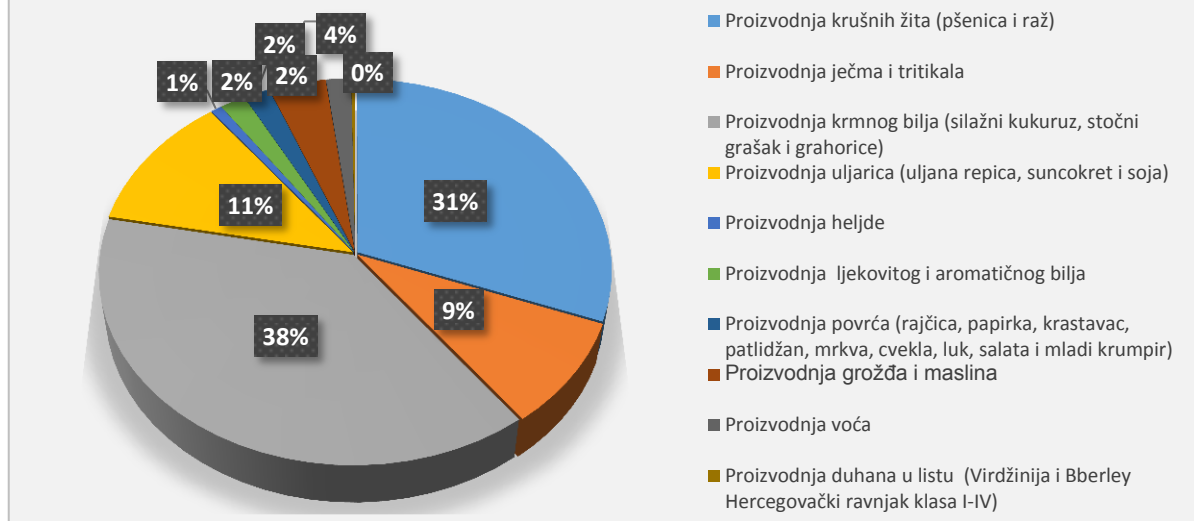
Efekti poticaja u biljnoj proizvodnji kod većine proizvodnji imaju blagi rast u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu, dok značajnije promjene u 2018. godini bilježe se kod proizvodnje sjemena kukuruza, soje i suncokreta gdje imamo zabilježen enorman rast zasijanih površina u odnosu na 2017. godinu, dok se sa druge strane bilježi potpuno ukidanje proizvodnje sadnica jagodičastog voća u 2018. godini.

Pad efekata poticaja ostvaruju na žalost sljedeće proizvodnje i to: proizvodnja heljde za 14%, proizvodnja povrća za 11%, proizvodnja grožđa i maslina za 9%, proizvodnja duhana za 16%, proizvodnja sjemena strnih žitarica za 9% i proizvodnja sadnica krošnjastog voća za 29%.

Tabela 32. Indikatori praćenja efekata poticaja u biljnoj proizvodnji 2017/2018 godinu

BILJNA PROIZVODNJA	Ukupno odobreni i nerealizovani zahtjevi u 2017. godini (KM)	Poticana količina u 2017. god. u ha, kg, kom	Poticaj po jedinici mjere u 2017. god. po: ha, kg, kom	Ukupno odobreni i nerealizovani zahtjevi u 2018. godini (KM)	Poticana količina u 2018. god. u ha, kg, kom	Poticaj po jedinici mjere u 2018. god. po: ha, kg, kom za pravne osobe	Poticaj po jedinici mjere u 2018. god. po: ha, kg, kom za fizička lica	Indikator povećanja efekata poticaja
Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura, voćarskih kultura, grožđa i maslina								
Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)	3.254.318,73	5.916,94	550,00	3.143.629,91	5.920,21	531	531	100%
Proizvodnja ječma i tritikala	546.439,05	1.561,25	350,00	502.050,49	1.731,21	325	255	111%
Proizvodnja krmnog bilja (silažni kukuruz, stočni grašak i grahorice)	2.136.751,27	7.122,50	300,00	1.838.639,35	7.384,09	279	219	104%
Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	725.274,89	1.813,19	400,00	750.742,57	2.234,35	386	286	123%
Proizvodnja heljde	69.169,36	172,92	400,00	49.427,40	148,88	372	292	86%
Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja	203.006,70	338,34	600,00	168.990,49	341,39	552	438	101%
Proizvodnja povrća (rajčica, papirka, krastavac, patlidžan, mrkva, cvekla, luk, salata i mladi krumpir)	784.665,60	392,33	2.000,00	580.511,30	349,71	1860	1460	89%
Proizvodnja grožđa i maslina	757.718,91	841,91	900,00	638.778,02	763,18	837	0	91%
Proizvodnja voća	292.413,69	324,90	900,00	290.352,54	333,74	870	0	103%
Proizvodnja duhana u listu (Virđžinja i Bberley Hercegovački ravnjak klasa I-IV)	94.303,50	62,87	1.500,00	65.644,79	52,73	1395	1095	84%
Proizvodnja sjemena								
Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž, zob i heljda)	461.133,00	461,13	1.000,00	390.879,00	420,30	930	0	91%
Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	15.250,00	15,25	1.000,00	331.917,00	356,90	930	0	2340%
Proizvodnja sjemena krompira (osnovno sjeme)	34.340,00	20,20	1.700,00	0,00	0,00	195	0	0%
Proizvodnja sjemena krompira (sjeme I sorte reprodukcije)	0,00	0,00	0,00	3.162,00	20,01	158	0	0%
Proizvodnja sadnog materijala								
Deklarirane sadnice krošnjastog voća	123.142,95	273.651	0,45	79.654,80	194.280	0,41	0	71%
Deklarirane sadnice jagodičastog voća	440.132,10	1.467.107	0,30	0,00	0	0,27	0	0%
Deklarirane sadnice vinove loze	67.828,05	150.729	0,45	78.676,13	191.893	0,41	0	127%
SVEGA	10.005.887,80			8.913.055,79				

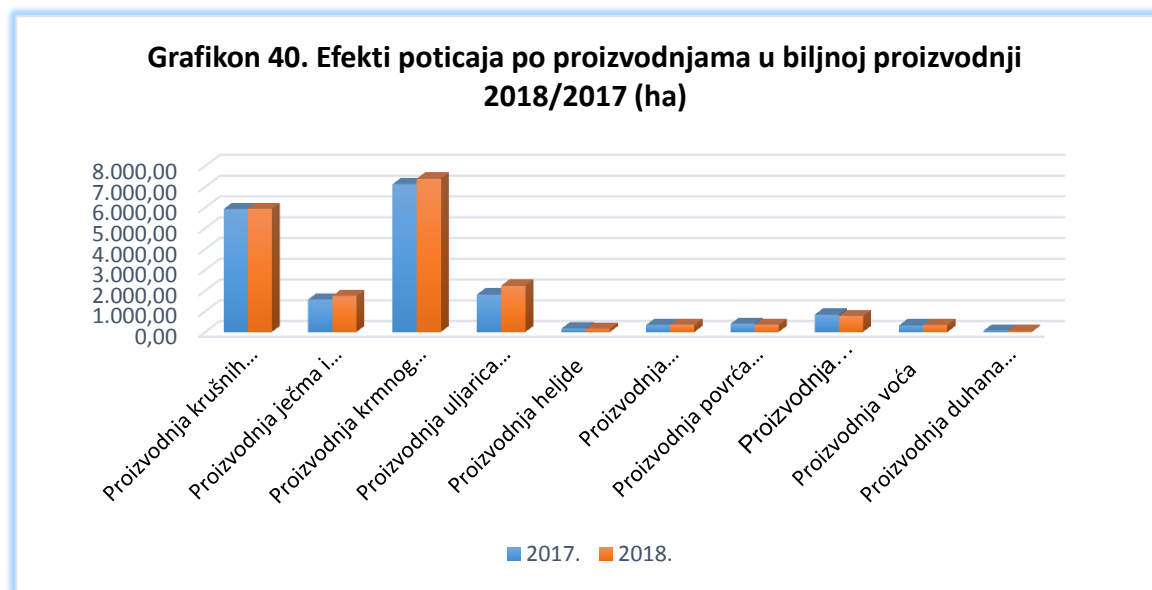
Grafikon 39. Efekti poticaja, poticane površine u biljnoj proizvodnji po proizvodnjama u 2018.god. (%)

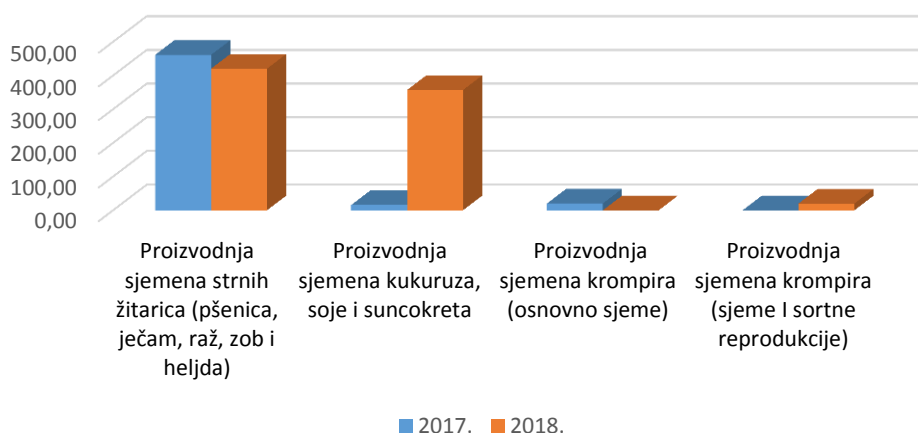
U 2018. godini od ukupno poticanih površina u biljnoj proizvodnji najzastupljenija je proizvodnja pod krmnim kulturama i to na površini od 7.384,09 ha, odnosno 38,3%, potom na drugom mjestu je proizvodnja krušnih žita na površini od 5.920 ha, odnosno 30,7%, zatim proizvodnja uljarica na površini od 2.234 ha, odnosno 11,6% i ječma i tritikale na površini od 1.731 ha (9%). U ukupnim površinama koje su poticane u biljnoj proizvodnji navedene kulture imaju ukupno procentno učešće od 89,6%. Sve ostale kulture učestvuju sa samo 10,4 % u ukupnim poticanim površinama u biljnoj proizvodnji.

Ukupne površine zasijane gore navedenim kulturama u 2017. godini bile su 16.413,9 ha, a u 2018. godini 17.269 ha, što čini nezatno povećanje efekata poticaja za date kulture za period 2018/2017. godina i to manje od 1%.

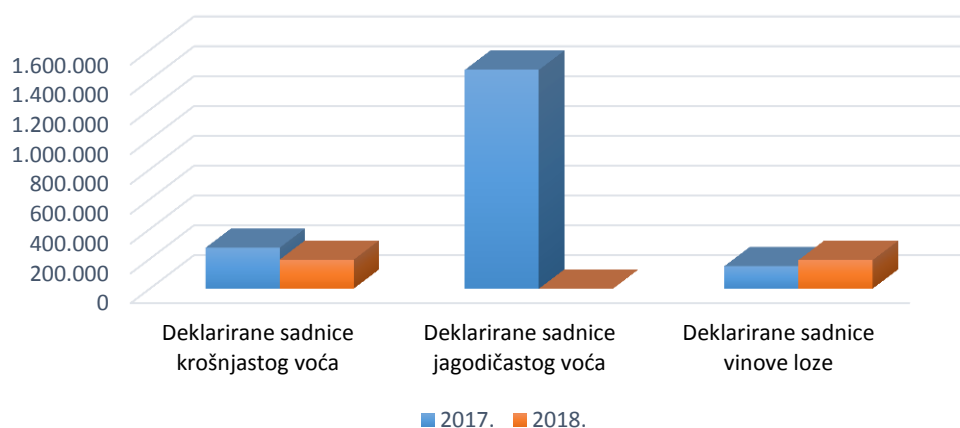
Grafikon 40. Efekti poticaja po proizvodnjama u biljnoj proizvodnji 2018/2017 (ha)

Grafikon 41. Efekti poticaja u proizvodnji sjemena poljoprivrednog bilja u 2017/2018 (ha)

Grafikon 42. Efekti poticaja u proizvodnji sadnog materijala poljoprivrednog bilja u 2017/2018 (kom)

Efekti poticaja u proizvodnji sjemena izraženi kroz zasijanu površinu u 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu imaju blagi pad kod proizvodnje sjemena strnih žitarica, dok kod proizvodnje sjemena kukuruza, soje i suncokreta bilježi se enorman rast sa 15,25 ha u 2017. godini na 356,90 ha u 2018. godini. Kod proizvodnje sjemena krompira proizvodnja je ostala na istom nivou na površini od oko 20 ha, s tim da je u 2017. godini proizvedeno osnovno sjeme, a u 2018. godini sjeme I sorte reprodukcije.

U 2018. godini u odnosu na 2017. godinu efekti poticaja u proizvodnji sadnog materijala izraženi kroz broj komada sadnica imaju velike oscilacije naročito kod sadnica jagodičastog voća gdje je proizvodnja u potpunosti ugašena, dok je proizvodnja krošnjastog voća smanjena, a proizvodnja sadnica vinove loze povećana.

B. Novčane podrške u animalnoj proizvodnji

Tabela 33. Odobreni poticaji u animalnoj proizvodnji u 2018. godini po mjerama

A/2		ANIMALNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
A/2-1	Br.	Govedarska proizvodnja		
	1.	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka		34.313.946,97
	2.	Proizvodnja goveđeg mesa - tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja		3.439.702,34
	2a.	Proizvodnja goveđeg mesa - tov junadi od teladi iz uvoza		114.840,00
	3.	Uzgoj rasplodne stoke - rasplodnih junica		1.376.892,00
	4.	Uzgoj goveda u sistemu krava - tele		1.893.260,00
A/2-2		Ovčarska i kozarska proizvodnja		
	5.	Proizvodnja ovčjeg mlijeka		88.671,27
	6.	Proizvodnja kozjeg mlijeka		177.725,60
	7.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce)		46.100,00
	8.	Uzgoj rasplodne stoke (koze)		80.919,00
A/2-3		Svinjogojska proizvodnja		
	9.	Proizvodnja svinjskog mesa - tov svinja		1.873.144,00
	10.	Uzgoj rasplodne stoke - krmača		43.070,00
A/2-4		Peradarska proizvodnja		
	11.	Uzgoj 18-tjednih pilenki		34.555,08
	12.	Uzgoj matičnog jata - pilenki teške rod. linije		155.883,12
	12a.	Uzgoj matičnog jata - pilenki teške roditeljske linije iz 2017.		51.382,80
	13.	Uzgoj matičnog jata - pilenki lake roditeljske linije		0,00
A/2-5		Pčelarska proizvodnja		
	14.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica		239.013,00

A/2-6		Ribarska proizvodnja		
	15.	Proizvodnja/uzgoj slatkovodne ribe		1.861.939,33
	16.	Proizvodnja/uzgoj morske ribe		208.903,65
A/2-7		Izvorne zaštićene pasmine životinja		
	17.	Uzgoj izvornih zaštićenih pasmina životinja (bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarac-križanci u tipu date pasmine)		52.050,00
	18.	Uzgoj izvornih zaštićenih pasmina životinja (pas tornjak)		830,00
		Ukupno A/2-1, A/2-2, A/2-3, A/2-4, A/2-5, A/2-6, A/2-7 (PROIZVODNJA 2017)		46.052.828,16
A/2-8				
	19.	Nerealizovani zahtjevi klijenata iz prethodnih godina po modelu poticaja proizvodnji, kojima zbog vršenja naknadnih kontrola i provjera nije isplaćena novčana podrška		651.331,33
		UKUPNO A/2	46.710.718,15	46.704.159,49

Tablica: Nerealizovani zahtjevi iz ranijeg perioda (Program 21/18)

		ANIMALNA PROIZVODNJA	Plan	Odobreno u KM
	br.	Govedarska proizvodnja		
A/2-1a	1.	Svježe kravlje mlijeko		8.448.998,56
A/2-2a-2	2.	Rasplodna stoka - ovce		3.049.678,95
		UKUPNO ZA IZMIRENJE OBAVEZA IZ RANIJEG PERIODA	11.500.000,00	11.498.677,51

U Programu za 2018. godinu po modelu poticaja animalnoj proizvodnji zajedno sa Programom za izmirenje obaveza iz ranijeg perioda, planirano je ukupno 58.210.718,15 KM (46.710.718,15KM+11.500.000,00KM), a realizirano u ukupno iznosu od 58.202.837 KM,(46.704.159,49KM+ 11.498.677,51KM) odnosno 99,99%.

Tabela 34. Pregled poticaja za animalnu proizvodnju po kantonima u Federaciji BiH za 2018. godinu

A/2		ANIMALNA PROIZVODNJA	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
A/2-1		Govedarska proizvodnja											
	1.	Proizvodnja kravljeg mlijeka	23.524,98	4.793.258,84	1.218.913,19	1.558.347,18	629.139,86	3.994.343,08	8.308.654,02	9.205.214,94	4.018.119,50	564.431,38	34.313.946,97
	2.	Proizvodnja gov. mesa – tov junadi iz domaćeg uzgoja	0,00	1.161.970,00	0,00	399.750,00	183.528,00	231.316,00	765.348,65	340.840,00	313.361,69	43.588,00	3.439.702,34
	2a.	Proizvodnja govedeg mesa - tov junadi iz uvoza	0,00	0,00	0,00	0,00	4.640,00	36.192,00	4.640,00	0,00	37.584,00	31.784,00	114.840,00
	3.	Uzgoj rasplodne stoke – junica	2.508,00	651.662,00	72.314,00	50.578,00	26.334,00	80.256,00	163.020,00	240.350,00	54.758,00	35.112,00	1.376.892,00
	4.	Uzgoj goveda u sistemu krava-tele	0,00	1.594.670,00	81.094,00	0,00	0,00	9.936,00	27.170,00	49.742,00	49.742,00	80.906,00	1.893.260,00
A/2-2		Ovčarska i kozarska proizvodnja	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	5.	Proizvodnja ovčjeg mlijeka	0,00	24.425,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	64.246,00	0,00	88.671,27
	6.	Proizvodnja kozjeg mlijeka	0,00	72.071,88	71.233,40	13.981,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20.438,52	177.725,60
	7.	Uzgoj rasplodne stoke	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	37.525,00	2.425,00	6.150,00	0,00	0,00	46.100,00

		(ovce)											
	8.	Uzgoj rasplodne stoke (koze)	0,00	28.111,00	9.805,00	3.235,00	0,00	8.250,00	12.338,00	3.350,00	13.680,00	2.150,00	80.919,00
A/2-3		Svinjogojska proizvodnja	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	9.	Proizvodnja svinjskog mesa - tov svinja	0,00	313.040,00	112.864,00	0,00	314.132,00	0,00	0,00	0,00	16.804,00	1.116.304,00	1.873.144,00
	10.	Uzgoj rasplode stoke-kрмаča	0,00	1.100,00	550,00	0,00	36.120,00	0,00	1.100,00	0,00	4.200,00	0,00	43.070,00
A/2-4		Peradarska proizvodnja	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	11.	Uzgoj 18-tjednih pilenki	0,00	0,00	0,00	5.124,00	5.329,80	7.868,00	10.204,88	0,00	4.620,00	1.408,40	34.555,08
	12.	Uzgoj pilenki teške roditeljske linije	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33.996,12	0,00	121.887,00	0,00	155.883,12
	12a.	Uzgoj matičnog jata – pilenki teške roditeljske linije	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21.600,00	0,00	29.782,80	0,00	51.382,80
A/2-5		Pčelarska proizvodnja	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	14.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	0,00	14.708,00	76.497,00	4.938,00	0,00	6.832,00	0,00	28.968,00	2.800,00	104.270,00	239.013,00
A/2-6		Ribarska proizvodnja	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO

	15.	Uzgoj slatkovodne ribe	0,00	0,00	507.608,62	47.380,30	0,00	36.253,08	0,00	655.569,98	0,00	615.127,35	1.861.939,33
	16.	Uzgoj morske ribe	0,00	0,00	208.903,65	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	208.903,65
A/2-7		Izvorne zaštićene pasmine životinja	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	17.	Uzgoj izvornih zaštićenih pasmina životinja (bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarac)	600,00	5.250,00	1.000,00	4.600,00	800,00	1.200,00	0,00	12.500,00	10.500,00	15.600,00	52.050,00
	18.	Uzgoj izvornih zaštićenih pasmina životinja (pas tornjak)	0,00	400,00	0,00	0,00	0,00	350,00	0,00	80,00	0,00	0,00	830,00
A/2-8		Nerealizovani zahtjevi	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	19.	Nerealizovani zahtjevi iz prethodnih godina, kojima zbog nedostatka sredstava ili vršenja kontrola nije isplaćena novčana	0,00	131.084,44	172.915,00	0,00	0,00	132.776,06	116.623,63	9.228,90	86.663,30	2.040,00	651.331,33

		podrška											
		SVEGA A/2	26.632,98	8.791.751,43	2.533.697,86	2.087.934,28	1.200.023,66	4.583.097,22	9.467.120,30	10.551.993,82	4.828.748,29	2.633.159,65	46.704.159,49
		Nerealizovani zahtjevi iz 2017. godine (Program 21/18)	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
A/2	1a	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka - III kvartal 2017	6.824,44	1.141.900,52	306.366,76	376.158,72	147.847,28	977.491,35	2.178.229,43	2.111.707,51	1.032.061,71	170.410,84	8.448.998,56
	2a	Uzgoj rasplodne stoke (ovce) 2017	25.830,00	823.805,84	574.624,40	187.335,00	0,00	0,00	503.169,70	348.393,53	546.515,48	40.005,00	3.049.678,95
		Svega A/2	32.654,44	1.965.706,36	880.991,16	563.493,72	147.847,28	977.491,35	2.681.399,13	2.460.101,04	1.578.577,19	210.415,84	11.498.677,51

Efekti novčanih podrški u animalnoj proizvodnji

Indikatori praćenja efekata poticaja u animalnoj proizvodnji u 2017./2018. godini izraženi su kroz broj grla, kljunova, košnica pčela, litara mlijeka, obuhvaćenih plaćanjem po jedinici mjere i iznosom poticaja po vrsti animalne proizvodnje.

Obračun efekata poticaja vrši se na osnovu svih zaprimljenih i odobrenih zahtjeva za 2017. i 2018. godinu, odnosno u godinama kada su klijenti ostvarili proizvodnju i svoje pravo na podršku, s tim da se nisu uzeli u razmatranje zaprimljeni i obrađeni zahtjevi iz 2018. godine koji su upućeni na kontrolu Federalnoj upravi za inspekcijske poslove. U okviru animalne proizvodnje poslani su zahtjevi na kontrolu u ukupnom iznosu 5.359.783,78 KM i to sljedećih proizvodnji: proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka 1.193.196,30 KM, tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja 97.880 KM, uzgoj rasplodnih junica 72.732 KM, uzgoj goveda u sustavu krava–tele 63.948 KM, proizvodnja kozjeg mlijeka 5.930,96 KM, uzgoj rasplodne stoke (ovce) 3.529.323,84 KM, uzgoj rasplodne stoke (koze) 38.710,00 KM, proizvodnja svinjskog mesa 77.672 KM, uzgoj matičnog jata - pilenki teške roditeljske linije 13.804 KM, uzgoj 18-sedmičnih pilenki 3.766 KM, uzgoj pčelinjih zajednica 66.297 KM, uzgoj slatkovodne ribe 181.073,68 KM i uzgoj izvornih zaštićenih pasmina životinja 15.450 KM.

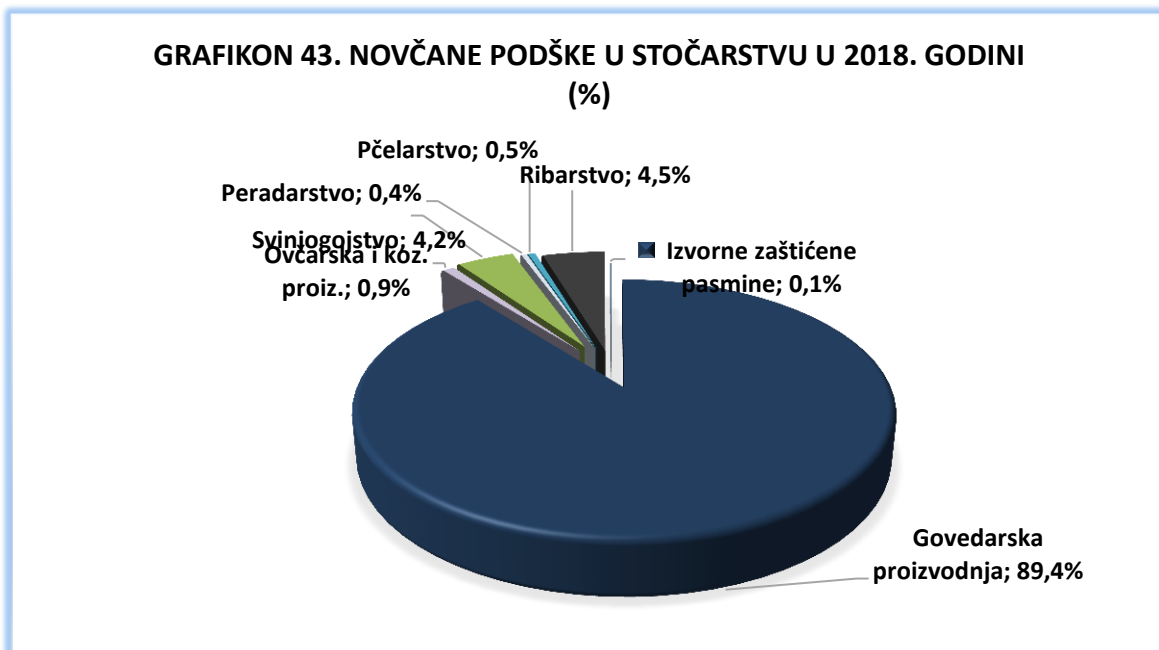
Efekti poticaja u animalnoj proizvodnji uglavnom imaju stabilan blagi rast po svim vrstama proizvodnji, dok značajniji rast imamo kod tova junadi od teladi iz uvoza, kao i kod tova svinja od prasadi iz domaćeg uzgoja.

Pad efekata poticaja ostvaruju nažalost sljedeće proizvodnje: uzgoj junica, uzgoj rasplodnih ovaca i koza, uzgoj rasplodnih krmača, uzgoj 18-sedmičnih pilenki i uzgoj slatkovodne ribe. Kod uzgoja junica imamo veliki pad, što je prvenstveno rezultat izmjene u pravu ostvarenja ove podrške, naime u 2018. godini pravo na podršku imala su samo pravna lica i obrtnici. Zatim imamo nerealnu sliku velikog pada proizvodnje kod uzgoja rasplodnih ovaca i koza, a što je posljedica slanja oko 90% zahtjeva na kontrolu Federalnoj upravi za inspekcijske poslove, gdje će se tek nakon završenog procesa kontrole dobiti realna slika efekata poticaja.

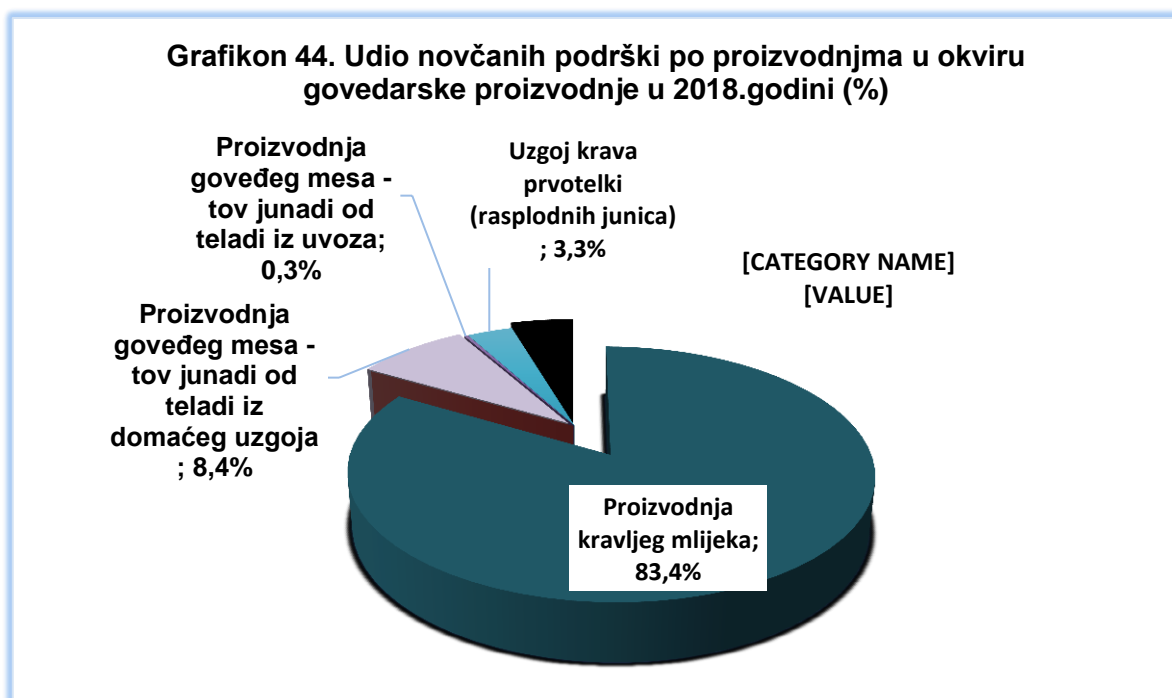
Tabela 35. Indikatori praćenja efekata poticaja u animnoj proizvodnji u 2017/2018. godini

	ANIMALNA PROIZVODNJA	Ukupno odobreni i nerealizovani zahtjevi u 2017. godini (KM)	Poticana količina u 2017. god. po: litru, grlu, kljunu, kg, kom	Poticaj po jed. mjere u 2017.g.(KM/ litar, grlo,	Ukupno odobreni i nerealizovani zahtjevi u 2018. godini (KM)	Poticana količina u 2018. god. po: litru, grlu, kljunu, kg, kom	Poticaj po jed. mjere u 2018.g. (KM/ litar, grlo, kljun, kg) -za pravne	Poticaj po jed. mjere u 2018.g. (KM/ litar, grlo, kljun, kg) -za fizičko	Indikator povećanja /smanjenja efekata poticaja
A/2-1 Govedarska proizvodnja									
1.	Proizvodnja kravljeg mlijeka	35.196.658,73	125.702.352,61	0,28	34.313.946,97	127.088.692,48	0,28	0,26	101,1%
1a.	Krave u sistemu otkupa mlijeka	2.903.273,30	29.032,73	100	0,00	0,00	0,00	0	0,0%
2.	Proizvodnja goveđeg mesa - tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja	3.583.108,12	7.962,46	450	3.438.390,34	9.218,20	418,00	328	115,8%
2a.	Proizvodnja goveđeg mesa - tov junadi od teladi iz uvoza	72.750,00	291,00	250	114.840,00	554,78	232,00	182	190,6%
3.	Uzgoj krava prvotelki (rasplodnih junica)	3.866.572,30	8.592,38	450	1.378.204,00	3.297	418,00	0	38,4%
4.	Uzgoj goveda u sistemu krava - tele	1.811.113,00	4.024,70	450	1.893.260,00	5.076	418,00	328	126,1%
A/2-2 Ovčarska i kozarska proizvodnja									
5.	Proizvodnja svježeg ovčijeg mlijeka	72.517,20	241.724,00	0,30	88.671,27	322.440,98	0,28	0,27	133,4%
6.	Proizvodnja svježeg kozijg mlijeka	136.697,50	455.658,33	0,30	177.725,60	646.274,91	0,28	0,27	141,8%
7.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce)	4.734.803,79	135.280,11	35,00	46.100,00	1.618	32,00	25	1,2%
8.	Uzgoj rasplodne stoke (koze)	157.092,44	4.488,36	35,00	80.919,00	2.839	32,00	25	63,3%
A/2-3 Svinjogojska proizvodnja									
9.	Tov svinja od prasadi iz domaćeg uzgoja	778.320,00	12.972,00	60,00	1.873.144,00	37.462,88	56,00	44	288,8%
10.	Tov svinja od prasadi iz uvoza	878.520,00	14.642,00	60,00	0,00	0,00	0,00	0	0,0%
11.	Uzgoj rasplodnih krmača	52.785,50	351,90	150,00	43.070,00	307,64	140	110	87,4%
A/2-4 Peradarska proizvodnja									
12.	Uzgoj 18-sedmičnih pilenki	51.301,95	146.577,00	0,35	34.555,08	123.411,00	0,28	0	84,2%
13.	Uzgoj pilenki teške roditeljske linije	125.394,00	104.495,00	1,20	155.883,12	134.382,00	1,16	0	128,6%
14.	Uzgoj pilenki lahke roditeljske linije	8.498,40	7.082,00	1,20	0,00	0,00	1,16	0	0,0%
A/2-5 Pčelarstva proizvodnja									
15.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	243.450,00	16.230,00	15,00	239.013,00	19.121,04	14,00	11	117,8%
A/2-6 Ribarska proizvodnja									
16.	Uzgoj slatkododne ribe	2.205.367,23	1.764.293,78	1,25	1.861.939,33	1.605.120,11	1,16	0	91,0%
17.	Uzgoj morske ribe	202.020,47	161.616,38	1,25	208.903,65	180.089,35	1,16	0	111,4%
A/2-7 Izvorne zaštićene pasmine životinja									
18.	Uzgoj bosanskog brdskog konja, domaće buše i domaćeg magarca	52.200,00	174,00	300,00	52.050,00	231	250	200	133%
19.	Uzgoj psa tornjaka	920,00	23,00	40,00	830,00	22	40	35	96%
	Ukupno	57.133.363,93			46.001.445,36				
	Uzgoj pilenki teške roditeljske linije-dug 2017				51.382,80				
	Svega				46.052.828,16				

Indikatori efekata poticaja izraženi kroz učešće pojedinih vrsta poticaja u animalnoj proizvodnji u 2017./2018. godini

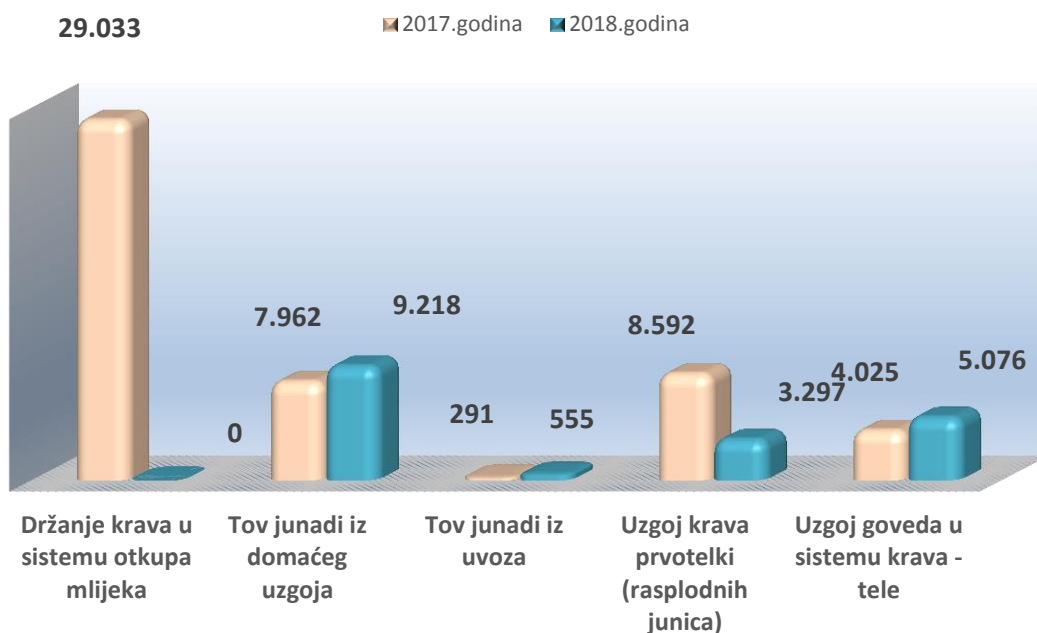

Od toga učešće pojedinih proizvodnji u govedarstvu je kao u grafikonu dole:

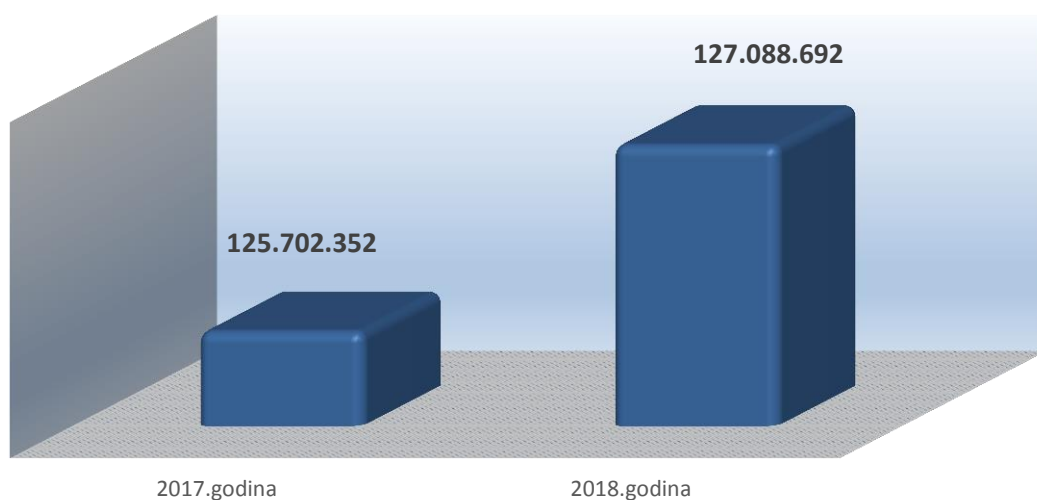
Iz gore prikazanih grafikona vidno je da dominantno učešće u poticaju ima govedarstvo 89,4%, a u okviru govedarske proizvodnje tu poziciju zauzimaju poticaji u proizvodnji mlijeka - 83,4%.

Grafikon 45. Efekti poticaja u govedarskoj proizvodnji u 2017/2018 (grla)

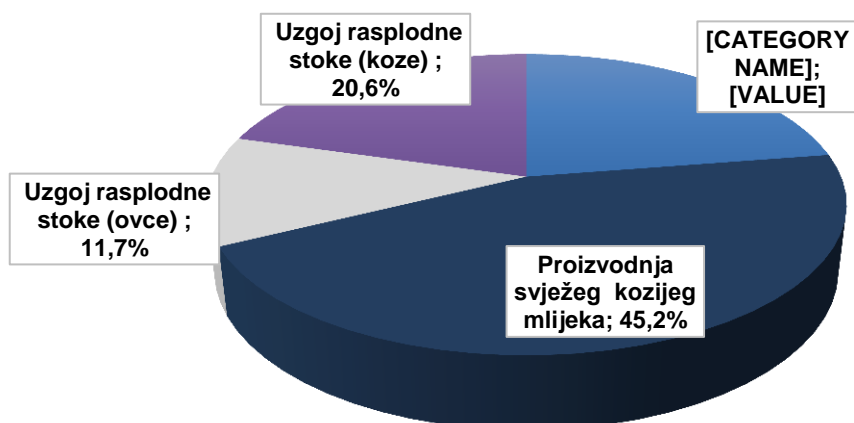

Efekti poticaja u govedarstvu izraženi kroz broj grla imaju blagi rast za sve proizvodnje, osim kod mjere uzgoja rasplodnih junica, dok je mjera držanje krava u sistemu otkupa mlijeka ukinuta u 2018. godini. Također efekti poticaja u proizvodnji kravljeg mlijeka izražena kroz broj litara mlijeka u sistemu podrški imaju blagi rast.

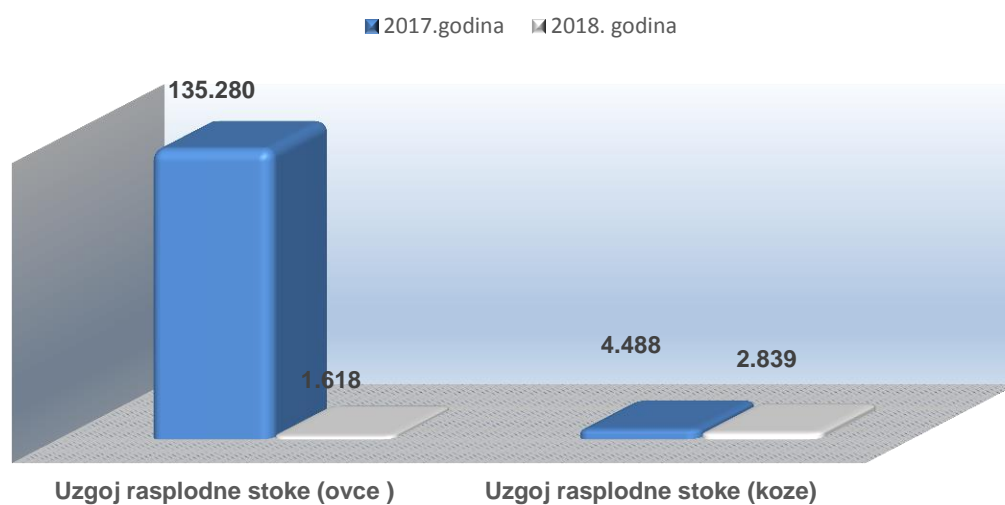
Grafikon 46. Efekti poticaja u proizvodnji kravljeg mlijeka u 2017/2018 god. (litara)

Grafikon 47. Udio novčanih podrški po proizvodnjama u okviru ovčarske i kozarske proizvodnje u 2018.g.(%)

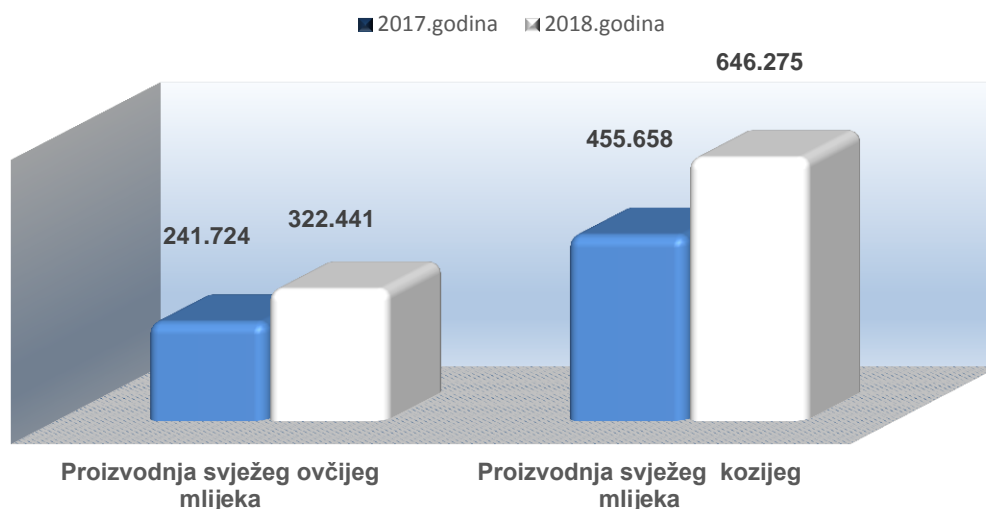

Grafikon 48. Efekti proizvodnji u ovčarskoj proizvodnji u 2017/2018 (grla)

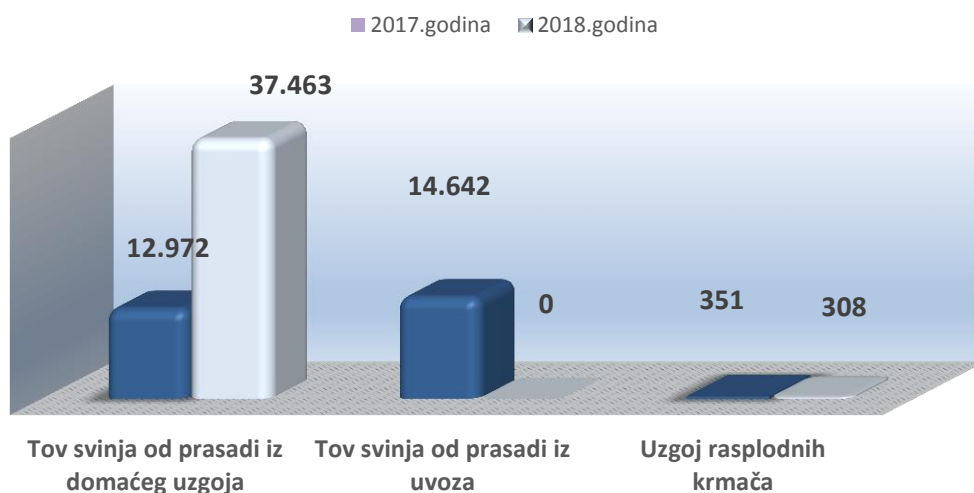
U 2018. godini u odnosu na 2017. godinu efekti poticaja u ovčarstvu i kozarstvu izraženi kroz broj grla imaju enorman pad što je rezultat ranije spomenute kontrole zahtjeva koji su upućeni Federalnoj upravi za inspekcijske poslove.

Grafikon 49. Efekti poticaja u proizvodnji ovčijeg i kozijeg mlijeka u 2017/2018 (litara)

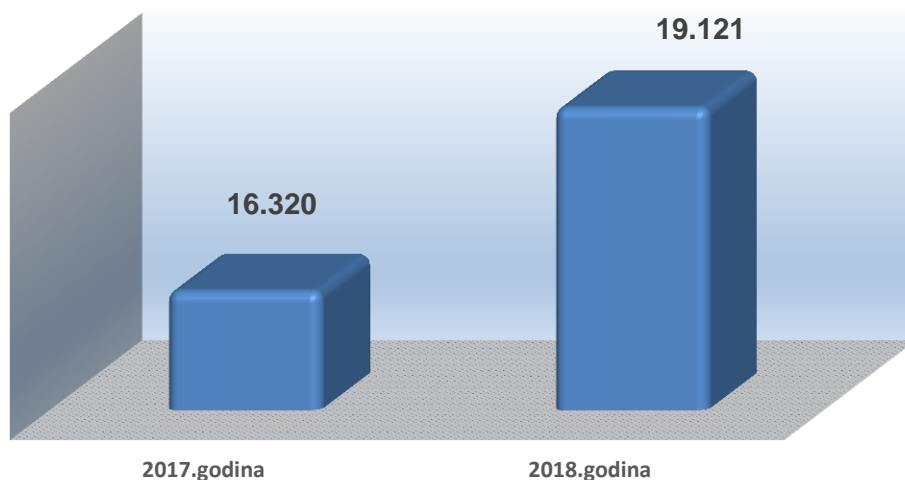
Efekti poticaja u proizvodnji svježeg ovčjeg i kozjeg mlijeka izraženi u litrama bilježe značajniji rast u odnosu na prethodnu godinu, tako da imamo povećanje za 33% u proizvodnji ovčjeg mlijeka, a kod proizvodnje kozjeg mlijeka bilježi se povećanje od 42%.

Grafikon 50. Efekti poticaja u svinjogojskoj proizvodnji u 2017/2018 (grla)

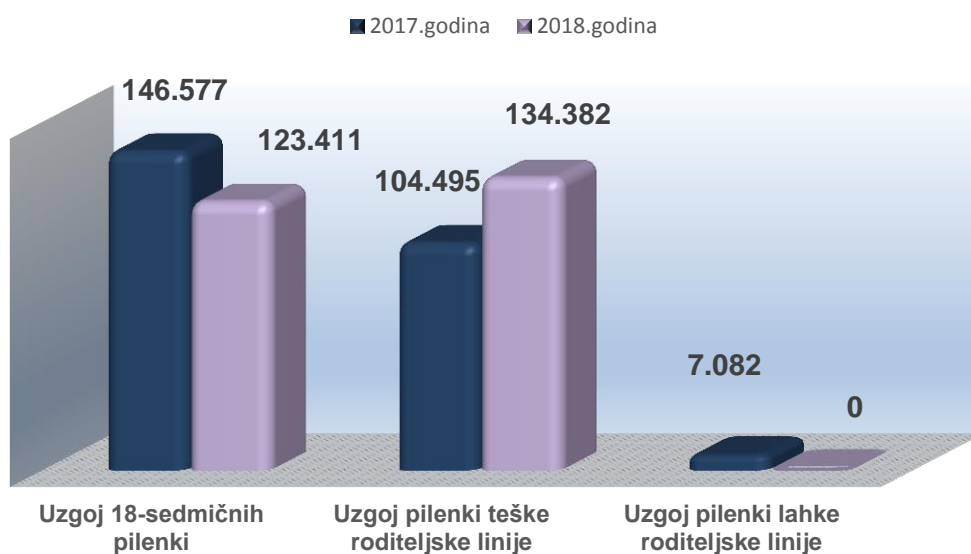

U 2018. godini efekti poticaja u svinjogojstvu bilježe veći rast i to kod tova svinja od prasadi iz domaćeg uzgoja za 188% u odnosu na prethodnu godinu, odnosno došlo je do povećanja od 12.972 grla na 37.463 grla. Dok kod uzgoja rasplodnih krmača u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu imamo pad za 13 %.

**Grafikon 51. Efekti poticaja u pčelarstvu u 2017/2018
(košnice pčela)**

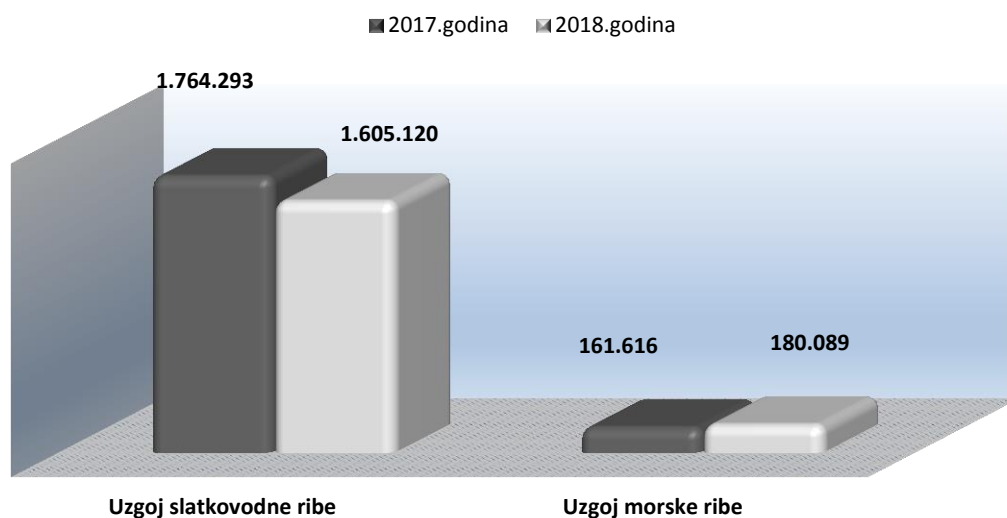

**Grafikon 52. Efekti poticaja u peradarstvu u 2017/ 2018
(kljun)**

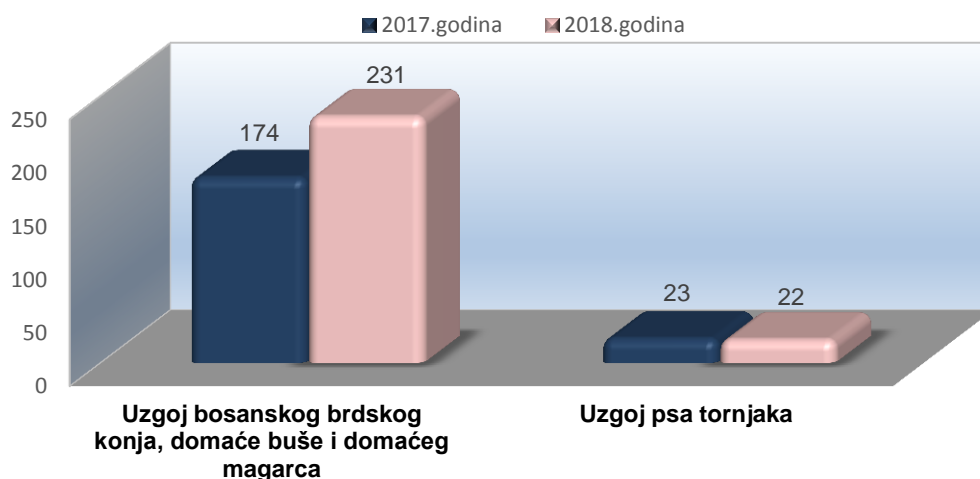

Efekti poticaja u pčelarstvu u 2018. godini u odnosu na 2017.godinu bilježe blagi rast za oko 18%, dok u peradarstvu efekti poticaja imaju blagi pad za oko 16% kod uzgoja 18-sedmičnih pilenki, a kod uzgoja pilenki teške roditeljske linije bilježi se značajno povećanje za 29%.

Grafikon 53. Efekti poticaja u ribarstvu u 2017./2018 (kg)

Grafikon 54. Efekti poticaja u uzgoju izvornih zaštićenih pasmina 2017/2018 (grla)

U ribarstvu efekti poticaja su rezultirali s jedne strane smanjenje kod mjere uzgoja slatkovodne ribe za 9%, dok su sa druge strane rezultirali povećanjem kod mjere uzgoja morske ribe za 11%. Kod uzgoja bosanskog brdskog konja, domaće buše i domaće magarca bilježi se blago povećanje u 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu, dok je uzgoj psa tornjaka ostao na istom nivou.

VI. RURALNI RAZVOJ

U 2018 . godini u skladu sa Programom u okviru modela Ruralnog razvoja uvedene su slijedeće mjere:

1. Investicije u poljoprivredna gazdinstva

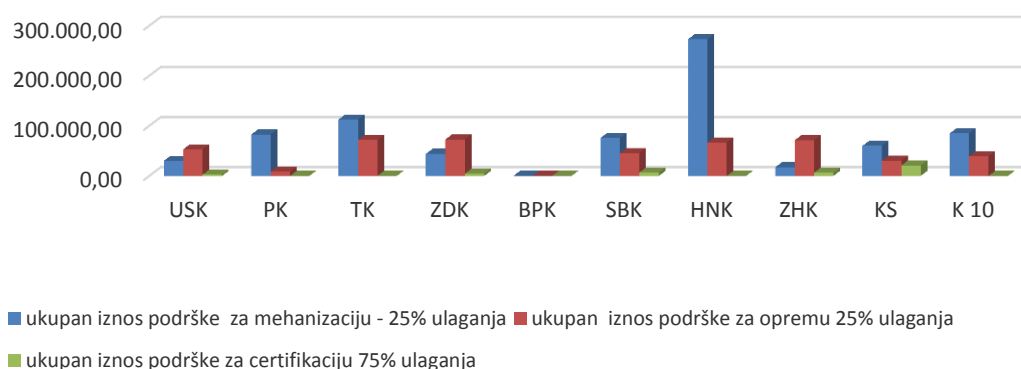
- a) Investicije u nove poljoprivredne mašine i priključne uređaje za biljnu i stočarsku proizvodnju
- b) Investicije u novu opremu za biljnu i stočarsku proizvodnju.

2. Organska proizvodnja

Tabela 36. Pregled poticaja po Modelu ruralnog razvoja

	Vrsta podrške	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
1.	Investicije u poljoprivredna gospodarstva	1.298.374,12	
1.1.	Investicije u novu poljoprivrednu mehanizaciju za biljnu i stočarsku proizvodnju		782.145,10
1.2.	Investicije u novu opremu za biljnu i stočarsku proizvodnju		459.411,28
2	Organska proizvodnja		
2.1.	Certifikacija organske proizvodnje	41.625,88	40.863,96
	UKUPNO	1.340.000,00	1.282.420,34

Grafikon 55. Ukupan iznos novčane podrške po Modelu ruralnog razvoja, razvrstano po mjerama i kantonima u 2018. g. (KM)

Iz prikazanog grafikona se vidi da je najveći iznos novčane podrške za mjeru D/1.1. (nabavka mehanizacije) bio u HNK u iznosu od 273.107,18 KM, a najmanji u ZHK – 17.313,26 KM. Najveći iznos za mjeru D/1.2. (nabavka opreme) zabilježen je u ZDK – 72.814,88 KM; a najmanji u PK 8.865,86 KM. Za mjeru D/2.1. (certifikacija organske proizvodnje) najveći iznos zabilježen je u KS 20.828,17 KM, a najniži u USK – 2.430,00 KM. Izdvajanja za sve 3 mjere u BPK nije bilo.

VII. OSTALE VRSTE NOVČANIH PODRŠKI

Ministarstvo je nastavilo sa praksom sufinansiranja učešća na privrednim manifestacijama iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije, sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji, sufinansiranje naučnih i stručnih skupova, podrška radu zadružnih saveza i udruženja poljoprivrednika na nivou Federacije BiH, kao i finansiranje drugih zakonskih obaveza od značaja za Federaciju BiH.

S obzirom da je veliki broj poljoprivrednih proizvođača u našoj zemlji ostvario značajnu poljoprivrednu proizvodnju, a kao problem za plasman proizvoda na domaćem i inozemnom tržištu mu predstavljaju nedostatak certifikata kojim dokazuje poštivanje određenih standarda, u Program je uvrštena i mjera sufinansiranja troškova standardizacije proizvoda/proizvodnje.

Tabela 38. Pregled poticaja po Modelu ostalih vrsta podrške, sudske presude i rješenja po žalbama u Federaciji BiH

	Ostale vrste podrške	Planirano prema programu	Odobreno u KM
1.1	Sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	93.113,57	93.113,57
2.1	Sufinansiranje organiziranja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara, sajмова iz oblasti poljoprivredno-prehrambenog sektora	43.609,37	43.609,37
3.1	Sufinansiranje izlaganja na gospodarskim manifestacijama od značaja za poljoprivredni sektor	10.352,44	10.352,44
3.2	Realizacija strateških ciljeva iz oblasti savjetodavstva	0,00	0,00
4.1.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti zadruga	65.322,35	44.760,30
4.2.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti udruženja		4.096,42
4.3.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti saveza		10.188,20
5.1.	Sufinansiranje uvođenja i certifikacija standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	46.884,12	46.884,12
	UKUPNO	259.281,85	253.004,42
	Sudske presude i rješenja po žalbama	Planirano prema Programu	Odobreno u KM

1.	Novčane podrške - ostvareno pravo u ponovljenim postupcima provedenim po pravomoćnim sudskim presudama u oblasti novčanih podrški iz prethodnih godina i pravosnažnim rješenjima donesenim u drugostepenom postupku po žalbama	850.000,00	737.510,18
	UKUPNO	850.000,00	

Tabela 39. Pregled poticaja po Modelu ostalih vrsta podrške po kantonima u Federaciji BiH

E		Ostale vrste podrški	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	1.1	Sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljop. proiz.	0,00	0,00	0,00	20.000,00	38.161,61	0,00	34.951,96	0,00	0,00	0,00	93.113,57
	2.1	Sufinansiranje organizovanja stručnih skupova, kongresa, simp., seminara, sajмова iz oblasti poljop.	259,82	0,00	3.657,89	14.528,19	0,00	0,00	8.938,25	11.629,87	4.595,36	0,00	43.609,38
	3.1	Sufinansiranje izlaganja na privrednim manifestacijama od značaja za polj.	0,00	0,00	0,00	9.431,78	0,00	0,00	393,80	302,50	224,35	0,00	10.352,43
	4.1.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti zadruga	1.585,00	0,00	4.467,98	5.175,92	0,00	3.978,99	11.089,74	12.484,93	5.977,74	0,00	44.760,30
	4.2.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti udruženja	0,00	0,00	0,00	1.383,88	0,00	0,00	0,00	812,47	1.900,07	0,00	4.096,42

	4.3.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti saveza	0,00	0,00	2.967,27	4.337,48	0,00	0,00	0,00	2.090,46	792,99	0,00	10.188,20
	5.1.	Sufinansiranje uvođenja i certifikacija standarda u poljop. i preh. ind.	0,00	3.046,18	15.733,81	16.104,65	0,00	1.026,38	2.190,59	641,02	225,00	7.916,49	46.884,12
		Svega E	1.844,82	3.046,18	26.826,95	70.961,90	38.161,61	5.005,37	57.564,34	27.961,25	13.715,51	7.916,49	253.004,42
F		Sudske presude i rješenja po žalbama	BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	1.	Novčane podrške - ostvareno pravo u pon. postupcima provedenim po pravomoćnim sudskim presud. i pravosnažnim rješenjima u drugostep. postup.	0,00	77.940,00	77.347,10	90.802,33	69.940,00	56.280,50	52.657,79	61.333,56	103.150,00	148.058,90	737.510,18
		Svega F	0,00	77.940,00	77.347,10	90.802,33	69.940,00	56.280,50	52.657,79	61.333,56	103.150,00	148.058,90	737.510,18
			BPK	K10	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
		UKUPNO PROGRAM (SI. novine 35/18 i	31.769,42	10.804.753,09	4.204.995,32	2.465.477,55	4.576.573,10	5.000.896,93	10.733.355,33	11.555.790,14	5.192.393,51	3.449.310,41	58.015.314,80

		101/18)											
		UKUPNO PROGRAM (SI. novine 21/18)	32.654,44	1.965.706,36	880.991,16	563.493,72	147.847,28	977.491,35	2.681.399,13	2.460.101,04	1.578.577,19	210.415,84	11.498.677,51
		UKUPNO REALIZACIJA 2018	64.423,86	12.770.459,45	5.085.986,48	3.028.971,27	4.724.420,38	5.978.388,28	13.414.754,46	14.015.891,18	6.770.970,70	3.659.726,25	69.513.992,31
		POSTOTNO UČEŠĆE	0,09%	18,37%	7,32%	4,36%	6,80%	8,60%	19,30%	20,16%	9,74%	5,26%	100,00%

VIII. PREGLED UKUPNO ODOBRENIH NOVČANIH PODRŠKI IZ PROGRAMA U 2018. GODINI

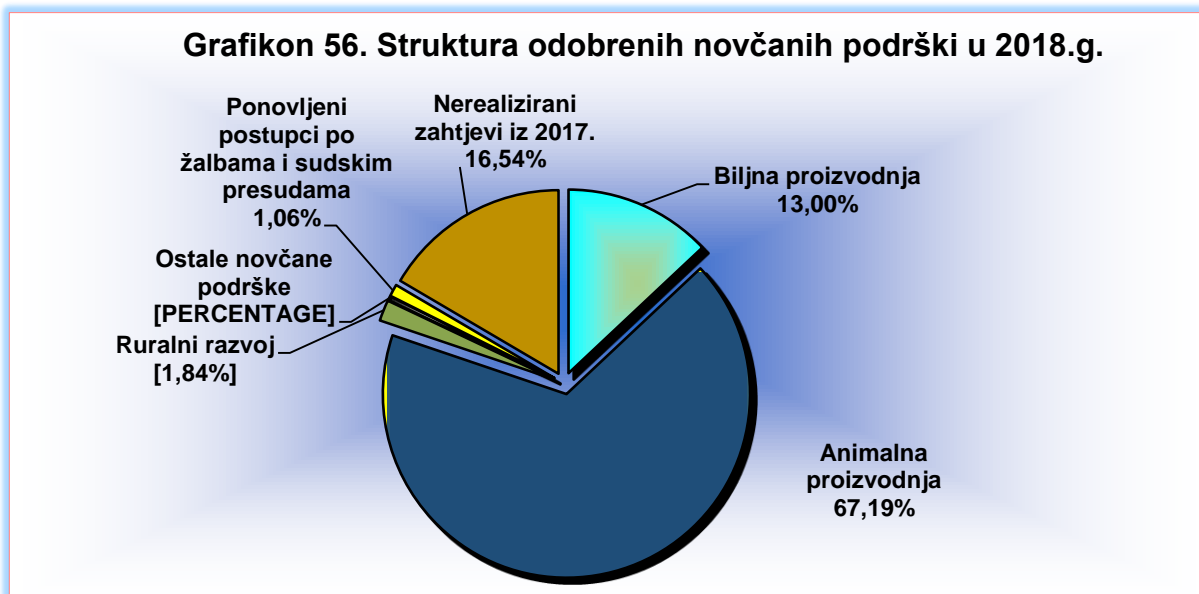
U 2018. godini usvojena su dva Programa i to: Program - Poticaj za poljoprivredu u iznosu od 58.200.000 KM („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/18 i 101/18) i Program- Izmirenje obaveza iz ranijeg perioda u iznosu od 11.500.000 KM („Službene novine Federacije BiH“, broj 21/18).

Ukupna vrijednost navedena dva Programa je iznosila 69.700.000,00 KM, novčane podrške su realizovane u iznosu od 69.513.992,31 KM, odnosno 99,73% od planiranih sredstava.

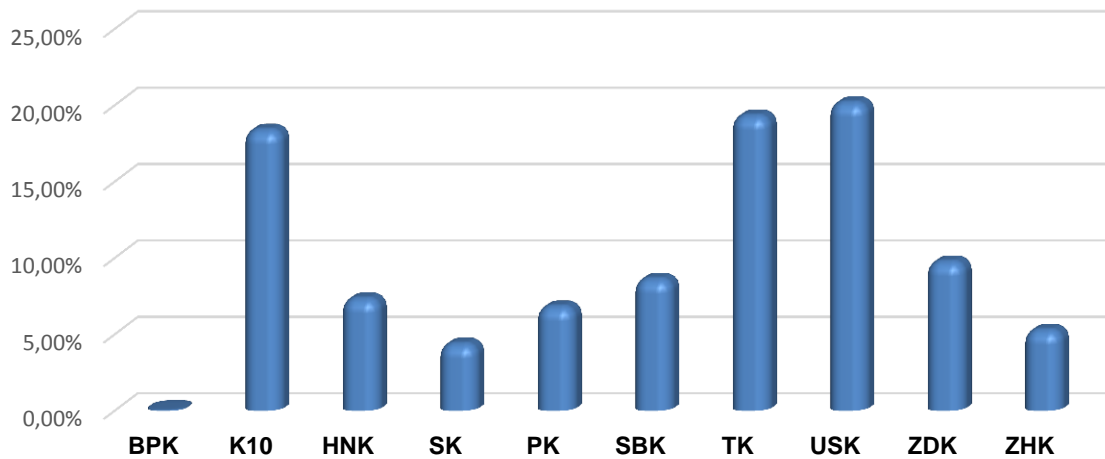
Tabela 40. Struktura odobrenih novčanih podrški u 2018.g.

Odobrene podrške za 2018.god.	Iznos (KM)	Učešće %
Biljna proizvodnja	9.038.220,37	13,00%
Animalna proizvodnja	46.704.159,49	67,19%
Ruralni razvoj	1.282.420,34	1,84%
Ostale novčane podrške	253.004,42	0,36%
Ponovljeni postupci po žalbama i sudskim presud.	737.510,18	1,06%
Nerealizovani zahtjevi-izmirenje obaveza iz ranijeg perioda	11.498.677,51	16,54%
UKUPNO	69.513.992,31	100,00%

Grafikon 56. Struktura odobrenih novčanih podrški u 2018.g.

Grafikon 57. Raspodjela ukupnih novčanih podrški po kantonima u 2018.godini (%)

IX. KONTROLE NOVČANIH PODRŠKI U 2018. GODINI

Ministarstvo je poduzimalo mjere iz svoje nadležnosti, kako bi se osigurao nadzor i kontrola namjenskog utroška sredstava za potpore. Ministarstvo je usko surađivalo sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove i nadležnim županijskim upravama za inspekcijske poslove, te je istima dostavljalo spiskove za kontrole.

Federalna uprava za inspekcijske poslove i nadležne županijske uprave za inspekcijske poslove su izvršile nadzor kod 502 klijenta po modelu poticaja proizvodnji u 2018. godini, gdje je konstatirano da 96 klijenata ne ispunjavaju propisane uvjete.

Timovi za kontrolu Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva izvršili su kontrolu na terenu svih odobrenih zahtjeva za model ruralnog razvitka (203), gdje nisu konstatirane nepravilnosti niti u jednom zahtjevu. Također, Timovi za kontrolu Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva izvršili su kontrolu na terenu 18 zahtjeva po modelu ostalih vrsta novčanih potpora gdje je u jednom zahtjevu konstatirana nepravilnost.

Uvođenjem novog softverskog rješenja „Aplikacije za obradu poticaja“ omogućena je bolja analiza, nadzor i transparentnost utroška sredstava. Tako je prema kriterijima: značajnije uvećanje obima pojedinih proizvodnji, konstatirane nepravilnosti u većem obimu u pojedinim proizvodnjama u prethodnom razdoblju, novi klijenti evidentirani prvi put u sustavu i uvećane poticane količine kod pojedinih klijenata Ministarstvo sačinilo analizu rizika. Sukladno tome, Ministarstvo je temeljem prethodne analize u 2018. godini uputila 3.022 zahtjeva za inspekcijskim nadzorom prema Federalnoj upravi za inspekcijske poslove u ukupnom iznosu od 7.590.941,63 KM, dok je za 74 zahtjeva iz prethodnih razdoblja obustavljen postupak do rješavanja prethodnog pitanja u ukupnom iznosu od 175.944,46 KM.

Nerealizirani zahtjevi u iznosu od 7.766.886,09 KM nad kojima se vrši inspekcijski nadzor od strane Federalne uprave za inspekcijske odnosno obustavljen postupak po službenoj dužnosti, a koji ispune zakonske i podzakonske propise, realizirat će se kroz Program novčanih potpora za 2019. godinu. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva će u suradnji sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove dostaviti Informaciju o procesu kontrola.

X. REGISTAR POLJOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA I REGISTAR KLIJENATA

U Registru poljoprivrednih gazdinstava (RPG) i Registru klijenata (RK) Federacije Bosne i Hercegovine do 07.12.2018. godine ukupno je bilo registrovano 78.261 poljoprivrednih gazdinstava.

Od ukupnog broja registrovanih poljoprivrednih gazdinstava (78.261) registrovano je 74.545 porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i 3.716 pravnih subjekata i obrta.

Ukupno je evidentirano 144.2213 članova u porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima i 20.545 zaposlenih u pravnim subjektima i obrtima.

U periodu od 01.01.2018.g. do 31.12.2018.g. u Registru poljoprivrednih gazdinstava i klijenata Federacije BiH registrovano je 324 novo gazdinstvo sa statusom obrtnika i 45 novih gazdinstava sa statusom privrednog društva.

Ograničenje poticaja za fizička lica do 6.000 KM u toku godine potaknulo je preregistraciju porodičnih gazdinstava u obrte i druge pravne subjekte.

Kroz nova privredna društva i obrtnike u navedenom periodu zabilježeno je povećanje broja zaposlenih u sektoru poljoprivrede (kroz obrte i privredna društva) za 21.495 novoupisanih.

Ukupna površina obradivog poljoprivrednog zemljišta evidentirana u Registru poljoprivrednih gazdinstava i klijenata u Federaciji iz RPG i RK iznosi 113.691,66 ha.

Registracija poljoprivrednih gazdinstava i klijenata, te ažuriranje podataka za poljoprivredna gazdinstva provodi se u 79 općina u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Tabela 41. Pregled upisanih klijenata u RPG i RK po kantonima u 2018. godini

Sjedište PG	Zbirni podaci o gospodarstvima 2018.					
Regija	Ukupno PG	Ukupna površina PG [ha]	Ukupno OPG	Ukupno PG-PS	Broj članova OPG/PPG	Broj uposlenih na PG pravni subjekti
Bosansko-podrinjski kanton	1.505	1.808,23	1.343	162	2.634	153
Hercegovačko-neretvanski kanton	5.187	9.914,09	4.981	206	10.195	2.295
Kanton 10	3.365	15.260,39	3.122	243	6.542	577
Kanton Sarajevo	4.409	4.358,50	3.997	412	7.401	2.684
Posavski kanton	2.545	10.567,52	2.421	124	3.845	336
Srednjobosanski kanton	12.912	10.574,60	12.519	393	25.904	4.159
Tuzlanski kanton	17.301	20.816,51	16.617	684	28.211	6.046
Unsko-Sanski kanton	11.974	23.797,98	11.343	631	25.863	983
Zapadno-hercegovački kanton	2.919	3.236,55	2.778	141	5.856	991
Zeničko-dobojski kanton	16.144	13.357,29	15.424	720	27.762	2.321
FBiH	78.261	113.691,67	74.545	3.716	144.213	20.545

XI. PREPORUKE

1. Obezbjediti sve potrebne preduslove za provođenje uzgojno-seleksijskog rada u Federaciji Bosne i Hercegovine kroz hitnu uspostavu Informacijskog sistema za uzgojno-seleksijski rad u stočarstvu u Federaciji BiH (nabavka softvera, potrebne opreme i jačanje administrativnih kapaciteta u ovoj oblasti). Inicirati donošenje istih na nivou kantona.
2. Ubrzati donošenje zakonskih i podzakonskih propisa, te izmjena i dopuna postojeće zakonske regulative iz oblasti poljoprivrede, što bi doprinijelo bržoj realizaciji poljoprivredne politike i stvaranju povoljnijeg ambijenta za razvoj poljoprivredne proizvodnje u Federaciji BiH.
3. Pokrenuti pregovore radi obezbjeđenja kreditnih sredstava za finansiranje Programa ruralnog razvoja Federacije BiH, što je preduslov za usvajanje spomenutog Programa i pokretanje investicijskog ciklusa u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja.
4. Planirati budžetska sredstva za poljoprivredu i prehrambenu industriju u skladu sa članom 3. stav (2) Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“, broj 42/10) u iznosu od 3-6% ukupnih prihoda i primanja Budžeta Federacije BiH, kao i u skladu sa Srednjoročnom strategijom razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2015.-2019.god. (Odluka Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01,02-24-1-780/15 od 08.06. 2015. godine).
5. Završiti aktivnosti po pitanju realizacije Zaključka Vlade Federacije BiH V. broj: 938/2017 od 07. 07. 2017. godine u vezi nerealizovanih zahtjeva za investicije u okviru mjera ruralnog razvoja iz ranijeg perioda.
6. U cilju podizanja konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača u Federaciji BiH potrebno je da Vlada Federacije BiH osigura jednostavniji pristup kreditima za poljoprivrednike i preduzetnike, pogotovo one iz ruralnog područja, s posebnim osvrtom na Razvojnu banku Federacije BiH.
7. Obezbjediti novčana sredstva za izradu softverskog rješenja za uspostavu i vođenje Vinogradarskog i vinarskog registra u skladu sa Zakonom o vinu i Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja Vinogradarskog i vinarskog registra.
8. U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i u skladu sa visinom odobrenih sredstava u Budžetu Federacije BiH omogućiti upošljavanje novih službenika u Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva ili omogućiti internim premještanjem u okviru organa državne službe veću i bolju kadrovsku popunjenost u cilju ispunjavanja obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP-a) i drugih redovnih obaveza Ministarstva (izrada propisa, obrada zahtjeva novčanih podrški, jačanje interne revizije i kontrole novčanih podrški na terenu, bolje informatičko uvezivanje i praćenje poslova iz nadležnosti Ministarstva i sl.).

9. Nastaviti sa aktivnostima koje se odnose na korištenje poljoprivrednog zemljišta u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“ broj: 52/2009), što je dodatno potvrđeno i zaključkom Vlade Federacije, a koji se tiče prometa, korištenja, raspolaganja i zaštite državnog poljoprivrednog zemljišta kao jednog od najvećih prirodnih bogatstava i dobra od opšteg interesa za Federaciju BiH.
10. Staviti u funkciju nekorišteno poljoprivredno zemljište u cilju povećanja poljoprivredne proizvodnje i povećanja zaposlenosti, te uspostava i vođenje informacijskog sistema o poljoprivrednom zemljištu u cilju njegove zaštite.
11. Zadužuju se kantonalna ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede da u okviru svoje nadležnosti iniciraju donošenje karti upotrebne vrijednosti i programa gospodarenja državnim poljoprivrednim zemljištem za sve one opštine koje to još uvijek nisu učinile.
12. Inicirati aktivniju ulogu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine na realizaciji aktivnosti iz njihove nadležnosti, i to: izrada i usvajanje novih Zakona o hrani BiH, Zakona o veterinarstvu BiH, Zakona o izmjenama Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH, Zakona o vinu BiH, Zakona o organskoj poljoprivrednoj proizvodnji BiH, unapređenje poljoprivredne statistike i informacionog sistema (uspostavu dijelova budućeg IACS sistema u BiH uspostavom Sistema računovodstva na farmama (FADN), Informacionog sistema o zemljišnim parcelama (LPIS) i Poljoprivrednog tržišnog informativnog sistema (PTIS) sa centralnom reprodukcijom podataka na državnom nivou), usklađivanje sistema zemljišnih registara i unapređenje procesa upravljanja zemljištem, pokrenuti potrebne aktivnosti oko provođenja poljoprivrednog popisa u BiH radi dobivanja preciznog uvida u stanje poljoprivrede u BiH; uspostavljanje operativne strukture za korištenje predpristupnih fondova EU, kao i da se u Bosni i Hercegovini pokrene postupak dodjele koncesije prema čl.1. i 4. Zakona o koncesijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 32/02) za obavljanje djelatnosti sakupljanja i zbrinjavanja nusproizvoda i otpada životinjskog porijekla kako bi se izgradilo postrojenje za obradu nusproizvoda kategorije 1 i 2, kategorije 3, kao i za druge oblike prerade i organizirala mreža sakupljanja nusproizvoda životinjskog porijekla radi zaštite zdravlja ljudi i životinja, zaštite okoline i stvaranja uslova za sticanje statusa Bosne i Hercegovine kao slobodne od zaraznih bolesti životinja, kao preduslova za trgovinu životinjama i proizvodima životinjskog porijekla.

Sarajevo, maj 2019. godine